Karkerên hemû welatan yekbin !

jîna nû

PPKK MK TEORİK YAYIN ORGANI

*

İDEOLOJİK
MÜCADELEYİ
YÜKSELTME ZORUNLULUĞU
ŞİMDİ HER ZAMANDAN DAHA
BÜYÜKTÜR

*

TÜRKİYE'DE FAŞİZMİN KURUMLAŞMA
SÜRECİNE GENEL BİR BAKIŞ

*

FAŞİZM KOŞULLARINDA EMPERYALİST
SERMAYENİN GELİŞİMİ

*

KÜRDİSTAN GENÇLİĞİNİN
ÖRGÜTLENMESİ
ÜZERİNE

*

MAYIS / 1984 SAYI:6

www.aslakurdi.org

www.arsivakurdi.org

İÇİNDEKİLER

SAYFA

İdeolojik mücadeleyi yükseltme zorunluluğu şimdi her zamandan daha büyüktür 3

Türkiye'de faşizmin kurumlaşma sürecine genel bir bakış 11

Faşizm koşullarında emperyalist sermayenin gelişimi 41

Kürdistan gençliğinin örgütlenmesi üzerine 66

Mücadelemizde kültür, dil ve sanatın önemi 78

Atom savaşının önlenmesi, Sovyetler Birliği politikasının merkezini oluşturuyor 84

Kendisini barışa ve insanlığın mutluluğuna adayan bir savaşçı 94

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org

İDEOLOJİK MÜCADELEYİ YÜKSELTME ZORUNLULUĞU ŞİMDİ HER ZAMANDAN DAHA BÜYÜKTÜR

Serhad DİCLE
PPKK Genel Sekreteri

Yüzyıllardır her türlü ulusal demokratik haklarından yoksun, parçalanmış bir ülkede ağır sömürü ve baskı altında yaşayan Kürdistan halkı, Türkiye'nin egemenliği altında bulunan parçada, boyunduruk altındaki yaşamının en zor dönemlerinden biri ve kanımızca en ağırı ile karşı karşıya bulunuyor. Türkiye Kürdistanı'nda üç-buçuk yılı aşkın süredir faşist diktatörlük hüküm sürüyor.

Üç-buçuk yıl önce, sömürgeci-tekelci burjuvazinin en gerici, en saldırgan ve ABD emperyalizmiyle en çok sarmaş dolaş olmuş kesimi adına askeri faşist bir darbeye başvurulmasının belli başlıca nedenlerinden biri de Kürdistan'da ulusal demokratik muhalefetin devrimci bir doğrultuda giderek geniş boyutlar kazanmaya başlamasıydı. Darbe öncesinde, hem Türkiye'de hem de Kürdistan'da sınıf mücadelesi hızlı bir tırmanış içindeydi. Mücadelenin keskinleşmesi, kendisini her alanda hisettiriyordu. Bunun, toplumun tüm kesimlerini belirgin bir biçimde sararak yaygınlaşması ve çıkar çelişkilerinin büyümesine bağlı olarak sertleşmesi koşullarında, faşist darbenin gerçekleşmesi, sömürgeci tekelci burjuvazinin en gerici kesiminin, ordu aracılığıyla son kozunu kullanarak, mücadeleyi kendisinin ve uluslararası bağlaşıklarının sınıf çıkarları lehine çevirmeyi başarması anlamına geliyor.

Darbe öncesinde yaşanan sürecin yansıması olarak burjuvazinin işçi sınıfına, Türkiye ve Kürdistan'ın emekçi halk kitlelerine yönelik bastırma politikası acımasız oldu. Bu politikanın başlıca iki amacı vardı. Birincisi, iktidarına yönelen muhalefet potansiyelinin odağındaki, en

ileri devrimci örgütlülüğü çökertmek; ikincisi ise, halk arasında, mücadele gereğine, kurtuluşa olan inançları yoketmek, umutsuzluk, kararsızlık ve yılgınlık tohumlarını saçmak ve yığınları politik mücadeleden uzaklaştırarak, kölece boyun eğişe razı etmekti.

İşçi sınıfının ve diğer emekçi halk yığınlarının örgütlü devrimci-demokratik güçleri, darbenin başarıya ulaşmasını engelleyemedikleri gibi, ardından azgınca yaygınlaşagelen baskı ve terör dalgasının,önüne koyduğu amaçlara ulaşmada büyük mesafeler katetmesini de önleyemediler. Saldırılarda, devrimci ve anti-faşist politik güçler ağır kayıplar verdi. Ordu ve polis terörü alabildiğine yaygınlaştı. Kentlere ve köylere ardı arkası gelmeyen toplu operasyonlar düzenlendi. Onbinlerce insan tutuklanarak işkencelerden, dayaktan geçirildi. Arama ve kovuşturmalardan gözaltına, hapishanelerden mahkemelere dek varan mekanizma, baştan başa açık ve kaba terör yöntemleriyle donatıldı. Terörize edilmiş baskı mekanizması, yalnız devrimcilerin, anti-faşist demokrat politik aktiflerin üzerine çullanmakla kalmadı, toplumun geniş kesimlerine dek uzandı. Bugüne dek uzanagelen koyu karanlık bir dönem başladı.

Bu üç-buçuk yılı aşkın karanlık dönemi ayakta tutan, yalnızca faşizmin açık teröre dayanan baskı mekanizması olmadı. Bu mekanizmanın doğrudan desteğinde, kaba demagojiler yığınından başka bir anlam ifade etmeyen ideolojik bombardımanın kendisi de başlıca görevlerden birini üstlendi.

İdeolojik saldırganlık alanında da bastırma ve imha politikasıyla demagojik propaganda kol kola yürüdü. İdeolojik saldırganlığın birinci yanı, faşizm karşıtı güçlerin ideolojik araç ve olanaklarını ellerinden almayı hedeflendi. Pek çok ilerici, devrimci-demokrat yayın organı yasaklandı, aynı pareleldeki yayınevleri kapatıldı. Sahipleri, çalışanları ya tutuklanarak ağır cezalara çarptırıldı ya da yurtdışına çıkmak, kimileri de ülkede susmak zorunda bırakıldı. Ağır ceza ve tehditlerle donatılan koyu bir sansür düzeni önce fiilen yürürlüğe kondu ardından bu fiili durum faşist yasal statüye kavuşturuldu. Böylece kimi burjuva basın yayın organları da faşizmin ağır sansür düzenine boyun eğen güdümlü ya da uysal hizmet araçları konumuna getirildiler. Düzene yönelik her türlü eleştirici tutum, bağımsız düşünce üretme ve özgür kamuoyu oluşturma çabaları yasaklandı. Yayın yapma faaliyetleri, diktatörlüğün resmi politikasını yansıtan ve kamuoyunu bu yönde biçimlendirmeyi amaçlayan bir çerçeveye sıkıştırıldı. Üniversite özerkliği, bilimsel çalışma ve düşünce üretme özgürlüğü yokedildi. Bilim adamlarına, araştırmacılara yönelik saldırılar, sindirme çabaları süreklileşti. Mahkemelerde, ağır itham ve suçlamalar altında tutulan, siya-

sal tutukluların savunma olanakları bile ortadan kaldırıldı. En ağır koşullarda ve nice çabalardan sonra yapılabilen savunmaların çoğu da kamuoyuna yansıtılmaktan alıkonuldu. Kitle iletişim araçları, eğitim ve bilim kuruluşları, kısacası toplumun düşünsel biçimlenmesinde rol oynayan bütün kurum ve olanaklar faşizmin demagoji sisteminin bir parçası haline getirildi.

İdeolojik saldırının ikinci yanı ele geçirilip "hizaya" getirilen araç ve olanaklarla, ırkçılığın, anti-komünizmin ve emek düşmanlığının, savaş kışkırtıcılığının, militarizmin ve saldırganlığın, büyük ve güçlü devlet şövenizminin propagandasının yaygınlaştırılması biçiminde kendisini egemen kılmaya başladı. Günümüze kadar gelen durumuyla burjuva egemenlik sistemindeki yoğunlaşmaya, sisteme egemen olan kesimdeki daralmaya ve egemenliğin baskı derecesindeki artışa bağlı olarak burjuva ideolojisi, onun en gerici, en şöven ve en saldırgan unsurlarına hayat veren bir içeriğin ağır basmasıyla egemen ideoloji olarak biçimleniyor. Bu, burjuva ideolojisinin en gerici, en bağnaz, en saldırgan ama o ölçüde de en çelişkili, en temelsiz ve bilimden en çok uzaktaki görünümü ve demagojik çelişkiler yığını olan faşist ideolojisinin ta kendisidir. Şimdi hem Kürdistan'da hem de Türkiye'de faşizmin koyu despotik egemenlik sistemi, böylesi bir ideolojik saldırganlıkla da güçlenerek hüküm sürüyor.

Egemen faşist ideoloji, artan saldırganlık gücünü, salt Türkiye'deki sınıfsal egemenlikten almadığı gibi bu rejimin hayati gereksinmesi olarak da ortaya çıkmıyor. Ona hayat veren ve hayati bir gereksinme olarak Türkiye boyutunda onu ortaya çıkaran, aynı zamanda bizzat emperyalist-kapitalist sistemin bugün içinde yaşadığı maddi koşulların kendisidir. Emperyalist-kapitalist sistem kendi yapısından gelen derin bir bunalım içinde kıvranıyor. Kapitalizm ve sosyalizm arasındaki mücadelenin her alanda sürdüğü koşullarda, burjuva ideolojisi yaşamın gereklerine, toplumun geleceğinin taşlarını ören sorunlara cevap vermekten uzak, bir çöküş ve çürüme içinde bulunuyor. Emperyalist burjuvazi, özellikle de en gerici saldırgan çevreler, sınıf egemenliklerini, çürüyen, kokuşan ve hergün gerileyen düzenlerini korumak için, anti-komünizm ve anti-Sovyetizm demagojilerine sarılıyor, "hür dünya" masallarıyla, saldırganlıklarını, tüm dünya insanlığını yoketme riskiyle karşı karşıya bırakan savaşçı politikalarını meşru ve haklı gösterme gayretiyle çırpınıp duruyorlar. İşte bütün bunlar günümüz koşullarında Türkiye boyutundaki egemen faşist ideolojinin demagoji unsurlarına dayanak oluyor ve onu kendileri açısından bir gereksinme olarak karşımıza çıkarıyor.

Diktatörlük koşulları, ideolojik alanda da faşizme karşı mücadele-

nin olanaklarını son derece kısmıştır. Toplumun bütün kesimleri, faşizm tarafından ağır ideolojik bombarduman altında tutulmasına rağmen, kıyasıya bir ideolojik mücadeleden ve güçlü bir karşı çıkıştan bahsedemiyoruz. Oysa faşist ideolojinin "zaferi" onun ne bilimsel temellere dayanmasından ne tutarlığından ne de toplumsal sorunlara çözüm bulma yeteneğinden geliyor. O egemenlik gücünü faşist baskı ve terör mekanizmasının üzerine inşa ettiği yalan ve demagojilerini alabildiğine yayabilme olanaklarından alıyor.

Bu koşullar, hem devrimci ve anti-faşist diğer güçleri hem de genel olarak toplumu, son derecede olumsuz yönde etkiliyor. Toplumun geneli üzerindeki etkileri, bir yandan ağır sansür ve kitle iletişim araçlarının resmi ideoloji doğrultusunda tek seslileştirilmesi; düşünce, söz ve basın özgürlüğünün ağır yasak altında tutulması, toplum gerçekleri doğrultusunda kamuoyu oluşturma olanaklarının yokedilmesi nedeniyle, kitleler arasında apolitikleşmeyi yaygınlaştırırken, diğer yandan eğitim kurumlarının, bilimsel araştırma ve çalışma merkezlerinin ve benzeri diğer olanakların demokratik fonksiyonlarından koparılarak faşist propaganda mekanizmasının birer kurumu haline getirildikleri için, toplumda sağa kayma eğilimleri hızlanarak, şövenizm ve anti-komünizmin güçlenmesine yaygınlaşmasına yol açıyor.

Öte yandan bu koşullar, işçi sınıfı ideolojisinin devrimci anti-faşist düşüncelerin yaygınlaşmasını son derecede zorlaştırırken, devrimci demokrat ve anti-faşist ve yurtsever saflarda, toplumun aydın tabakaları arasında inançsızlığa, karamsarlığa ve yılgınlığa neden oluyor. Geçmişin nisbeten rahat ve elverişli koşullarında, devrimci mücadelenin kitleselleşerek kabardığı bir dönemde, mücadele saflarında yer alan önemli bir kesim, böylesi zorlu koşullara karşı direnemeyerek safları terkediyor, devrime ve halkın gerçek kurtuluşuna karşı inançlarını yitiriyor. Kimi küçük burjuva devrimci kesimlerde bu, reformizme, pasifizme, kaba ve ilkel bir tutumla, Marksizm-Leninizm'e saldıran konumlara götürüyor. Geçmişte, küçük burjuva dar kafalılığını bir türlü aşamayan, Marksizm-Leninizm'le uzaktan yakından alakası olmayan, hayatta bir gün bile onun yaratıcı ve devrimci özünden yararlanamayan aklı havada kimi "sol"cular bile, bugün gelen yenilginin ardından kendi durumlarını, geçmiş politikalarını dönüp değerlendirecekleri yerde, yenilgiyi, Marksizm-Leninizm'in hayatın sorunlarına artık cevap veremediği gibi çocukça safsatalara bağlıyorlar. Bunlar devrimin çok çabuk ve kolay yollardan gerçekleşeceği gibi ham hayallerle koşturup durdukları için, şimdi işin gerçeğinin böyle olmadığını, mücadelenin böylesi zorlu koşullarla da yüz yüze gelmesinin kaçınılmaz olduğunu gördükçe büsbütün inaçlarını yitiriyorlar. Ama

yanlışlığı, kendi yanılgı ve çarpık mücadele anlayışlarda arayamıyacak kadar kör ve korkak oldukları için işin kolayına kaçıyor, Marksizm-Leninizm'e saldıran çeşitli görüntüler altındaki burjuva konumlara geçiyorlar.

Toplumun aydın tabakaları arasında; edebiyat ve diğer sanat çevrelerinde, kültürel değerlerin üretimi alanında; sanatın ve edebiyatın işlevi konusunda sapık anlayışlar, eskiye nazaran daha fazla yayılma olanakları buluyor. Bu çevrelerde, soyutçuluk, romantizm ve yaratılan kültürel değerlerde toplumsal sorunlara gerçekçi çözümler arama kavgasını bir yana bırakmalar, eseri sanatsal yeteneği işleviyle sınırlama gibi anlayışlar kültürel çalışmaların odağına oturtuluyor. Bireycilik artıyor. Bütün bunlar da aslında, faşizm koşullarının, burjuva ve küçük burjuva entellektüel dünyasında meydana getirdiği değişikliklerden, onun düşünce potansiyelinde yarattığı tahribatlardan başka bir şey değil. Ağır baskı ve sansür koşulları, toplumun tinsel yaşamı üzerine çökertilen boğucu hava entellektüel çevreyi korkutuyor,yıldırıyor. Yeni arayışlar ve sarılan "yeni" anlayışlar aslında onun faşizme karşı ideolojik mücadeleden kaçışından ya da bu mücadeleyi sulandırma çabasından başka bir şey değildir.

Bütün bunlardan, işçi sınıfı partisinin çıkaracağı çok belirgin bir sonuç var; ideolojik mücadeleyi yükseltmek bugün, her zamandan daha zorunludur. Aslında ideolojik mücadele sınıf mücadelesinin belli başlı üç alanından birini oluşturuyor; ideolojik, politik ve ekonomik mücadele. Hatta temelinde ve nihai olarak politik mücadele de ideolojik mücadelenin bir parçasıdır. Çünkü ideoloji, toplumun maddi yaşam tarafından belirlenen tinsel ve entellektüel yaşamının tümünü kapsar, bütünsel bir dünya görüşünün ifadesi olarak ortaya çıkar. Bu nedenle işçi sınıfı partisi açısından ideolojik mücadele belirli bir dönemle sınırlandırılmış kısa erimli olarak üzerinde yoğunlaşılması gereken bir görev olarak ele alınamaz. Günümüzde proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadelenin bir yansıması olarak hem devrimden önce, burjuva ideolijisinin egemen olduğu toplumsal koşullarda hem de devrimden sonra proletarya ideolojisinin egemen hale geldiği sosyalizm koşullarında, ideolojik çalışma, işçi sınıfı partisinin elden bırakmaması gereken temel ve sürekli bir mücadeledir. Bu mücadele burjuva ideolojisinin varlığı yeryüzünden silininceye dek devam eder.

Faşizm koşullarında, ideolojik mücadelenin işçi sınıfı partisi tarafından yükseltilmesi zorunluluğunun her zamankinden daha büyük olduğu sonucuna varmamız, geçmişte ya da gelecekte faşizmin iktidarda olmadığı koşullarda, böylesi bir mücadelenin önemsizleşeceği gibi bir çıkarsamadan gelmiyor. Bunu esasında, faşizmin getirdiği,

baskıcı saldırganlık ortamında, toplumun egemen siyasal ve ideolojik biçimlenişi koşullarında, ideolojik çalışmalarımızın önünde duran ödevleri, ana yönelimlerini yeniden belirlemek ve egemen sınıfa onun biçimdeki özgül diktatörlüğüne karşı mücadelemizde somutlamak şeklinde anlamak gerekiyor. Sınıfsal mücadelenin yasallıklarına bağlı olarak ideolojik mücadelenin genel ilkeleri, yönelimleri ve evrensel işleyiş kuralları her yerde olduğu gibi, bizim ülkemizde ve tüm değişik aşamalarda geçerlidir. Ama ülkemiz özgülünde ve değişen koşullarda bu çalışmaların etkinliğinin artması, hem kısa hem de uzun vadede hedeflerine ulaşması, ancak genel geçerli ilkeleri ve evrensel işleyiş kurallarını kendi özgülümüzde ve değişen koşulların somutunda yaratıcı biçimde uygulamasıyla olur. Somut koşullarla uyumlu olmadıkça ve onun özgül gereksinmelerine cevap verebilme olanaklarına kavuşmadıkça, harcanacak nice çabalar, yapılacak nice fedakarlıklar boşa gidebilir.

Bütün bu gerçekleri bilme, sınıf mücadelemizin emperyalizme, sömürgeciliğe ve onun günümüz koşullarında biçimlenen sömürgeci faşist diktatörlüğe karşı kavgamızın başarıya ulaşması için ön koşul olarak önümüze dikiliyor. Ama bu kadarını bilmek kesin zafer için yeterli değildir. İdeolojinin, ideolojik mücadelenin ne olduğunu ve hangi alanları kapsadığını da kavramak gerekiyor.

Bizde egemen olan, günlük propaganda ve ajitasyon çalışmalarıyla yetinmedir. Bu, bir yandan işçi sınıfı hareketini ideolojik mücadelede henüz gerekli yetkinliğe ulaşmamasından, onun yetkin önder kadrolarını yetiştirememiş olmasından, diğer yandan ideolojik mücadeleyi dar bir kapsamda tutma anlayışından, gerçek ideolojik çalışmaları kavrayamamaktan geliyor.

İdeoloji, belli bir sınıfın genel ve temel çıkarlarının politik, felsefi, hukuksal, sanatsal ve benzeri görüşler biçiminde ortaya çıkmasıdır. Dolayısıyla bu sınıfın maddi hayat tarafından çevrilen düşünce ve görüşlerinden oluşan bütünsel bir sistemdir. Bu, bize, ideolojinin sınıfsal bir karekter taşıdığını gösteriyor.

Partisel etkinlikte, ideolojik mücadele, temel oluşturucu ögelerden birisidir ve teorik faaliyetleri, propaganda, ajitason ve yığınlar arasındaki kültürel etkinlikleri içine alan karmaşık bir yapısı vardır.

Kısaca ele almaya çalıştığımız ideolojinin bu niteliği, ülkemizde ideolojik mücadelenin ne kadar sığ bir anlayışla sürdürüldüğünü, ya da en azından ne kadar geri bir düzeyde, eksik donanımlarla aksak yürüdüğünü gözler önüne seriyor.

Marks'ın görüşlerini tüm burjuva görüşlerinden ayıran yan O'nun sadece dünyayı yorumlamakla yetinmemesi, onu değiştirmeye yönel-

mesiydi. Dünyayı değiştirmek içinse her şeyden önce onu tanımak gerekiyor. Zaten buradan hareketle Lenin "devrimci teori olmadan devrimci pratik olmaz" dedi.

Bizler, dünyanın, üzerinde yaşadığımız parçasını değiştirme görevini önümüze koymuşuz. Öyleyse herşeyden önce üzerinde yaşadığımız bu parçayı,yani, ülkemizi tanımak zorundayız. Lenin "ideoloji, eğer, subjektif çıkarları gelişimin objektif eğilimiyle çakışan bir sınıfın görüşlerini yansıtmıyorsa, ilkesel olarak, dünyayı doğru bir biçimde algılayamaz" diyordu. Biz işçi sınıfı hareketiyiz. Ülkemiz işçi sınıfının ve emekçi halkının çıkarları, ülkemizin, toplumsal gelişmenin objektif eğilimi yönünde, onunla uyumlu olarak değişmesidir. Bu objektif gelişme eğiliminin karşısına çıkarılan bütün engeller ya da bugünkü konumlarıyla birer engele dönüşen olguları koruma çabaları; sömürgecilik, emperyalizm, ülkemizdeki burjuva egemen kurumlar, feodal kalıntılar, egemen üst yapı kurumları vb. bütün bunlar bizim çıkarlarımızla çelişiyor. Öyleyse bizim ideolojimiz, dünyayı gerçek yönleriyle algılayabilen ve onun değişme yasallıklarını görebilen ideolojidir. Bu, Marksizm-Leninizmdir.

Ülkemizin devrimci dönüşümünün kavgasını önüne görev olarak koyan işçi sınıfı partisinin, komünistlerin, ideolojik mücadelede uymaları gereken belli başlı ana yönlerden ilki Marksist-Leninist öğretiyi öğrenmeleridir. Ülkemizi tanımamızda en doğru yol ve kıstasları gösteren Marksizm-Leninizm'in felsefe, ekonomi politik ve bilimsel komünizmden oluşan öğretisidir. Biz bunu yalnızca öğrenmekle yetinemeyiz ayrıca onu yaratıcı bir biçimde ülkemizin özgül tarihsel koşullarında uygulamak, kendi toplumumuzun varolan durumunun, gelişme eğilimlerinin teorik çözümlemesinide yapmak zorundayız. Ancak böylesi bir durumda Marksist-Leninist öğretiyi benimsemiş olduğumuzu söyleyebiliriz. İdeolojik mücadelenin başarısı açısından da durum budur. Sorunların çözümü teorik bir temele oturtulmadıkça ne başarılı bir propaganda ve ajitasyon çalışması yapılabilir ne de pratik örgütsel faaliyetlerde sağlıklı adımlar atılabilir. İdeolojik mücadelede teorik çalışmalara büyük bir önem vermek zorundayız. Lenin teorinin öneminin küçümsenmesinin her defasında, işçi sınıfı arasında burjuva düşüncelerin etkisinin artmasına neden olduğunu kanıtladı. Bizim ülkemizde de bu gerçek defalarca kanıtlanmıştır. Teorik çalışmaların son derece cılız olduğu ülkemizde, 12 Eylül darbesi öncesinde burjuva ve küçük burjuva düşüncelerin etkinliği devrimci mücadelede büyük tahribatlar yaptı. Aynı şekilde teorinin küçümsenmesi, faşizmin gelişini zamanında görüp önlem alınmasını engellediği gibi, örneğin bizim partimizin saflarında darbenin niteliğini göreme-

yen kesimleri çıkardı ortaya. Bu, faşizme karşı, uzun süre doğru bir politika sürdürmemizi de önledi. Bugün Türkiye'de faşizme karşı sağlıklı bir mücadele platformunun oluşturulamamış olması yine büyük ölçüde Marksist-Leninist teorinin kavranmamasından ya da bunun öneminin küçümsenmesinden geliyor.

Bütün bunları göz önüne getirdiğimizde, ideolojik mücadele sürecinin bir parçası olarak, partimizin teorik çalışmalara ve Marksist-Leninist teorinin hem parti hem de kitleler arasında gelişip güçlenmesi çabalarına büyük önem vermesi gerektiği ortada. Hele böylesi faaliyetlerin en sınırlı olduğu günümüz faşizm koşullarında böylesi bir göreve sıkı sıkıya sarılmamızın önemi bir kat daha artıyor.

Merkez Komitemiz'in teorik yayın organı olarak JÎNA NÛ hem bu bilincin sorumluluğuyla hem de 2.Kongremiz'in önümüze koyduğu görev gereği yeniden yayın hayatına başlıyor. Bugünkü olanaklarımız çerçevesinde bunu ilk aşamada üç ayda bir yayınlayarak, bu görevi sınırlı ölçülerde de olsa yerine getirmek istiyoruz. Olanaklarımızın, gücümüzün yettiği oranda, ilerideki aşamalarda O'nu daha kısa aralıklarla çıkarmayı da önümüze hedef olarak koyduk.

Gelecek günlerin daha iyi, daha aydınlık ve devrimci kavgamızın çok daha ileri olduğu günler olacağına inancımız tamdır.

TÜRKİYE'DE FASİZMİN KURUMLAŞMASI SÜRECİNE GENEL BİR BAKIŞ

Ferhad ÇELENG

Türkiye'de iktidardaki faşizm bir devlet biçimi olarak kurumlaşmıştır. Faşist Anayasa, yasalar, "kanun hükmünde kararname"ler, Siyasi Partiler ve Seçim Yasaları, oluşturulan kukla parlamento ve "sivil" yönetim mekanizması, bu kurumlaşmanın başlıca yapı taşlarıdır.

Bilindiği üzere, faşist Cunta başa gelir gelmez burjuva demokrasisinin varlık nedeni olan yürütme ve yasama organlarının yetkilerini eline aldı. Kısıtlı da olsa, bazı demokratik hak ve özgürlükleri içeren 1961 Anayasası rafa kaldırıldı. Diğer yasalarla "güvence" altına alınmış bazı temel hak ve özgürlükler de tümden yokedildi. Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay gibi yargı organlarının yetkileri kısıtlandı, işlevleri göstermelik protokol düzeyine indirildi. Tüm legal siyasal partiler önce kapatıldı, sonra feshedildi. "Danışma Meclisi" denilen kukla parlamento ile, faşizmin siyasal rejim olarak kurumlaşması hızlandırıldı. Çıkarılan YÖK yasasıyla, üniversitelerin ve diğer yüksek okulların özerkliği, bilimsel araştırma ve çalışma özgürlüğü yokedildi. Bilim, kültür ve sanata yönelik düşmanca uygulamalar kat kat arttırıldı. Mesleki ve demokratik kitle örgütlerinin varlığına ya son verildi, ya da işlevsiz hale getirildiler. Yerel yönetim organlarının özerkliği yokedilerek, bu alanlardaki yönetim mekanizması atamalarla oluşturuldu. Burjuva demokrasisinin en vazgeçilmez ilkesi olan "güçler ayrımı"na son verildi. Ülke emir ve kararnamelerle yöneltilmeye başlandı. Devletin tüm kilit noktalarına "seçkin" bürokratlar ve emekli subaylar atandı. Devlet ve KİT'lerde yaygın tasfiyelere girişildi. Özel sektöre, çeşitli bahanelerle işçi çıkarma serbestisi verildi. Grev ve di-

renişler zorla bastırıldı. İşçilere zorla işbaşı yaptırıldı. Milyonlarca işçinin kaderi, YHK (Yüksek Hakem Kurulu) denilen işçi düşmanı kuruluşun insafına bırakıldı. Yüksek Hakemler ve Savcılar Kurulu Yasası ile, yargı bağımsızlığı tamamen yokedildi. Ve aşırı ölçüde merkezileştirilmiş yürütme organının denetimine verildi. Sıkıyönetim komutanlarına ve mahkemelerine sınırsız denilebilecek yetkiler tanındı. Devlete "yardımcı" olmaları amacıyla bazı kurul ve vakıflar kuruldu. Devlet Denetleme Kurulu ve Milli Eğitim Vakfı gibi örgütlenmelerle, tekelci sermayenin toplumsal yaşam üzerindeki etkinliği arttırıldı ve yaygınlaştırıldı.

Yani, gerçek siyasal iktidar, mali sermayenin en gerici, en saldırgan ve ABD emperyalizmi ile en sıkı işbirliğinde olan kesimlerin "emir ve komuta"sına geçti. TC Devleti'nin yukarıdan aşağıya merkezileştirilip, faşistleştirilmesi için her türlü girişime başvuruldu.

Faşizmin bir devlet biçimi olarak kurumlaşması sürecinin ortaya çıkarılması, anti-faşist demokratik bir iktidarın kapsamının kavranması açısından önemlidir. Çünkü, böylesi bir oluşum, ister istemez ona karşı savunulacak seçeneğin de niteliğini belirliyor. Yargı, yürütme ve yasama alanındaki köklü değişiklikler; ekonomik, toplumsal ve siyasal alana da yansıyor ve beraberinde yeni değişiklikleri gündeme getiriyor. Faşist devlet sistemi çerçevesinde girişilen tüm bu girişimler, faşizmi sıradan bir hükümet değişikliği ile yıkmayı amaçlayan anlayışların temel yanılgılarını da ortaya koyuyor. Bu nedenle, faşizmi tüm kurum ve kuruluşlarıyla yıkma görevi, ayırıcı bir özelliğe sahiptir. Anti-faşist iktidar mücadelesinin bu ayırıcı görevinin odağına oturtulması büyük önem taşıyor.

Ayrıca, faşizmin bir devlet biçimi olarak kurumlaşması, faşist diktatörlüğün gerçek yüzünü de kitleler nezdinde açığa çıkarmıştır. Halklarımızın faşist diktatörlüğe duyduğu kin ve nefret büyük oranda artmıştır. 6 Kasım sahte seçimlerinde halklarımızın, MDP şahsında faşizme "hayır" demesi, sözkonusu kin ve nefretin en somut kanıtıdır. Bu gelişme, Türkiye ve Kürdistanlı devrimci demokratik güçler açısından önemli bir avantajdır. Kin ve nefreti, anti-faşist saflara kanalize etmede gösterilecek başarı, iktidardaki faşizmi yıkmanın sonucunu belirleyecektir.

Öte yandan, faşizmin kurumlaşması ve tekelci devlet kapitalizminin güçlendirilmesi, en sonunda bazı burjuva kesimlerini de "açık" muhalefete yöneltmiştir. Baştan beri faşist diktatörlüğü destekleyen, onuz veren bu burjuva kesimlerinin "açık" muhalefeti, faşizmi daha da istikrarsızlaştırmıştır.

Bu anlamda, faşizmin gerçek kurumlaşma sürecinin doğru kavranması iki açıdan önem kazanıyor. Birincisi, anti-faşist iktidar kapsamının doğru saptanması. İkincisi ise, kurumlaşma ile yönetimden tamamen tasfiye edilen bazı burjuva kesimlerin konumunun ve faşizmin toplumsal demagojisine kanan kitlelerin gittikçe anti-faşist mücadele-

de yer almalarının nesnel temellerinin kavranmasıdır.

Türkiye ve Kürdistanlı devrimci demokratik ve anti-faşist güçlerin ortak mücadelesiyle kurulacak iktidarın, özellikle faşist devlet biçimine yönelme zorunluluğunu ortaya koymak da büyük önem taşıyor. Yani faşizmi; hükümeti ile, anayasasıyla, kukla parlamentosuyla, ekonomik, toplumsal ve siyasal yaşama ilişkin tüm yasa, "kanun hükmünde kararname" ve diğer uygulamalarıyla hedeflemeden, sağlıklı sonuçlara varmak olanaklı değildir. Bu öylesine bir kurumlaşmadır ki; sosyal demokratlar hükümete gelse bile, faşizmi bir bütün olarak hedeflemedikleri sürece faşist devlet biçimi çerçevesini anti-faşist muhalefetin çıkarına uygun olarak aşmaları mümkün olmayacaktır. Yani sorun, sıradan hükümet değişikliği ile sınırlı değil ve onu çoktan aşmıştır.

Faşizmin bir devlet biçimi olarak kurumlaşması, emperyalizm ve yerli tekelci sermayenin en gerici, en saldırgan kesimlerini daha değişik ve uygun araçları kullanmaya götürmüştür. Çünkü, böylesi bir kurumlaşma sözkonusu egemen güçlerin manevra alanını genişletmiştir. Bu kurumlaşma temelinde ortaya çıkan veya çıkabilecek araçlar, faşizmin sınıfsal dayanakları olan kesimlerin çıkarlarına hizmet ettikleri ölçüde "serbest" işlev görecekler. Bu noktadan uzaklaştıkları veya faşist kurumlaşmanın korunması ve sürdürülmesi görevinin yerine getirilmesinde daha uygun araç olma rolünü kaybettikleri ölçüde rejimin engellemeleriyle karşı karşıya geleceklerdir. Bu durumlar, var olan legal burjuva partiler ve kukla parlamento için de geçerlidir.

İşte tüm bunların, yani faşizmin kurumlaşma sürecinin gelişimi ve bugünkü sonuçlarının daha iyi kavranması, bu yazımızın başlıca amacını teşkil ediyor. Ancak bunu, yaşamın çok yönlülüğü içersinde gerçekleştirilen tüm değişiklikleri ayrıntılarına kadar ele almakla değil, faşizmin kurumlaşması sürecinin önemli dönüm noktalarını içeren genel bir bakışı ortaya koyarak sağlamaya çalışacağız.

KUKLA ULUSU HÜKÜMETİ, CUNTA'NIN SUÇ ORTAĞI VE FAŞİST DİKTATÖRLÜĞÜN BİR PARÇASIYDI

Faşist Cunta, iktidara gelir gelmez emperyalizme ve işbirlikçi tekelci sermayeye uşaklıkla ün sahibi, sınanmış teknokrat ve bürokratlardan oluşan bir hükümet atadı. Emekli general Bülent Ulusu başkanlığında kurulan bu hükümet, gerek bileşimi ve gerekse yüklendiği görevler bakımından tamamen, faşizmin sınıfsal dayanakları olan kesimlerin iktidar aracının bir parçasını teşkil ediyordu. Öte yandan yürütmede belirleyici rolü faşist Konsey'in oynaması, hükümetin kuklalığının temelini oluşturuyordu. Oluşturulan hükümet kendilerine MGK denilen Cunta'nın sözünden çıkmayacak ve bir dediklerini iki etmeyecekti. Cunta'ya bazı günlük pratik işlerde yardımcı olan ve faşizmin yukarıdan aşağıya doğru kurumlaşmasında yüklendiği görevleri bir

bir yerine getiren bu "halim-selim" hükümet, bazen bileşim açısından değişikliğe uğramasına rağmen, kukla rolünü sürekli oynadı.

Kukla Ulusu Hükümeti'ndeki değişiklikler de hep emperyalizm ve yerli tekelci sermayenin en gerici, en saldırgan kesimlerinin çıkarlarının korunması temel alınarak gerçekleşti. Yıprananlar yedeğe alındı, yeni "takviye"ler yapıldı. Ekonomide tehlike sinyalleri çalındığında yeni menavra olanaklarının yaratılması amacıyla gerçekleştirilen değişiklik, faşist iktidarın bir parçasını oluşturan hükümeti güçlendirdi. Kukla Ulusu Hükümeti, bu rolünü 6 Kasım sahte seçimleri sonucu işbaşına gelen T.Özal Hükümeti'ne kadar oynadı. Bu süre zarfında Hükümet'te yer alan teknokrat, bürokratlar da, yaptıklarıyla Cunta'nın suçlarına ortak oldular. Hükümet üyeleri, çıkarılan yasayla, tıpkı faşist Konsey üyeleri gibi, yönetimde bulundukları süre içindeki uygulamalardan sorumlu tutulmayacaklarına dair "güvence"ye kavuşturuldular.

"DANIŞMA MECLİSİ", "DEMOKRASİYE DÖNÜŞ"ÜN İLK ADIMI OLARAK GÖSTERİLDİ

Cunta, kukla Ulusu Hükümeti'ni atadıktan sonra, kendi uygulamalarına "yasal" kılıf uydurmak için "demokrasiye dönüş" demagojisine başvurdu. Cunta daha ilk etapta, uzun süre yönetimde kalmaya niyetli olmadığını, en kısa zamanda "demokrasiye dönüş"ün gerçekleştirileceğini açıkladı. Aslında faşizmin kurumlaştırılmasının amaçlandığı bu demagoji doğrultusunda hazırlıklar sürdürülürken, devlet yönetiminde, ekonomi ve siyasi alanda önemli değişiklikler yapıldı.

İşte, "Danışma Meclisi" bu amaç için oluşturuldu ve hep "demokrasiye dönüş"ün ilk adımı olarak gösterildi. 30 Haziran 1981 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2485 sayılı kanuna göre; "demokrasiye dönüş"ü sağlayacak "Kurucu Meclis"; MGK ve "Danışma Meclisi"nden oluşuyordu. Cunta sözkonusu kanuna dayanarak, 160 kişilik "Danışma Meclisi" üyelerini; 40 üyeyi doğrudan ve 120 üyeyi ise valilerin önerdiği üç adaydan birini seçmek suretiyle atadı. Cunta, faşizmin kurumlaşmasında danışma görevini üstlenen ve bir avuç sermaye temsilcisi teknokrat, bürokrat ve general eskisinden oluşan "Danışma Meclisi"ni kurarken çok titiz bir eleme yaptı.

Burjuvazinin değişik kesimlerine de kapatılan bu meclisin görevleri, sözkonusu yasada şöyle sıralanmıştı: Yeni Anayasa'yı ve Anayasa'nın "halk oyu"na sunuş yasasını; "halk oyu"na sunulan ve "milletçe kabul" edilince kesinleşerek yürürlüğe girecek olan Anayasa'nın ilkelerine uygun siyasi partiler yasası ve MGK'ce kararlaştırılacak tarihte ya-

pılacak "genel seçim"ler yasasını hazırlamak. "Türkiye Büyük Millet Meclisi" kurulup, fiilen göreve başlayıncaya kadar "kanun koyma, değiştirme ve kaldırma" suretiyle "yasama" görevlerini yerine getirmek "Danışma Meclisi", tüm bunları faşist rejimin lehine bir bir yerine getirdi.

Diğer yandan, iki yıllık çalışma döneminde "Danışma Meclisi"ne Hükümet'ten 833 yasa önerisi geldi. Üyelerden gelen yasa önerisi sayısı ise 131'i buldu. 1984 Bütçesi dahil, Hükümet'ten gelen önerilerden 332'si, üyelerden gelenlerin ise 131'i "yasa"laştı. Kukla meclis bu süre içinde 33 ölüm cezasını, 12 "kanun hükmünde kararname"yi onayladı. "Danışma Meclisi"nin kukla Parlamento'ya dönüşmesi nedeniyle düzenlenen törende konuşan K.Evren, Meclis üyelerine övgüler dizdi ve gelecek Parlamento'nun da aynı tempoyla çalışmasını ve eski meclisi örnek almasını istedi.

FAŞİST ANAYASA, KURUMLAŞMANIN "YASAL" DAYANAĞI OLDU

Faşist Cunta tarafından 1982 Kasım'ında halklarımıza zorla onaylattırılan Anayasa, faşizmin kurumlaşması ve "demokrasiye dönüş" demagojisinin "yasal" temel dayanığıdır. "Danışma Meclisi" içinden seçilen bir komisyon tarafından hazırlanan ve Cunta tarafından son şekli verilen faşist Anayasa, hep "demokrasiye dönüş" yolunda bir adım ve "sivil" yönetime geçişin "güvencesi" olarak kabul edildi. Anayasa, emperyalizmin ve en gerici, en saldırgan tekelci sermaye çevrelerinin kapı kulluğunu üstlenen Cumhurbaşkanı'na olağanüstü yetkiler tanıyor. Anayasa, Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfına, özgür bilime, basına, yayına, düşünceye, örgütlenmeye ve her türlü demokratik hak ve özgürlüğe düşman bir içeriğe sahiptir. Bu Anayasa ile, 12 Eylül 1980 sırasında uygulanan politikanın "yasal" dayanağa kavuşturulması ve bundan sonra da her türlü faşist uygulamaya kılıf uydurulması amaçlanmıştır.

"Ama"lı, "fakat"lı faşist Anayasa, burjuva demokrasisinin asgari varlık koşulu olan "güçler ayrımı" ilkesini rededivor, yasama ve yargıyı, en geniş yetkilerle donatılmış yürütme organının egemenliğine veriyor. Yürütme organı, yasama ve yargıyı egemenliğinde bulunduran bir diktatörlük kurumu haline geliyor. Yürütmede de, sınırsız yetkilerle donatılmış Cumhurbaşkanı, her konuda veto etme, karar verme görevden alma ve atama yetkisine sahiptir. Cumhurbaşkanı, ayrıca, Merkez Bankası Başkanı'nı, TRT Genel Müdürü ileYönetim Kurulu'nun üç üyesini ve Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu'nun

40 üyesinin tamamını ilk kuruluşta atama yetkisine sahiptir. Yüksek öğretim kurumu üyelerini seçmek,üniversite rektörlerini atamak, Cumhurbaşkanı'nın yetkileri arasındadır.

Faşist Anayasa, Cumhurbaşkanı'na bağlı olan bazı kurumlara yer veriyor. Böylece Cumhurbaşkanı, geniş bir alanı kapsayan ve iktidarı şahsında odaklaştırılan yetkilerle, etkin ve güçlü kılınıyor. Cumhurbaşkanı, yetkilerin kullanımında sözkonusu kurum ve konseyler kanalıyla, onların oluşumunu teşkil eden sınıf ve tabakalara sıkı bir biçimde bağlanmıştır.Bu kurum ve konseylerde yer alan emperyalizm ve yerli sermaye temsilcileri, bürokrat ve teknokratlar, generaller, büyük toprak sahipleri, faşizmle uzlaşan işçi aristokratları, Cumhurbaşkanı şahsında ve Onunla birlikte kararlarda söz sahibi olacaklar. Seçim sonuçlarıyla pek değişikliğe uğramayan bu kurumlar en hayati alanlarında söz ve karar sahibidirler. Türkiye'de bu faşist Anayasa yürürlükte kaldıkça yapılandırılan devlet biçimi yıkılmadıkça, hükümetlerde kim olursa olsun,adı geçen kurul ve konseylerin,Cumhurbaşkanı' nın onayını almadan köklü değişikliklere başvuramayacaktır.

Faşist Anayasa'ya konan bir "geçici madde" ile, MGK üyelerine, 1989'a kadar "Cumhurbaşkanlığı Konseyi" adı altında belirleyici görevlerini sürdürme olanağı yaratıldı. Sahte seçimlerden sonra oluşan bu Kurul, Cunta'nın kılık değiştirmesinden başka bir anlam taşımıyor. Konsey, yaşamın her alanı ile ilgili çıkarılmak istenen yasaları, yapılmak istenen değişiklikleri "Cumhurbaşkanı'na tanınan onbeş günlük sürenin ilk on günü içinde incelemek" yetkisine sahiptir. Ayrıca Cumhurbaşkanı'nın istemi ve tespit edeceği süre içinde; "genel seçimler"in yenilenmesi, olağanüstü yönetim yetkisinin kullanılması ve alınacak tedbirler, TRT Kurumu'nun yönetim ve gözetimi, "gençliğin yetiştirilmesi" ve diyanet işlerine ilişkin konularda inceleme yapmak ve görüş bildirmekle yükümlüdür. Cumhurbaşkanı'nın isteyeceği her konuda "inceleme, araştırma" yapacak ve "sonuçlarını Cumhurbaşkanı"na bildirecek.

Önceden kurulan, fakat faşist Anayasa'yla "sağlam" temellere oturtulan "Devlet Denetleme Kurulu" aracılığıyla Cumhurbaşkanı; tüm kamu kurum ve kuruluşlarına, meslek kuruluşlarına, sendikalara, dernek ve vakıflara doğrudan doğruya müdahale etme olanağına sahip oluyor. "Devlet Denetleme Kurulu Yasası"na göre, hükümet, Kurul' un uygulamasını istediği karar ve direktifleri yerine getirecek ve sonuçlarını Cumhurbaşkanı'na bildirecek. Ayrıca Kurul'un, sözkonusu kurum ve kuruluşlara yönelik "her türlü inceleme, araştırma ve denetlemeleri" yapabileceği öngörülmüştür.

Cumhurbaşkanı'na tamamen bağlı bir kurum haline getirilen "Milli

Güvenlik Kurulu", Cumhurbaşkanı'nın hazırlayacağı gündemle ve O'nun tarafından belirlenen bakanların katılımıyla toplanır. Bu Kurul, Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında, Başbakan, Genel Kurmay Başkanı, Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri Bakanları, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları ve Jandarma Genel Komutanı'ndan oluşuyor. Kurul, özellikle ordu üst yönetiminin, devlet yönetimine doğrudan etkin katılımını sağlamakta. Çünkü Anayasa'da da MGK'nin alacağı kararlar, "Bakanlar Kurulu için uyulması gereken tavsiye niteliğindedir" deniliyor. Cumhurbaşkanı bu Kurul aracılığıyla, hem ordu üzerinde etkinliğini korumakta, hem de bu etkinliğin, ordu üst yönetimi kanalıyla yeniden devlet yönetimine yansıtılmasını sağlamaktadır.

Ayrıca, Cumhurbaşkanı, Silahlı Kuvvetleri "ani bir savaş" halinde harekete geçirme yetkisine sahiptir. Başkomutanlığın Cumhurbaşkanı tarafından temsil edilmesi yanında, Genel Kurmay Başkanı da Bakanlar Kurulu'nun teklifi üzerine Cumhurbaşkanı'nca atanacak. Başbakan, Cumhurbaşkanı tarafından Meclis'in içinden ya da dışından atanabilecek, görevden alınabilecektir. Bu anlamıyla, Cumhurbaşkanı'nın Bakanlar Kurulu üzerindeki otoritesi, her türlü değişikliği yapmaya yetecek ölçülerdedir. Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu aracılığıyla "kanun hükmünde kararname" çıkarabilecek. Olağanüstü hal ve sıkıyönetim ilan edebilecektir. Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu, "tabii afet ve ağır ekonomik bunalım" ve "şiddet olaylarının yaygınlaşması ve kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması nedeniyle" olağanüstü hal ilan edebilecek ve her alanda "kanun hükmünde kararname" çıkartabilecektir. Sıkıyönetim kaldırılsa bile her an havadan sudan gerekçelerle yeniden ilan edilebilecek. Öte yandan, ağır bunalımları eksilmeyen Türkiye ekonomisinin bu durumu, her an olağanüstü hal ilan etmeyi gündeme getirmeye yetiyor.

1982 Anayasa'sı "yargı" adına yargı bağımsızlığını tamamen yok ediyor. Yargı organlarının kuruluşu ve görev sınırları yürütmeye bağımlı hale getirilmiştir. 12 Eylül sırasında fiilen yokedilen yargı bağımsızlığı, faşist Anayasa ile kurumsal dayanaklarını da tamamiyle kaybetmiştir. Gerçi faşist Anayasa öncesinde de çıkarılan bazı yasalarla faşizmin türlü uygulamaları büyük oranda "yasal" dayanağa kavuşturulmuştu, ama faşist Anayasa varolan boşlukları da kapatarak yargı bağımsızlığını kökten reddeden anlayışı sistemleştirdi.

Bilindiği gibi Cunta, yasa ve "kanun hükmünde kararname"lerle işlevlerini fiili olarak göstermelik bir düzeye indirgediği yargı organları ile ilgili ilk "yasal" değişikliği, 14 Mayıs 1982 günkü Resmi Gazete'de yayımlanan yasa ile gerçekleştirdi. Sözkonusu yasa ile Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu oluşturulmuştu. Faşist Anayasa'da çerçevesi da-

ha da oturtulan, başkanlığını Adalet Bakanı'nın yaptığı, Adalet Bakanlığı Müsteşarı'nın tabi üyesi olduğu ve diğer üç asil,üç yedek üyeyi Cumhurbaşkanı'nın seçtiği "Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu; adli ve idari yargı hakim ve savcılarını mesleğe kabul etme, atama ve nakletme, geçici yetki verme, yükselme ve birinci sınıfa ayırma, kadro dağıtma, meslekte kalmaları uygun görülemeyenler hakkında karar verme, disiplin cezası verme, görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar. Adalet Bakanlığı'nın bir mahkemenin veya bir hakimin veya bir savcının kadrosunun kaldırılması veya bir mahkemenin yargı çerçevesinin değiştirilmesi konsundaki tekliflerini karara bağlar....

Kurul kararlarına karşı yargı mercilerine baş vurulamaz.

.....

Adalet Bakanı Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun ilk toplantısında onaya sunulmak üzere, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde hizmetin aksamaması için hakim ve savcıları geçici yetki ile görevlendirebilir" (Anayasa Madde. 159)

Bu kurulun kuruluş ve atama usulü, görev ve yetkileri gözönünde bulundurulduğunda yargının, yürütmenin iradesine bağımlı kılındığı hemen ortaya çıkıyor. 20 Ocak 1983 günkü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Danıştay, bölge idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin kuruluş ve görevlerine ilişkin yasalar da yargının idari denetim görevini yürütmenin iradesine bağımlı kılıyor. Aynı işlev Yargıtay, Sayıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi için de geçerlidir. Faşist Anayasa tüm bunların genel çerçevesini bir kez daha çizmiştir.

Öte yandan faşist Anayasa, Anayasa Mahkemesi'ne başvurma ve iptal davası açmayı da birçok yoldan engelliyor ve sonuç almayı hemen hemen olanaksız hale getiriyor. Anayasa göre, Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açma hakkı; iptali istenin yasa , "kanun hükmünde kararname" ve iç tüzüğün Resmi Gazete'de yayımlanma tarihinden başlayarak altmış gün için geçerlidir. Yani çıkarılan herhangi bir yasa, "kanun hükmünde kararname" ve iç tüzük hakkında altmış gün içinde iptal davası açılmamışsa veya yeni çıkarılanlar için açılmazsa, hiçbir zaman iptal davası açılamayacaktır. Bu, herşeyden önce iki yönlü "oldu-bitti"yi içeriyor. Birincisi faşizmin kurumlaşmasına yolaçan ve bunun korunup sürdürülmesini sağlayan yasa ve "kanun hükmünde kararname"ler süreklilik kazanıyor. Çünkü hepsi de altmış günlük süreyi çoktan aşmıştır. Burjuva basınında bile yaygınlaşan YÖK ile ilgili tartışmalara değinen Kenan Evren, sınırı hemen hatırlatarak "Anayasa'yı değiştirecek güç gelmedikçe YÖK kalkmaz" (Cumhuriyet 12 Ocak 1984) diyor. Aynı şeyler altmış günlük zaman aşımına uğramış tüm yasa ve "kanun hükmünde kararname"ler için de geçerlidir. İkincisi

ise, yeni "yasama" dönemi içinde çıkarılan veya çıkarılacak olan yasa ve "kanun hükmünde kararname"lerin süreklileşeceğidir.Çünkü doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı; Cumhurbaşkanı, kukla Parlamento ve hükümet çevresiyle sınırlı olduğu için (Bkz. Anayasa Md. 150) rejimin çerçevesini aşabilecek iptal davaları sözkonusu olmayacaktır. Bu da çıkarılan yasa, "kanun hükmünde kararname" ve iç tüzüğün rejimin genel mantığı içerisinde süreklileşmesi demektir.

Bunun yanında "Anayasa Mahkemesi'nin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasa'ya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz." (Anayasa Md. 152) Örneğin yerel seçimler yasası ile ilgili Anayasa Mahkemesi'nde açılan iptal davası rededilip,rededilmeye ilişkin karar Resmi Gazete'de yayımlandığından artık on yıllık bir süre zarfında yerel seçimlerle ilgili yasa hakkında iptal davası açılamayacaktır.Anayasa Mahkemesi herhangi bir yasa konusunda iptal kararını verse bile, isterse yürürlük tarihini, kararın yayımlanmasından itibaren bir yıl uzatabilir.

Yargılama usulü öyle bir gülünç duruma düşürülmüştür ki; örneğin Yüce Divan görevini de gören Anayasa Mahkemesi'ni ele alalım. Diyelim ki Cumhurbaşkanı herhangi bir nedenden dolayı Yüce Divan'a verilmiş olsun. Bu durumda Cumhurbaşkanı hem yargılanan hem de yargılayan rolünü oynayacak. Çünkü Yüce Divan sıfatını taşıyan Anayasa Mahkemesi'nin tüm üyelerini Cumhurbaşkanı seçiyor.

Öte yandan "Cumhurbaşkanı'nın resen imzaladığı kararlar ve emirler aleyhine Anayasa Mahkemesi dahil, yargı mercilerine başvurulamaz." (Anayasa Md. 135) Aynı madde ile Cumhurbaşkanı'nın "vatana ihanet"le suçlanması,Anayasa'nın değiştirilmesi kadar zorlaştırılmıştır

Yargı organları, olağanüstü hal ilanında, sıkıyönetim ve savaş halinde, "milli güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık"ın tehlikede olduğu dönemde yürütmenin durdurulması kararını veremeyecekler. Ayrıca, görev değişikliği ve nakil durumuna ilişkin davalarda yürütmeyi durdurma kararı verilemeyecek.

Cumhurbaşkanı, Anayasa Mahkemesi üyelerini atamanın yanında ayrıca "Danıştay üyelerinin dörtte birini, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı Vekili'ni, Askeri Yargıtay üyelerini, Askeri Yüksek İdari Mahkemesi üyelerini, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurul üyelerini" (Anayasa, Md. 104 (c)) de seçiyor.

Tüm bunlar gösteriyor ki yargılama alanında da bir nitelik değişikliği sözkonusudur. Yargı bağımsızlığı yokedilmiş ve yargı da yasama gibi yürütmenin denetimi ve yönetimine verilmiştir.

Faşist Anayasa, yerel yönetim organlarının bağımsızlığını ortadan

kaldırmaktadır. "Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir" (Anayasa, Md. 127) hükmü önceden yapılan "düzenleme"leri, ve çıkarılan yasayı "anayasal" zemine kavuşturdu. Önceki uygulamalar zaten yerel yönetimleri birer devlet dairelerine dönüştürmüştü. Ayrıca "görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir" (Anayasa Md. 127) Türkiye ve Kürdistan'da sıradan bir ihbarın bile soruşturma için yeterli olduğu düşünüldüğünde, keyfiyetin ne ölçüde tehlikeli boyutlara varılabileceğini göstermektedir.

Öte yandan 12 Eylül sonrasında fiili olarak gerçekleştirilen belediye başkanlarının atama usulu ile göreve getirilme statüsü, nitelik değiştirilmeksizin yeni bir biçime kavuşturuldu. Belediye başkanları artık atama ile göreve getirilemeyecek,ama işlevleri 12 Eylül sonrasındaki fiili durumdan pek farklı olmayacaktır. Çünkü belediyeler dahil,yerel yönetimlerin eli ayağı bağlanmıştır. Yerel yönetimlerin görev ve yetkilerine ilişkin yasa, yerel yönetimlerin bağımsızlığını ortadan kaldırmayı süreklileştirmiştir.

Sözkonusu yasa, belediye gelirleri ve cezalarını bile belirliyor. Belediyeler belirlenen oranı ne azaltabiliyor ne de çoğaltabiliyor. Belediye meclisinin hazırladığı bütçe, valilikçe onaylanmadan geçerli olmayacaktır. Belediye başkan yardımcıları, bütün şube müdürleri, sekiz encümen müdürü, imar ve planlamada çalışan mimar ve mühendisler, bütün sağlık personeli ilgili bakanlar tarafından atanacaktır. Belediye encümeninin ceza, tarife ve benzeri konulardaki kararları, valilikçe onaylandığı takdirde geçerli sayılacaktır. Belediye encümenin yaptığı imar planları bakanlıkta onaylanmadıkça geçerli olmayacak. Bakanlık, onayına sunulan plan ve projeleri istediği biçimde değiştirip onaylayabilir.Belediyeler de, plan ve projeleri, onaylanan biçimiyle uygulamakla yükümlüdür. Ekmek fiatının tespiti bile belediyelerin elinden alınmış ve valinin başkanlığındaki il koordinasyon kuruluna verilmiştir. Turistik eğlence yerleri ve lokantaların denetimi belediyelerden alınmıştır. Ayrıca, fabrika, imalathane, atölye ve tamirhanelerin açılış izin ve yetkisi de belediyelerin sorumluluk alanları dışında bırakılmıştır.

Faşist Anayasa'ya göre valiler ve kaymakamlar, meslek kuruluşlarının seçilmiş başkan ve yönetim kurullarını görevden alabilecek. "Türk Devleti'nin varlık ve bağımsızlığının,ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünün, toplumun huzurunun korunması ve devletin Anayasa'da belirtilen temel niteliklerini tehdit edici faaliyetlerin önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mahallin en

büyük mülki amiri bu organları geçici olarak görevden uzaklaştırabilir " (Anayasa, Md. 135) hükmüne dayanılarak, hesaba gelmeyen yönetimler tasfiye edilecektir. Bu, hem belli ölçülerde varlıklarını koruyan bazı demokratik meslek kuruluşlarını etkisiz kılmada, hem de gerici, faşist örgütlerde oluşabilecek anti-faşist muhalefetin başarılarını önlemede önemli bir silah olacaktır.

Yüksek Öğretim Kurumu Yasası da, faşist Anayasa'yla temel dayanağına kavuşturuldu. Bilindiği gibi YÖK yasasıyla üniversitelerin özerkliği, bilimsel çalışma ve araştırma özgürlüğü yokedilerek, bu alandaki düzenlemeler tüm üyeleri Cumhurbaşkanı'nca seçilen Kurul'a verilmişti. Bu Kurul şimdiye kadarki uygulamalarıyla en sıradan burjuva demokratların bile tepkisini çekmiştir.

Faşist Anayasa, başta Kürt halkı olmak üzere, Türkiye'de yaşıyan tüm ulusal azınlıkların da varlığını rededivor. Gerçi bu anlayış Türkiye Cumhuriyeti tarihinin tüm anayasa larında korunmuştur. Fakat faşist diktatörlük koşullarında bu anlayış daha da bağnazca savunuldu. Kürdistan'ın birçok yerinde "türkçe konuş" kampanyaları açıldı. Devlet dairelerine, yerel yönetimlere ve kamu kuruluşlarına resmi yazılar gönderilerek "türkçe dışında başka bir dille konuşulmaması, konuşanların ise görevlilere bildirilmesi" istendi. Bu uygulama bir kaç kez tekrarlandı. Bununla özellikle halkımızın hedeflendiği açıktır. Açılan okuma-yazma kurslarında özellikle "devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü"benimsetilmeye ve kitlelere ırkçılık ve şövenizm aşılanmaya çalışıldı.

Hergün "egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" demagojisini kullanan Cunta, bunun böyle olmadığını hem pratiğinde hem de faşist Anayasa'da daha da açık bir biçimde ortaya koydu. Anayasa'da "uygun" biçimde formüle edilen bu egemenlik, faşizm koşullarında kayıtsız şartsız olarak emperyalizm ve yerli tekelci sermayenin en gerici, en saldırgan kesimlerinin eline geçti. Cunta bunun oluşumunda pervasızca davrandı ve her türlü çabayı sarfetti. NATO, ABD ve uluslararası emperyalist mali kuruluşlarla yapılmış sayısız kölelik ve bağımlılık anlaşmaları, Anayasa'da açıkça ifade edilen egemenliğin nelere malolacağını az çok ortaya koymaya yetiyor. Bu "egemenlik" ikili ve çok yönlü anlaşmalar çerçevesinde tepe-tep kullanılacak. Türkiye ve Kürdistan topraklarının bile ABD emperyalizmine ipotek edildiği düşünüldüğünde tehlike daha da artmış oluyor.

Faşist Anayasa, temel hak ve özgürlüklerin ortadan kaldırılmasını süreklileştiriyor. Yaşam hakkı gibi, en vazgeçilmez insani haklar, getirilen faşist önlemlerle yokediliyor. İnsanlarımızın sokak ortasında, dağ başlarında, köylerde kurşuna dizilmesi, işkence altında öldürülmesi ta-

mamen "meşru"luk kazanıyor. Anayasa'nın çalışma yaşamı ile ilgili bölümleri her türlü angaryayı öngörüyor. Birkaç havadan sudan bahane ile işçiler dahil tüm çalışanlar zorla çalıştırılacaklar. İnsanlar, suçlu olmadıkları halde "bir suç işleme tehlikesi" bahane edilerek,gözaltına alınabilecek. Daha da öte, insanlar niçin yakalandığı ve suçunun ne olduğu bildirilmeden suçlu muamelesiyle tutuklanabilecekler. Seyahat etme ve yerleşme özgürlüğünü yokedici uygulamalar süreklileştiriliyor. Kitleler, "suçun önlenmesi", "milli güvenliğin" korunması adına mecburi iskana tabi tutulabilecek. Özel yaşamın gizliliği, konut dokunmazlığı ve haberleşme özgürlükleri elle tutulur bir gerekçe gösterilmeksizin yok sayılacak.

Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü, basın-yayın ve dağıtım özgürlüğü, yokedilerek bu alandaki çalışmalar "kamu düzeni", "genel ahlak" ve "suçun önlenmesi"gibi nedenlerle her an yasaklanabilecek. Faşist Anayasa açıklanmayan düşünce ve basılmayan yazıyı da suç sayıyor. "Milli menfaat"lere aykırı davranışların engellenmesi adına sansür en sıkı bir biçimde sistemleştiriliyor. Bazı bahanelerle matbaalara bile el konulabilecektir.

Kişi temel hak ve özgürlüklerini rededen bu anlayış daha sonra şunu da doğurdu: 1983 ortalarında İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan bir genelge; "siyaset yapma ihtimali" olanların tutuklanmasını ve "suçun önlenmesi"ni öngörüyor. Hitler ve Musollini de benzeri iddialarla "suç unsurları"nı tutukluyor ve öldürüyorlardı.

Grev, toplusözleşme ve lokavt konusunda da Anayasa, tamamen işçi düşmanı nitelik taşıyor. Toplusözleşme olanakları ortadan kaldırılmış ve lokavt serbest bırakılmıştır. Gerici, faşist sendikacılık her yönüyle güçlendirilmek isteniyor. 1983 ortalarında çıkarılan yasalar, bu anlayışı en bariz bir biçimde yansıtıyor.

Faşist Anayasa toprak reformunu, "kanunla düzenlenir" adı altında yine sürüncemede bırakıyor. Amaç yapmamaktır. TC tarihinde bazan güncellik kazanan toprak reformu bir türlü demagoji ötesini geçmiyor. Bu, hep böyle olmuştur. Sürekli büyük toprak sahipleri desteklenmiş ve güçlendirilmiştir.

Dernek kurma hakkı, toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkı "siyaset yapmama" adı altında hemen hemen yok sayılıyor. Legal siyasi parti faaliyetlerinde, işçi sınıfı ve emekçi kitleler bir yana bazı burjuva kesimlerine bile yeterince olanak tanınmıyor. Anayasa'ya göre sınıfların varolduğunu söylemek, "kaynaşmış millet" anlayışına aykırı bulunarak suç teşkil ediyor.

Yani 1982 faşist Anayasa'sı, darbeden bu yana yapılanları, "yasa" laştırıp, süreklileştiriyor. Anayasa bir nevi bunların toplamı mahiye-

tinde hazırlandı. Önceden yapılmayanları da sistemli bir şekilde uygulamaya koymanın yegane "yasal" güvencesi Anayasa oldu. Yani ilk etapta yasalar Anayasa'ya göre değil, Anayasa yasalara göre biçimlendi. Daha sonra Anayasa'ya dayanılarak rejimi daha da güçlendirici yasalar çıkarıldı ve çıkarılıyor.

LEGAL SİYASET ALANI SADECE BURJUVA PARTİLERİNE AÇILDI

Cunta tarafından 1982 Kasım'ında, halklarımıza zorla onaylattırılan faşist Anayasa'nın yürürlüğe girmesinden sonra, kurumlaşma doğrultusunda önemli ve daha hızlı adımlar atıldı. Bunlardan birisi de burjuva güçlerce "çok partili siyasal yaşam"a geçiş olarak değerlendirilen aşamadır. "Siyasal Partiler Kanunu" ile açılan bu "çok partili siyasal yaşam", esasında, faşizmin çizdiği çerçevede legal siyasal faaliyetlere olanak tanıyan türden bir "çok partili siyasal yaşam"dır. Faşist diktatörlüğe parlamenter kılıf geçirmenin bir basamağı olan böylesi bir adımın atılmasıyla, burjuva siyasal alanda önemli bir hareketlilik gözlendi. Yaklaşık üç yıl, Cunta'nın bir dediğini iki etmeyen, çizilen çerçevede bir o yana bir bu yana sallanan bazı burjuva kesimleri de atılan adımın ilk "fiske"sini yediler ve Cunta'nın "açık" hedefi haline geldiler.

Öte yandan Cunta, sözkonusu yasayı, muhtemel olumsuz gelişmelere set çekebilecek bir biçimde hazırlamıştı. "Ama"lar, "fakat"lar ve geçici maddelerle dolu "yasal" düzenlemelerin mantığı, sözü edilen yasada da en bariz şekilde kendini gösteriyordu.

"Siyasi Partiler Kanunu"na göre, legal siyaset alanı sadece bir avuç yeminli bürokrat, teknokrat ve tekelci sermayenin has temsilcilerine serbestti. Faşist Cunta'nın legal örgütleme için çizdiği çerçevede her ne kadar faşizmle uzlaşabilen ve işbirliğini tercih eden burjuva kesimleri dahil idiyse de ortaya çıkan bazı "tatsız"gelişmeler,bu çemberi daha da daralttı. Türkiye tekelci sermayesinin bazı kesimlerini temsil etme iddiasıyla ortaya çıkan BTP (Büyük Türkiye Partisi), Cunta'nın tüm uyarılarına rağmen, önüne koyduğu hedef doğrultusunda adım atmaya yeltendiğinde kapatıldı. Cunta, BTP yöneticilerini ihanetle suçladı. BTP'nin kapatılma kararında yeni yeni sınırlamalar getirdi. 16 politikacı Çanakkale'de "zorunlu gözetim" altına alındı. BTP'nin yerine kurulan DYP ve diğer partiler de "örgütlenme" barajı ve Cunta'nın vetolarına adam yetiştiremedikleri için siyasi alanda, dayandıkları kesimlerin çıkarını daha avantajlı savunma olanağına kavuşamadılar.

Sözkonusu yasa ile, toplumun ezici çoğunluğu, burjuva partilerinde bile olsa legal siyaset yapma yasağı kapsamına alındı. Yasa'ya göre; "hakimler ve savcılar,yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yüksek Öğrenim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, özel kanunla veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş bankaların ve teşeküllerin yönetim ve denetim işlerinde çalışanlar ile aylıklı ve yevmiyeli memurları ve kamu yararına çalışan derneklerden, özel gelir kaynakları ve özel imkanları kanunla sağlanmış olanların merkez kurullarında görev alanlar, öğrenciler ve Silahlı Kuvvetler mensupları, siyasi partilere giremezler". Komünizm ve "bölücülük"ten "mahkum olanlar", üç yıl ağır cezaya mahkum olanlar, hırsızlık, rüşvet, dolandırıcılık vb. "yüzkızartıcı" suçlardan biriyle mahkum olanlarla ilgili getirilen "siyaset yasağı", generaller "demokrasi"sinde kimlerin "siyaset"yapabileceğini ortaya koyuyor.

Ayrıca, legal siyasi partiler, gençlik ve kadın kolları, dernek, sendika ve vakıf kuramayacak. Dernek, sendika ve vakıflara yardımda bulunamayacak. Yardım alamayacak ve ortak hareket edemeyecek. Partiler, 12 Eylül darbesini ve Cunta cı generalleri eleştiremeyecek. Faşist Anayasa'nın temel ilkelerine aykırı davranamayacak.

Tabii ki tüm bunlar, kukla partiler ile TÜSİAD (Türkiye Sanayiciler ve İşadamları Derneği), TİSK (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu), MESS (Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası), OYAK (Ordu Yardımlaşma Kurumu), SİSAV (Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Vakfı), Türk Silahlı Kuvvetleri vakıfları, Milli Eğitim Vakfı, sanayi ve ticaret odaları arasındaki ilişkiler için geçerli olmayacak. Çünkü burjuva partilerinin hemen hemen tümü bu dernek, sendika ve vakıflarla daha sıkı ilişki kurma yarışı içindedirler. Sözkonusu yasaklamalardan amaç; sınıf çıkarları faşizmden yana olmayan kesimlerin, burjuva legal siyaset alanında bile olsa, olası hareketlenmesine set çekmektir.

CUNTA GERİCİ FAŞİST SENDİKACILIĞI GÜÇLENDİRDİ

İşçi sınıfının, ekonomik- demokratik haklarını korumak, sömürüyü sınırlandırmak ve bunu iktidar mücadelesine tabi kılmak için, burjuva düzenine karşı kullandığı araçların başında sendikalar geliyor. Sınıf mücadelesi temelinde geliştirilen demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı, işçi sınıfına yönelen tehlikeleri, baskıları, ekonomik krizin getirdiği yükleri büyük oranda azaltır. Bu doğrultuda koruyucu bir siper

görevini görür.

Bunun için de egemen güçler, demokratik sınıf ve kitle sendikacılığından hep korkmakta ve bunu kesintiye uğratmak için her türlü çabaya başvurmaktadırlar. Burjuvazi, bir taraftan tümden durduramadığı sınıf sendikacılığını amacından saptırmak ve kendi sınıf çıkarlarını daha fazla sağlama almak için, işçi sınıfı içinde bir avuç işbirlikçiyi kullanırken diğer yandan da, gücünün yetebildiği her türden uygulamaya girişmektedir.

İşte, reformist, uzlaşmacı ve teslimiyetçi sendikacılık ile gerici, faşist sendikacılık; egemen güçler tarafından bu amaç için oluşturulmakta ve desteklenmektedir. Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfının bugün ve dün karşı karşıya olduğu gerici, faşist planlara bu açıdan yaklaşmak gerekir.

Bilindiği gibi 60'lı yılların ikinci yarısında Türkiye sosyalist hareketindeki gelişmelerin de etkisiyle demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı temelinde ilk adım atılmış ve DİSK kurulmuştu. TÜRK-İŞ'in Amerikanvari sendikacılığı ve işverenlerle işbirliği ve uzlaşma eğilimi, DİSK'in doğmasına zemin hazırlamıştı. DİSK, bu temelden hareketle büyük gelişme gösterdi. 15-16 Haziran şanlı direnişi, denilebilir ki DİSK'in ilk sınavı oldu.

70'li yıllarda, işçi sınıfının sendikal hareketi içindeki reformist ve sosyal demokrat eğilim, belli dönemlerde ağırlıkta oldu. Ama Türkiye ve Kürdistanlı komünist ve devrimci-demokratik güçlerin kararlı çabaları; DİSK'in, eksikliklerine, yanlışlıklarına rağmen demokratik sınıf ve kitle sendikacılığının tek temsilcisi olma rolünü koruyabildi.Bu dönemde TÜRK-İŞ yönetiminde aristokratlaşma alabildiğine arttı.Buna karşılık TÜRK-İŞ içinde de bazı sendikalar teslimiyete ve uzlaşmacılığa karşı çıktılar. DİSK'e yakınlık gösterdiler. Burjuvazi tarafından açıkça desteklenen MİSK ve benzeri sendikalar ise işçi sınıfı içinde umdukları desteği bulamadılar. Yani, askeri faşist darbe öncesinde burjuvazinin tüm çabaları, sınıf sendikacılığını kesintiye uğratamadı. İşçi sınıfını işçi aristokratları aracılığıyla etki altına almayı başaramadı. Bu da, burjuvaziyi demokratik sınıf ve kitle sendikacılığına daha da bağnazca saldırmaya zorluyordu.

12 Eylül'de gerçekleştirilen darbe ile Cunta, başta DİSK olmak üzere bazı bağımsız ve TÜRK-İŞ bünyesindeki ilerici, demokrat yönetimli sendikalara karşı çok yönlü saldırıya geçti. DİSK kapatıldı. Grev ve toplu sözleşme hakkı yokedildi. İşyeri temsilcilikleri işlevsiz hale getirildi. DİSK yöneticilerinin çoğu yakalandı. Üst yöneticilerinin büyük bir kesimi idamla yargılanıyor. TÜRK-İŞ Genel Sekreteri'nin kukla Ulusu Hükümeti'nde bakan olduğu bu dönemde açılan bu dava bile,

faşizmin demokratik sınıf ve kitle sendikacılığına ne denli düşman olduğunu göstermeye yeter. Bunun yanında TÜRK-İŞ bünyesindeki bazı sendikaların ilerici, demokrat yöneticileri de gözaltına alındı, tutuklandılar.

Yüzbinleri kucağında toplayan DİSK'in yöneticileri her an ölümle cezalandırma ile karşı karşıya iken TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şide'nin bizzat faşist kararlara imza atan kişi olması faşizmin ne tip sendikacılığa karşı olduğu daha iyi anlaşılmış olur. Faşizmin en başta işçi sınıfı okulları olan sendikalara karşı olması boşuna değildir. Çünkü DİSK, darbe öncesi mücadelesiyle yüzbinleri te k bir merkezden harekete geçirebiliyor, istediği zaman günlük yaşamı, burjuvazi aleyhinde geçici de olsa felce uğratıyordu. Bu nesnel gerçek, ister istemez burjuvaziye birçok konuda geri adım attırıyordu. Yıllardır, "grevler ideolojiktir", "ücret talepleri astronomiktir" bu nedenle "DİSK kapatılmalıdır" diyenler, darbe sonrasında bunları yapma olanağına kavuştular.

TÜRK-İŞ, özellikle darbeden sonra, tekelci sermayeden büyük destek gördü. İşverenlerle anlaşarak işçilerin ekonomik-demokratik haklarının çoğunu tekelci sermayeye heba etti. Hem de işçi sınıfının çıkarlarını "koruma" adına. Kukla Ulusu Hükümeti'ne bir bakan veren TÜRK-İŞ yönetimi, son yıllardaki uygulamalarında, tamamen tekelci sermayenin yanında yeraldı.

DİSK'in faaliyetleri dondurulduğu için, DİSK'e bağlı sendikaların üyeleri örgütsüz veya TÜRK-İŞ'e katılma zorunda bırakıldı. TÜRK-İŞ'in çağrıları, işverenlerin tehditleri ve faşizmin, sendikal alanda demokratik sınıf sendikacılığına yaşam hakkı tanımayan uygulamaları, DİSK'li işçileri istemeyerek de olsa TÜRK-İŞ'e girmeye zorladı.

Diğer yandan Cunta, faşist Anayasa ile, rejimin temelini sağlama alırken, 1983 ortalarına kadarki uygulamaları "yasal"dayanağa kavuşturup, daha sistemli bir biçimde süreklileştiren değişiklikler gerçekleştirdi. 7 Mayıs 1983 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan yeni Sendikalar Yasası, faşist Anayasa'nın genel mantığına göre hazırlanmış olup demokratik sınıf ve kitle sendikacılığını olanaksız hale getiriyor.

Yeni Sendikalar Yasası'na göre,sınıf sendikacılığının yasak olduğu ortamda bile, sendikalar, "siyaset" yapamayacak, siyasi partilerle "işbirliği" edemeyecek. Derneklerle, meslek kuruluşlarıyla, vakıflarla "siyasi amaçlı işbirliği" yapamayacak ve yardım alış-verişinde bulunamayacaklar. Yasaya göre, sendikalar, "Türk milletinin bütünlüğüne" ve "TC Devleti'nin varlığına" aykırı faaliyet sürdüren uluslararası örgütlerle ilişki kuramayacak. Tabii ki tüm bunlarla, işçi sınıfı emekçi kitlelerden siyasi olarak izole edilmek ve uluslararası dayanışma en-

gellenmek isteniyor. Yoksa, bugün gerici, faşist sendikacılar zaten tekelci sermayenin sendikaları, dernekleri, sanayi odaları ve vakıflarıyla sıkı ilişki içindedir. Bol bol siyaset yapıyorlar. Burjuva ideolojisinin işçi sınıfı içinde yer etmesi için canla başla çalışıyorlar. Uluslararası gerici örgütlerle kolaylıkla ilişki kurup, geliştiriyorlar. İşveren sendikaları, zaten sınır tanımıyor. Aksine, sınıf sendikacılığına getirilen sınırlamalar ve engellemelerde büyük rol oynuyorlar.

Öte yandan, 7 Mayıs 1983 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan "Toplu İşsözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu", işçilerin elinden grev hakkını alırken, işverenlere, çeşitli bahanelerle lokavt ilan etme serbestisini veriyor. YHK'nin varlığı başka bir biçimde devam edecek. Yeni YHK, süresi dolan toplu sözleşmeleri bir yıl daha uzatabilecek. Önceden imzalanan toplu sözleşmeler geçerli olacak.

6 KASIM SEÇİMLERİ TAMAMEN SAHTE VE GÖSTERMELİKTİ

Faşizmin kurumlaşmasının dönüm noktalarından birisi de hiç kuşkusuz göstermelik 6 Kasım seçimleri oldu. Güya seçimler, faşist Cunta'nın baştan beri demagojisini yaptığı "demokrasiye dönüş"ün son aşaması olacaktı. Fakat burjuva siyasal alandaki gelişmelerin, anti-faşist muhalefete kanalize edilebilecek bazı olanakları içermesi Cunta'yı yeni manevralara başvurmaya yöneltti. O zamana kadar, seçimlerle "demokrasiye geçiş"in gerçekleşeceğini savunan Cuntacı generaller, ağız değiştirerek "demokrasiye geçiş" sürecine "geçiş"ten bahsetmeye başladılar. Yasak üzerine yasak getirildi. Çeşitli yasalarla faşist devlet biçimi daha da "güvence"ye alındı, boşluklar kapatılmaya çalışıldı. Vetolarla, sadece üç kukla partinin sahte seçimlere girmesine olanak tanındı. Geçici maddelerle faşist Konsey'e önemli yetkiler verildi. Faşist Konsey, bu yetkileri pervasızca kullandı. Oy vermeyenlerin para cezasına çarptırılmaları hükmü getirildi.

Yani öyle bir "seçim" planlandı ki, halklarımızın ezici çoğunluğu sandık başına gitmek zorunda kaldı. Burjuvazinin bazı kesimlerinin temsilciliğini üstlenmeye çalışan partilerin bile "seçim" dışı bırakıldıkları böylesi bir ortamda halklarımız zorunlu bir tercihle karşı karşıya getirildi. Anti-faşist saflarda dağınıklığın daha da devam etmesi, halklarımızın, zorunlu tercihini kukla partilere yapmasını getirdi. Fakat halklarımız bu zorunlu tercihe rağmen oylarıyla Cunta'yı istemediklerini MDP'ye oy vermeyerek gösterdiler. Bunun ötesi, yani oyların hiçbir kukla partiye de verilmemesinin sağlanamayışı ve en sonunda yine kukla bir partinin iktidara gelmesi, Türkiye ve Kürdistanlı devrim-

ci-demokratik güçlerin açmazıdır. Yoksa, "zaten sonuç belliydi" diyerek işin içinden sıyrılmak doğru tutum değildir.

6 Kasım seçimlerinin sahte ve göstermelik olduğunu, Batılı bazı muhafazakar ve liberaller de ilan etti. Hele SODEP ve DYP'nin, vetolar sonucu seçimlere girmemesi sözkonusu çevreleri, daha "açık" tutum almaya götürdü. Faşist diktatörlük, içte ve dışta oluşan bu yöndeki tepkileri yatıştırmak için yerel seçimlere SODEP, DYP ve Refah Partisi'nin de katılmasını kararlaştırdı. Bununla sözümona, "demokrasi' nin gereklerine uyulduğu havası verilmek isteniyor. Sanki 6 Kasım sahte seçimleri SODEP ve DYP girmediği için gayri meşruymuş. Halbuki 6 Kasım sahte seçimlerine SODEP ve DYP dahil, tüm burjuva partileri katılsaydı bile seçimler yine demokratik olmayacaktı. Bu nesnel gerçekliktir.Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı partileri,diğer devrimci-demokratik parti ve örgütler seçime girmedikleri ve seçim sistemi demokratikleştirilmediği sürece de, yapılacak tüm seçimler anti-demokratik olacaktır.

Bu nedenle, yerel seçimlere SODEP, DYP ve Refah Partisi'nin katılması seçimlerin niteliğini değiştirmedi. Olsa olsa kitleler, çok yönlü bir tercihle karşı karşıya geldi. Her ne kadar yerel seçimlere katılan partiler dayandıkları kesimlerin çıkarları açısından, rejimin geleceği konusunda ayrı görüşler taşısalar da, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin temsil edilmediği hiçbir seçim demokratik olamaz.

Öte yandan, gerek 6 Kasım sahte seçimleri, gerekse de yerel seçimlerle ilgili olarak çıkarılan yasalar, zaten seçime katılabilecek adayların niteliğini burjuva düzeninin "selameti" lehine belirlemiştir. Bu alandaki engelleme ve sınırlamalar, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin gerçek temsilini önlemektedir. Bu anti-demokratik seçim sisteminin birinci nedeni. İkincisi de; diyelim herhangi bir demokrat ve anti-faşist nitelikli kişi, tüm engellemeleri, taviz vererek, boyun eğerek aştı ve seçimleri kazandı. Bu defa seçildiği yerin (kukla meclis ve yerel yönetimler) statüsü, görev, yetkilerinin kapsamı işçi sınıfı ve mekçi kitlelerin çıkarına en ufak bir şeyi yapmaya engeldir. Bugün, kukla Meclis, bazen kuklalığını bile oynayamıyor ve "tadı"nı çıkaramıyor. Yerel yönetimlerin eli ayağı bağlanmış ve birer devlet daireleri haline getirilmişlerdir. Seçimler öyle bir kurumlaşmanın çerçevesinde yapıldı ki, anti-faşist muhalefetin açık başarısı hariç, hiçbir şey köklü değişikliği gerçekleştiremez.

Denilebilir ki, 12 Eylül 1980 öncesinde de Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı ve emekçi kitleleri seçimlerde demokratik bir biçimde temsil edilmiyorlardı. Şimdi de öyle. O zaman fark nerede? 12 Eylül öncesi seçim sistemi ile bugünkü seçim sistemi arasındaki farka iki açıdan

bakmak mümkün. Birincisi, Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı ve emekçi kitleleri açısından, ikincisi, egemen burjuva güçler açısından.

Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı ve emekçi kitleler açısından 12 Eylül öncesi seçim sistemi, birçok olanağı barındırmasına rağmen yine de demokratik değildi. Kürt halkının temsilcisi olduğunu söyleyen parti ve örgütlerin seçimlere katılmaları bir yana, böylesi bir iddia bile ağır cezalara yol açıyordu. Türkiye açısından durum daha değişikti. Örneğin Türkiye'de "komünist" adını taşıyan hiçbir parti "yasal" olamazdı ve doğal olarak seçimlere de katılamazdı. Sosyalizm adına bazı legal partiler kurulmasına rağmen,Kürt ve Türk halklarının gerçek çıkarlarını açıktan açığa savunamıyorlardı. Seçim çalışmaları da bu çerçeve ile sınırlıydı. Öte yandan 12 Eylül öncesi seçim sistemi birçok boşluğu içeriyordu. Başka adlar altında olsa da Türkiye ve Kürdistanlı devrimci-demokratik güçler Parlamentoya girebiliyor ve yerel yönetimlere seçilebiliyorlardı. Fakat bugünkü seçim sisteminde burjuva güçler dışında hemen hemen tüm güçlere karşı önlem alınmış, eski boşluklar doldurulmuştur. Yani başka adlarla bile olsa seçimlere girmek ve kazanmak, olanaksız denilebilcek ölçüde istisnai bir nitelik kazanmıştır.

Yerel seçimlere, burjuvazinin değişik kesimlerini temsil eden partiler katılmasına rağmen, devlet olanaklarından ve mevcut propaganda araçlarından eşit bir biçimde yararlanamadılar. Özellikle ANAP, devletin tüm olanaklarını, faşizmin toplumsal taşıyıcısı olan tekellerin de desteğini alarak pervasızca kullanabildi. Seçim sonuçlarında bunun rolü büyüktür. Öte yandan il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliklerinin seçimindeki "onda birlik baraj uygulamalı nısbi temsil sistemi", ANAP lehine sonuçlar ortaya çıkardı.

Görüldüğü gibi, seçim sisteminde köklü bir değişiklik sözkonusudur. Burjuva egemen güçler arasında denge tekelci devlet kapitalizminin lehine oluşmuştur.

Fakat bu demek değildir ki, hep böyle olacak. Her şey faşist Konseyin planladığı biçimde gerçekleşecek. Bugünkü "olağan" koşullarda ipler faşizmin elindedir, ama anti-faşist muhalefetin gelişkinlik düzeyi, burjuvazi arasındaki hesaplaşmalar,"belki zaman kazanırım" diye faşist Cunta'yı istemediği seçimlere de sürükleyebilir. Bunlardan hangisinin olacağı güç dengesine; yani hem burjuvazinin kendi arasındaki dengeye, hem de anti-faşist muhalefet ile faşist diktatörlük arasındaki mücadelenin boyutlarına bağlıdır. İyi bilinmesi gereken nokta, güç dengesi faşizmden yana olduğu sürece, seçimlerle olabilecek değişikliklerin rejim çerçevesini aşamayacağı gerçeğidir.

BİR "DEMOKRASİ"CİLİK OYUNU : KUKLA PARLAMENTO

6 Kasım sahte seçimleri sonucu oluşan Parlamentonun kukla ve gayri meşru olacağı tartışma götürmez bir gerçekti. Bu, kısa sürede pratik örnekleriyle kanıtlandı. Çünkü faşist Anayasa, sözümona yasama görevini üslenecek parlamentonun çerçevesini çizmişti. Yargı organları gibi yasama da yürütmeye bağlı kılınmış ve görevleri göstermelik bir düzeye indirilmişti. Bu nedenle de "kel" erken göründü.

Öte yandan, yürütmede en güçlü kılınmış Cumhurbaşkanı, kukla Parlamentodaki bazı tıkanıklıkları bahane ederek, Parlamentoyu feshedebilir ve seçimleri yenileyebilir. Bunun yanında, Türkiye'yi ekonomik alanda emperyalizme daha da bağımlı hale getirebilecek, Orta ve Yakın Doğu'da ya da dünyanın herhangi bir köşesinde emperyalizmin konumunu güçlendirici görevler üstlenmeyi gerektiren, NATO ve ABD işgal birliklerinin Türkiye ve Kürdistan'da üstlendirilmesini öngören anlaşmalar kukla parlamentoya danışılmadan bile yürürlüğe konulabilinecek. "Milletlerarası antlaşmaya da dayanan uygulama anlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan ekonomik, ticari, teknik veya idari antlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce uygun bulunması zorunluluğu yoktur." (Anayasa, Md. 90) Sözkonusu antlaşmalar yayımlandığı gibi yürürlüğe girecek. Yayımlanma tarihinden başlayarak iki ay içinde Parlamento'nun bilgisine sunulacak. "usulüne uygun" olarak yürürlüğe konulacak bu tür antlaşmalar kanun hükmünde olacak. Antlaşmalar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamayacak. "Milletarası hukukun meşru saydığı hallerde savaş hali ilanına ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası antlaşmaların ve milletlerarası nezaket kuralarının gerektirdiği haller"de (Anayasa, Md. 92) Parlamentoya danışılmadan Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'den bulunmasına izin verilebilecektir.

İşin önemli tarafı, bu tür antlaşmaların kanun hükmünde olması ve Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamayacağı hükmüdür. Bununla, özellikle Cunta'nın iradesine rağmen, Parmento'ya girebilecek muhalefetin girişimleri boğdurulacaktır. Diğer yandan, NATO ve ABD'nin çılgınca planları uğruna, Parlamento'ya danışılmadan komşu ülkelere saldırılar düzenlenebilecek, işgal birlikleri gönderilebilecek ve yeni Kore örnekleri verilecektir. Yine, NATO ve ABD ile olan antlaşmalar çerçevesinde emperyalist işgal birlikleri, Türkiye ve Kürdistan topraklarında "gerekli olan" oranda üstlendiri-

lecek. Bölgeye yönelik her türlü saldırının atlama tahtalarından biri de Türkiye olacaktır. Tabi ki, tüm bunlar, "egemenlik kayıtsız şartsız milletindir", "milletin iradesini TBMM temsil eder" ve "yurtta sulh cihanda sulh" demagojileri gölgesinde yapılacak. Varolan bağımlılık ve jandarmalık ilişkileri alabildiğine güçlendirilecektir.

Yasama, kukla Parlamento'nun sözümona görevi olmasına rağmen, Hükümet istediği kanunları çıkarabiliyor. T.Özal Hükümeti'ne tanınan "kanun hükmünde kararname " çıkarma yetkisi, bütün pervasızlığıyla kullanılıyor. Hükümet, bu yetkiyi üç yıl daha kullanacak. Ekonomik ve toplumsal konularla ilgili olup, emperyalizm ve tekelci sermayenin en gerici, en saldırgan kesimlerinin çıkarına olan değişiklikler hemen gerçekleştiriliyor. Öyle görünüyor ki, kukla Parlamento'da, faşist diktatörlüğün gerçekleşmesini istemediği, fakat içte ve dışta güncel olan değişiklikler görüşülecek. Genel "af" sorunu, sendikalar, grev, toplusözleşme ve lokavt yasalarıyla ilgili öneriler, YÖK ile ilgili değişiklikler vb. konular belki, Parlamento'nun uzun uzadıya üzerinde tartışıp, "kuş"a döndüreceği değişiklikler olacaktır. Böylesi bir işleyiş faşist Konseyin işine geliyor. Faşist diktatörlük, bu yönde gelecek baskılara karşı "konuyu TBMM görüşüyor" diyerek "paça"yı sıyırmaya çalışacak.

Tüm bunlar gösteriyor ki, yasama görevini de yürütme üstlenmiş ve kukla Parlamento'da çocukların evcilik oyununu oynadığı gibi "demokrasicilik" oyunu oynanıyor. Gerçek ipler, Cumhurbaşkanı ve Konsey şahsında, emperyalizm ve yerli tekelci sermayenin en gerici, en saldırgan kesimlerinin elindedir.

Bugünkü kukla Parlamento, 12 Eylül öncesindekinden nitelikçe farklıdır. O dönemde, her ne kadar Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfı ve emekçi kitlerinin siyasl örgütleri genellikle Parlamento'da temsil edilmedilerse de buna rağmenemperyalizm ve tekelci sermaye her istediğini yaptıramıyordu. Bazen burjuva düzeninin geleceğine yönelik tehlikeleri içeren tıkanıklıklar olmasına rağmen Cumhurbaşkanı müdahale edebilecek yetkiye sahip değildi. Burjuvazi çoğu kez yönetmede acze düştü. Ama "güçler ayırımı" büyük oranda işliyordu. "Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması" (SİA) tüm çabalara rağmen Parlamento'dan geçirilemediği, Cumhurbaşkanı'nın seçilemediği, burjuva düzeninin sürdürülmesi için gerekli "düzenleme"lerin bir türlü Parlamento'dan çıkarılamadığı hatırlardadır.

Bugünkü kukla Parlamento'ya, bırakalım tekelci sermayenin tümü, belli bir kesimi bile her istediğini yaptırabiliyor. Diyelim ki, Hükümet kurulamıyor, Cumhurbaşkanı hemen Parlamento'yu feshederek seçimleri yenileyebilecek. Burjuva düzeninin sürdürülmesi için "düzenle-

me"ler mi gerekli? Yürütme organı bazı bahanelerle, Parlamento'ya bile danışmadan hemen çıkarabilecek yetkiye sahiptir. Ekonomik, siyasal ve askeri alanda yeni ihanet antlaşmaları mı? Onlar da "Meclis'in görüşme zorunluluğu yoktur" denilerek bir çırpıda imzalanıp yayınlanarak yürürlüğe konulacak.

T.ÖZAL HÜKÜMETİ DE FAŞİST KURUMLAŞMANIN KORUYUCUSU VE SÜRDÜRÜCÜSÜDÜR

Göstermelik 6 Kasım seçimleri sonucu kurulan T.Özal Hükümeti de faşizm ve faşist kurumlaşmadan ayrı düşünülemez.O da faşizmin sınıfsal dayanakları olan tekelci sermaye çevrelerinin çıkarlarını, hem de daha bağnazca savunuyor.Hükümetin birkaç aylık uygulamaları,emperyalizm ve yerli tekelci sermayenin belli kesimlerinin çıkarının geçmişe nazaran daha sistemli korunacağını gösterdi. Özellikle ekonomik alanda gerçekleştirilen "ihtilal"ler ve "bürokrasi ile mücadele" adına girişilen uygulamalar, faşist dikta koşullarında alabildiğine güçlenen tekelci devlet kapitalizmini daha da güçlendirecektir.

Emperyalizm ve tekelci sermayeye hizmet etmede deneyimli teknokrat ve bürokratlardan oluşan T.Özal Hükümeti, faşizmin "sivilleşme"sürecinin bir aracıdır. Hükümet, herşeyden önce emperyalizm ve yerli tekelci sermayenin en gerici, en saldırgan kesimlerinin çıkarını korumayı programlaştırmış ve bu doğrultuda uygulamalara girişmektedir.Sözkonusu kesimlere hizmetin süratle ve zamanında yapılabilmesi için "bürokrasi ile mücadele" adı altında hiyerarşide önemli değişiklikler yapıldı. Bakanlık sayısı faşist devlet yönetiminin daha da merkezileşmesi lehine azaltıldı. Bürokrasinin azaltılması bahanesiyle "bakanlıklarüstü" müsteşarlık türedi. Örneğin doğrudan Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı, konum itibarıyla birkaç bakanın görevlerini üstlenmiştir. Dış ekonomik ilişkiler, banka ve kambiyo işlemleri, finansman, ithalat, ihracat, antlaşmalar bu müsteşarlığın görev kapsamına alınmıştır. Bununla, faşizmin sınıfsal dayanakları olan kesimlerin çıkarı daha "pratik" yollarla korunacaktır.

Öte yenden T.Özal Hükümeti'ne tanınan "kanun hükmünde kararname" çıkarma yetkisi, yeni bir kanunla üç yıl uzatıldı. "Bürokrasinin azaltılması, işlemlerin süratle yürütülmesi ve tıkanıklıkların önlenmesi" demagojileriyle çıkarılan bu kanunla sadece emperyalist ve yerli tekelci sermayenin belirli kesimleri için bürokrasi azaltılacak ve işlemleri süratle yürütülecektir. Ayrıca bu yasa sayesinde, faşist devlet aygıtında yapılacak her düzenleme ve değişiklik,"yasal" bir kılıfla örtülmeye çalışacak,süreçle çıkabilecek tıkanıklıkların giderilmesi açısından zo-

runlu "kanun hükmünde kararname"ler hemen çıkarılacaktır.

T.Özal Hükümeti'nin faşist kurumlaşmanın koruyucu ve sürdürücüsü olmasını, siyasi alandaki bazı kutuplaşmalardan öteye, faşizmin sınıfsal dayanakları olan kesimlere uşaklık etmesi belirliyor. Yoksa "Cunta MDP'yi destekledi ANAP'ı karşısına aldı" diyerek, T.Özal'a faşizm dışında misyonlar yüklemek yanlıştır. Çünkü T.Özal Hükümeti de tıpkı Cunta gibi, emperyalizm ve yerli tekelci sermayenin en gerici, en saldırgan kesimlerinin iktidar aracının bir parçasıdır. Önemli olan, her iki aracın da sözkonusu egemen güçler açısından daha uygun olup olmadıklarıdır. Faşizm bir devlet biçimi olarak kurumlaştığı için; belirleyici yetkiler Cumhurbaşkanı ve Konseyin elinde olsa da Hükümet ve Parlamento da faşist rejimin birer parçalarıdır.

Tüm bunlar bir kez daha gösteriyor ki; T.Özal Hükümeti de faşizmin bir aracıdır. Yüklendiği görevleri "başarı"yla yerine getirmeye çalışacaktır. Cunta'ya rağmen işbaşında değildir. Bizzat O da, tıpkı faşist Konsey gibi faşizmin sınıfsal dayanaklarına hizmet ediyor. Onlardan güç alıyor. T.Özal Hükümeti döneminde de faşist baskılar daha sistemli bir biçimde sürecektir.

YAPILANLAR SADECE BUNLARLA SINIRLI DEĞİL

Sadece belli dönüm noktalarını ele alarak gerçek gelişimini ortaya koymaya çalıştığımız faşizmin kurumlaşma süreci, bunlarla sınırlı değildir. Çünkü Cunta, 12 Eylül 1980'den bu yana hemen hemen her yaşamsal alanda köklü değişiklikler gerçekleştirdi. Yasa üzerine yasa çıkardı. TC Devleti'ne yeni bir biçim verildi. Yürütme, yasama ve yargı alanlarında gerçekleştirilen değişiklikler, faşizmi bir siyasal rejim olarak kurumlaştırdı. 12 Eylül 1980-6 Aralık 1983 tarihleri arasında toplam 669 yasa çıkarıldı. Bu rakam, ortalama olarak her yıl için 223 yasa demektir. Yani her bir buçuk güne bir yasa düşüyor. Cunta'nın "giderayak" döneminde bu oran daha da arttı. Örneğin 1983 Kasım' ında çıkarılan yasa sayısı 31'dir. Görüldüğü gibi tüm yasaların dökümünü yapmak çok geniş bir inceleme ve araştırmayı gerektirir ve bu yazımızın da kapsamını ve yöneldiği amacı aşıyor. Fakat yine de faşizmin kurumlaşmasını sağlamada önemi büyük olan bazı yasa ve "kanun hükmünde kararname"leri ele almakta yarar vardır. Çünkü, faşist Anayasa 'daki boşlukları büyük ölçüde kapatan bu tür değişikliklerin etkisine, hergün günlük yaşamda rastlanıyor.

Cunta'nın 22 Temmuz 1981 günü kabul ettiği "Bazı Kurum ve Kuruluşların Korunması ve Güvenliklerinin Sağlanması Hakkında Ka-

nun" Türkiye de "iç güvenlik" anlayışında köklü bir değişiklik getirdi. Bu yasaya göre kurulan "özel güvenlik örgütleri", "genel kolluk kuvvetlerine" ve "sivil savunma örgütüne" yani "devlet kuvvetlerine yardımcı" olacaklar. Yasa, "milli ekonomiye veya devletin savaş gücüne önemli ölçüde katkısı bulunan, kısmen veya tamamen yıkılmaları, hasara uğramaları veya geçici bir zaman için dahi olsa çalışmadan alıkonulmaları, ülke güvenliği, ülke ekonomisi veya toplum hayatı bakımından olumsuz neticeler yaratacak kamuya veya özel kişilere ait kurum ve kuruluşların sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, yıkma ve zorla işten alıkoyma gibi tehdit, tehlike veya tecavüzlere karşı korunmasının ve güvenliklerinin sağlanmasının "özel güvenlik güçlerine verilmesini öngörüyor. Özel güvenlik örgütleri aracılığıyla işçiler ve diğer çalışanlar devamlı olarak göz hapsinde bulundurulacak. Görev ve yetkileri tamamen işçi sınıfı ve diğer çalışanların muhalefetini engellemeye,bastırmaya ve sermayenin çıkarlarını daha etkin korumaya yönelik olan "özel güvenlik örgütleri"nin eğitimini il emniyet müdürlükleri ve il jandarma alay komutanlıkları üstlenmiştir. Silah kullanma ve diğer haklar polislerle aynıdır. Grev ve benzeri eylemlerde "özel güvenlik örgütleri", "genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olmak üzere" il valisinin görevlendireceği genel zabıta amirinin emrine girecek ve verilecek görevleri yapacaklar. Kuruluş biçimleri de tamamen faşist rejim lehinedir.

18 Haziran 1983 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun"a göre Ankara, Diyarbakır, Erzincan, İstanbul, İzmir, Kayseri, Konya ve Malatya illerinde Devlet Güvenlik Mahkemeleri kuruldu.Sözkonusu faşist mahkemeler, 1 Mayıs 1984'te göreve başlayacaklar. Türkiye ve Kürdistan işçi sınıfının yiğit militanları ve emekçi halk güçlerini yargılamaktan başka bir amacı bulunmayan bu mahkemeler, faşist kurumlaşmanın sadık koruyucuları olacak. Bu tür uygulamalar geçmişte de yaşandı. DGM'lere düşmek için bazen sıradan bir demokrat ve yurtsever olmak bile yeterlidir. DGM'lerde sadece komünist, devrimci-demokrat ve anti-faşist güçlerin yargılanacağı, ağır cezalara çarptırılacakları ve onlarcasının idam edilecekleri açıktır.

Bu mahkemeler; toplantı ve gösteri yürüyüşleri, sendikalar, toplusözleşme, grev ve derneklerle ilgili "suç"lara da bakacaklar. "Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin askeri yargıya mensup; mahkeme üyeleri ile cumhuriyet savcı yardımcıları, Genel Kurmay Personel Başkanı, Adli Müşavir ile atanacakların mensup olduğu kuvvet komutanlığının personel başkanı ile adli müşaviri ve Milli Savunma Bakanlığı Askeri Adalet İşleri Başkanı'ndan oluşan kurul tarafından seçilir ve usulüne

uygun olarak atanırlar". Diğer yandan "Devlet Güvenlik Mahkemeleri' nin Başkanları, adli yargıya mensup; asil ve yedek üyeleri, cumhuriyet savcıları ve cumhuriyet savcı yardımcıları Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atanır". Görüldüğü gibi atama usulü yürütme organlarının lehinedir. Yargılama usulü ve işleyişi tamamen faşist devleti güçlendirici niteliktedir.Bu yapılarıyla yeni DGM'ler,eskilerine taş çıkartacak uygulamalara girişecekler. Hem güçlendirilmiş yapıları, hem de faşizmin kurumlaşması, kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek açısından geçmişe göre daha avantajlı olanaklar yaratıyor.

Türkiye'de faşizmin kurumlaşmasının güçlendirilmesi doğrultusunda atılan önemli adımlardan biri de bölge valiliklerinin kurulmasıyla ilgili 24 Haziran 1983 tarihli "kanun hükmünde kararname"dir. 4 Ekim 1983 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren bu kararnameye göre Türkiye ve Kürdistan sekiz bölgeye ayrılıyor. Ankara, İstanbul, İzmir, Konya, Adana, Kayseri, Erzurum ve Diyarbakır illeri merkez kabul edilerek kurulacak bölge valilikleri "devletin, hükümetin ve bakanların bölgedeki temsilcisi ve bunların idari ve siyasi yürütme organı" olarak görev yapacaklardır. Bölge valileri, yargı organlarına da müdahale edebilecek. Geniş kapsamlı operasyonlara girişebilecek. Bölge düzeyindeki atamaları yapabilecek. Kendi başına dört gün sokağa çıkma yasağı ilan edebilecek. Yedi gün süreyle tüm okulları ve öğrenci yurtlarını kapatabilecek. Sendika ve meslek kuruluşlarını kapatabilecek, faaliyetlerini denetleyebilecek. Çeşitli bahanelerle zorla çalışma ilan edebilecek. Kolluk kuvvetlerini gerektiğinde diğer illere kaydırabilecek. Bölge valileri, "ağır tehdit ve tehlikeli durumlar" da askeri kurumlar dışında, tüm kamu kuruluşlarının araç ve gereçlerine el koyabiliyor, personelinden her alanda yararlanabiliyor. Bölge valisinin askeri kuruluşlardan isteyeceği yardım "gecikmeksizin" yerine getirilecek. Daha kapsamlı görevlerle donatılan bölge valileri kendilerine bağlı yedi kişilik bir kurulla çalışacaklar.

Bölge valiliklerinin bünyesinde, Genel Sekreterlik, Denetleme Kurulu, Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü, İç Güvenlik Müdürlüğü, Savunma Müdürlüğü ve Hukuk Müşavirliği adlarıyla altı birim yer alacak. "İhtiyaç"a göre daha da artırılacak olan bu tür birimler, bir nevi "bölge bakanlar kurulu" işlevine sahip olacaklar. Bölge valilerinin atama biçimleri de faşist devlet işleyişine göre olacaktır. Bölge valileri, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri'nin görüşü alınmak suretiyle, İçişleri Bakanı'nın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararıyla atanacaklar. Planlama ve Koordinasyon Müdürü ile iki "teknik" uzman Devlet Planlama Teşkilatı tarafından seçilecek. Geri kalan müdür ve personel, İçişleri Bakanlığı'nca atanacak. Bölge valilikleri bünyesinde görevlen-

dirilecek personel önceden "herhangi bir surette siyasi faaliyette bulunmamış" olacak. Yani faşizme hizmet etmede gönüllü olanlar ile "sicili temiz" olanlar atanacak. Bölge valiliklerinin kuruluşu yayım tarihinden itibaren bir yıl içinde tamamlanacak.

Bu yasa, herşeyden önce Kürdistan'da daha da sıkı tutulacak. Bölge valiliği, genelde yönetimin, faşist devlet biçimi lehine merkezileştirilmesinin yanında, Kürdistan'ın daha sıkı kontrol altında tutulması demektir. Kemalist diktatörlük döneminde "Genel Müfettişlik" adıyla kurulan benzeri oluşumların uygulamasına özellikle Kürdistan'da önem verilmiş ve halkımız bu dönemde daha fazla baskı altına alınmıştır. Kürdistan için "genel vali" niteliğinde olacak bu tür oluşumlar sayesinde sıkıyönetim görünüşte kalksa bile, gerçekte, yani günlük yaşamda yine devam edecektir. Askeri faşizmin "sivil"leşmesine paralel olarak ortaya çıkan bölge valilikleri, "sivil" faşizme "geçiş" gerçekleştiğinde rejimin temel yönetim dayanakları olacaktır.

"Olağanüstü Hal Kanunu", "tabii afet, tehlikeli salgın hastalıklar veya ağır ekonomik bunalım"; "Anayasa ve kurulan hür demokrasi düzenini " ortadan kaldırmaya yönelik "ciddi belirtilerin ortaya çıkması halinde" olağanüstü hal ilan etme olanağını tanıyor. 25.10.1983 tarihli sözkonusu yasa, 27.10.1983 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu yasaya göre, olağanüstü hal döneminde haraç alma, halkın malına el koyma ve zorla çalıştırma daha da olanaklı hale geliyor. Olağanüstü hal döneminde faşist Anayasa'da yeralan "temel hak ve özgürlükler" bile ortadan kaldırılabilecek. Bölge valilikleri ile diğer "yetkili"ler her türlü yetki ile donatılacak. Bu dönemde Bakanlar Kurulu "kanun hükmünde kararname" çıkarabilecek ve çalışma yaşamı tamamen angaryaya dönüşecektir.

Diğer yandan, Türkiye ekonomisinin sürekli ve kalıcı bunalımı, bu yasaya dayanılarak her an olağanüstü hal ilan etme koşullarını yaratıyor. Yasanın mantığına göre, Türkiye ve Kürdistanlı devrimci-demokratik güçlerin, faşizmi alaşağı etmenin güncel görev olduğunu içeren bir ortak bildirisi bile "ciddi iç savaş tehlikesi" olarak değerlendirilebilecek, faşist Konsey ve hükümet her an olağanüstü hal ilan edebilecek. Nitekim 2 Mart 1984'te Cumhurbaşkanı başkanlığında ayrı ayrı toplanan Milli Güvenlik Kurulu ve Bakanlar Kurulu'nun bazı illerde "sıkıyönetimin kaldırılması"na ilişkin aldıkları karar, böylesi bir gerekçeye dayanıyor. T.Özal kukla parlamentoda yaptığı konuşmada, olağanüstü hal ilanının gerekçelerini açıklarken; "olaylarda 12 Eylül öncesine oranla yüzde 99'a yakın bir azalma görüldüğünü, buna rağmen aşırı sol ve bölücü örgütlerin faaliyetlerine devam ettiklerini" söyleyerek "bu faaliyetlerin müsait zemin bulduğunda tekrar canlanabile-

ceğine dair emareler mevcuttur" dedi. Sıkıyönetimin yerine olağanüstü hal ilan edilmesine gösterilen bu gerekçe her zaman ve koşulda rahatlıkla ileri sürülebilir. Çünkü normal bir anti-faşist bildiri bile "kuvvetli emarelere" gerekçe olabilir. Bu da, sıkıyönetim yerine "yönetimin sıkısı"nın getirilmesi demektir.

Öte yandan faşizm, "Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu"na dayanarak, içte ve dışta, hem de "yasal" dayanaklı her türlü çılgınlığı yapabilecek. 4.11.1983 tarihli olup 8.11.1983'te Resmi Gazete'de yayımlanan "bu kanunun amacı, devletin tüm güç ve kaynaklarını barış halinde seferberlik ve savaş halinde süratle ve etkin bir şekilde geçirmek suretiyle, baştan itibaren seferberlik ve savaş hükümlerinin uygulanma esaslarına ilişkin yükümlülüklerini belirlemektir". Amacından da anlaşıldığı gibi "hazırlık" adı altında aşırı militaristleşmeye gidilecek ve terörist devlet her yönüyle oluşturulmaya çalışılacak. Bu "kanunun amacı" doğrultusunda "kamu ve özel kurum ve kuruluşlara" görev verilecek. Gerekli "teşkilat"lar kurulacaktır. Yasaya göre tüm hazırlıklar Genel Kurmay Başkanlığı tarafından sürdürülecek. Bu hazırlıkların her türlü "tatbik"i yapılacaktır. Ayrıca, Bakanlar Kurulu, "hazırlık" adı altında Türk Ordusu'nu ABD ve NATO'nun çıkarları uğruna Türkiye dışında fiili olarak görevlendirebilecek. Aynı gerekçeyle ABD ve NATO işgal birlikleri Türkiye'de üstlendirilecektir.

7.10.1983'te Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4.10 1983 tarihli "Dernekler Kanunu", bu alanda şimdiye kadar yapılanları, bundan sonra yapılacak olanları "hukuk sal"dayanağa kavuşturuyor. Kitlelerin ezici çoğunluğunun dernek kurma hakkını tamamen yoketmeyi süreklileştiren bu yasa, faşizmin toplumsal ve siyasal denetim alanını genişletiyor. Dernek kurma hakkı gerçekte bir avuç sermaye temsilcisi ve işbirlikçisine serbest bırakılıyor. Onun dışındaki meslek örgütleri de (Tabipler Odası, Mühendisler Odası, Barolar Birliği vb.gibi) getirilen yasaklamalarla görev yapamaz duruma getirilmiş. Bu yasa paravan edilerek, sözkonusu mesleki kitle örgütleri de, yapılan ve daha da yapılmak istenen değişikliklerle faşizmin hizmetine sokulmak isteniyor. Yani yasa, faşist Cunta'nın 12 Eylül'den bu yana yaptıklarını derli toplu hale getirerek süreklileştiriyor.

"Yüksek mahkeme üyeleri, hakim ve savcılar, sayıştay meslek sahipleri ile savcı ve yardımcıları, mülki idare amirliği hizmetlerine dahil kadrolarda çalışanlar, Türk Silahlı Kuvvetleri ile genel ve özel kolluk kuvvetleri mensupları, resmi ve özel ilkokul, lise ve dengi okullar öğretmen ve yöneticileri, Milli Eğitim Bakanlığı merkez ve iller kuruluşunda çalışan öğretmenler ile diğer personeli ve özel kanunlarında dernek kuramayacakları belirtilen kamu hizmeti görevlileri ile resmi ve

özel ortaokul ve orta öğretim öğrencileri" ve "çeşitli suçlar"a karışmış olanlar dernek kuramayacak. Diğer yasaklamalar, "Siyasi Partiler Kanunu"ndakilerle hemen aynıdır.

Sözkonusu yasa ile dernek tüzük ve kuruluş bildirilerinin çerçevesi bile belirlenmiştir. Uluslararası demokratik örgütlerle ilişkiler fiili olarak ortadan kaldırılıyor. Genel Kurul dahil tüm faaliyetlerde nelerin konuşulup konuşulmayacağı belirlenmiştir. Tüm bunlar, dernekçiliğin, ancak faşist kurallar çerçevesinde serbest olduğunu gösteriyor. Öte yandan kurulan dernekler "kamu düzeni" ve "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği" bahane edilerek her an kapatılabilecek.

"Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu", faşizmin bu alandaki yasaklamalarını "meşru"laştırıyor. 6.10.1983 tarihli olan bu yasa 8.10.1983'te Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Kanuna göre toplantı ve gösteri yürüyüşleri "kamu düzeni", "milli güvenlik" ve "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği"ne yönelik "muhtemel" suçların önlenmesi amacıyla yasaklanabilecek, ertelenebilecek. Ayrıca bölge valileri, valiler ve kaymakamlar yetkili oldukları yerlerde tüm toplantıları üç ay yasaklayabilecekler. Gösteri ve yürüyüş güzergahları keyfi uygulamaya bırakılmıştır.

Faşizmin, denetimine almaya çalıştığı alanlardan biri de hiç kuşkusuz basın-yayındır. Yeni basın yasasına göre, "Atatürk aleyhine, toplanma özgürlüğüne ilişkin suçlar ve devlete ait gizli bilgileri" açıklamaktan hüküm giyenler gazete ve dergi sorumlu müdürleri olamayacak. "Yasa ile yasaklanmış" diğer dillerde (özellikle Kürtçe için söyleniyor) yayın yapanların cezaları hiçbir surette paraya çevrilemeyecek. "Devletin ülke ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyet'in temel ilkeleri ve milli güvenlik aleyhine" mahkumiyet durumunda, yayının basıldığı matbaaya tüm araçlarıyla birlikte el konulabilecek. Hakkında soruşturma açılan yayınlar, dava sonuçlanmadan, daha soruşturma aşamasında toplattırılabilecektir. Siyasi amaçlı sansür alabildiğine yaygınlaştırılıyor. Bu öyle bir sansür ki bazı burjuva gazeteleri de payını alıyor. Tercüman ve Milliyet Gazezeteleri dahil hemen hemen tüm yüksek tirajlı gazeteler belli aralıklarla toplatılmış ve basılmaları yasaklanmıştır. N.Nadi 60'lı yıllarda yazdığı bir yazıdan dolayı mahkemelik olmuştur. Tercüman patroniçesi N.Ilıcak bile, cezaevini boylamış ve birkaç aylıkta olsa tutuklu kalmıştır. Zaten ilerici demokrat yazarlar için verilen cezaları bildirmeye bile gerek yok.

Kabul edildiği gün alel-acele Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanarak yürürlüğe giren 18.1.1984 tarihli "Mahalli İdareler ve Mahalli Muhtarlıklar İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun", a-

day olabilecekler için, siyasi partiler ve seçim yasalarındaki yasaklamaları getiriyor. İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için, yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulaması var. "Bu kanunda seçim usul ve esasları hükme bağlanan büyük şehir yönetiminin hukuki statüsü, bu kanunun yürürlüğü takip eden ilk seçimin oy verme gününden önce, 17.6.1982 gün ve 2680 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Kuruluş, Görev ve Yetkilerinin Düzenlenmesiyle İlgili Yetki Kanununda belirtilen esas ve usullere uygun olarak çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenir". Nitekim T.Özal Hükümeti böylesi bir kararnameyi 23 Mart 1984 günü yürürlüğe soktu. Yani yerel seçimlerden iki gün önceye kadar büyük şehir belediyelerinin yönetim statüsü belirlenmemişti. Bu şehirlerin adayları, hangi yönetim statüsüne aday olduklarını bilmeden, çalışmalarını sürdürdüler. Yerel yönetimlerle ilgili yasa öyle aceleye getirildi ki iki kukla parti, değişiklik için Anayasa Mahkemesi'ne bile başvurdu.

Öte yandan devlet kadrolarını yeniden düzenlenmesiyle çalışma yaşamı ile ilgili birçok değişiklik de gerçekleşti. T.Özal Hükümeti, "bürokrasi ile mücadele" adı altında yönetim mekanizmasını daha da merkezileştirdi. Yetkileri, bakanlarınkini aşan "süper müsteşar"lar ortaya çıktı.

12 Eylül'den bu yana gençlik, memur, öğretmen, köylülük, esnaf ve zanaatkarlarla ilgili birçok değişiklik yapıldı. Bilim, kültür ve sanata yönelik bir sürü genelge ve yasa yayınlanmıştır. Polis ve diğer "güvenlik" kuvvetlerinin yetkilerini artıran düzenlemelere gidilmiştir. Yani 12 Eylül'den bu yana, değiştirilmesi emperyalizm ve yerli tekelci sermayenin en gerici, en saldırgan kesimlerinin çıkarına olan herşey altüst edilmiştir.

* * *

Sonuç olarak diyebiliriz ki; egemen devlet biçiminin doğru kavranması için yürütme, yasama ve yargı organlarının biçimlenmesine, birbiriyle ilişkilerine ve "güçler ayrımı" ilkesine ne denli uyum gösterdiklerine bakarak bir sonuca varmak mümkündür. Baştan itibaren ele aldığımız sürecin gerçek gelişimi yürütme, yasama ve yargı alanlarında faşist kurumlaşmanın gerçekleştirildiğinin kanıtıdır.

Tüm bunlar aynı zamanda faşizmin, sıradan bir hükümet değişikliği yani bir burjuva hükümeti yerine bir diğerinin geçmesi olmadığını gösteriyor. 12 Eylül öncesi kısıtlı burjuva demokrasisi tasfiye edilmiş ve yerine burjuva diktatörlüğünün bir başka biçimi olan faşizm egemen kılınmıştır. Yani TC. Devleti biçim değiştirmiştir.

Bu nitelik değişikliği, anti-faşist iktidar alternatifinin yöneleceği hedef açısından büyük öneme sahiptir. Çünkü faşizmin tüm kurum ve kuruluşlarıyla yıkılması görevi faşist devlet biçiminin tasfiyesinde somutlaşmaktadır. Yani Kürdistanlı ve Türkiyeli anti-faşist güçlerin ortak mücadelesi sonucu kurulacak demokratik iktidar TC Devleti'ne yeni bir biçim vermekle karşı karşıyadır. Faşist kurumlaşma, böylesi bir görevi yerine getirmeyi zorunlu hale getiriyor.

Bu nedenle iktidardaki faşizme alternatif, sıradan bir hükümet değil, hükümet değişikliğini de içeren anti-faşist demokratik bir iktidarın işbaşına getirilmesidir. PPKK İkinci Kongresi'ne sunulan Politik Rapor'da yeralan anti-faşist cephenin program taslağı, işte böylesi bir iktidar değişikliğini öngörüyor. (Bkz. Politik Rapor s,86-87) Partimiz, anti-faşist demokratik bir iktidar mücadelesinin, faşizmi tüm kurum ve kuruluşlarıyla yıkma görevinin odağına oturtulmasına büyük önem veriyor. Çünkü faşizmin bir devlet biçimi olarak kurumlaşması bunu böyle gerektiriyor.

www.arsivakurdi.org

FAŞİZM KOŞULLARINDA EMPERYALİST SERMAYENİN GELİŞİMİ

Behram ARDA

Sömürgeci tekelci burjuvazi, yıllardır emperyalist sermayenin azlığından yakınarak, Türkiye'nin "sanayileşmesi" ve "kalkınması" için emperyalist sermayenin ülkeye girişinden başka bir yol olmadığını ve bunun sağlanması için de her türlü kolaylığın tanınması gerektiğini açıkça ifade ediyor. Tekelci sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi süreci, dış pazarlara açılma ve emperyalist sermayeye bağımlılık ve işbirliği temelinde büyüme özlemi, tekelci burjuvazinin bu eğilimini arttırıcı ve güçlendirici başlıca etkendir.

Gerçi sömürgeci Türk burjuvazisinin tekelleşme süreci ele alındığında emperyalizme bağımlılık ve işbirliği karekterinin köklerinin geçmişe dayandığı biliniyor. Çünkü Türkiye tekelci burjuvazisi, Kemalist diktatörlük desteğinde de emperyalist tekellerle bağımlılık ve işbirliği temelinde gelişmiş ve bugünkü konumuna gelmişti. Özellikle Koç Holding'in gelişim süreci, sömürgeci tekelci burjuvazinin bu "tarihsel" karekterini yansıtma açısından en çarpıcı örneği teşkil ediyor. Bu nedenledir ki Türkiye tekelci burjuvazisi, gelişim süreci boyunca hep emperyalist sermaye ile içli-dışlı olmanın çalışması içinde olmuştur.

Emperyalist mali kuruluşları ve tekeller, genelde uyguladıkları politikalar gereği, sermaye ihracı yaptıkları ülkelerin "sanayileşme" ve "kalkınma" modeliyle yakından ilgilenmiş ve sürekli olarak kendi reçetelerini dayatmışlardır. Bu genel politikalar doğrultusunda emperyalist sermaye, emperyalist-kapitalist sistem çerçevesinde, bağımlılık ve işbirliği temelinde Türkiye

sanayisinin üstleneceği rol ile de yakından ilgilenmiş, amacına varmak için çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Tekelci sermayenin devlete egemen olma oranıyla bağlantılı olarak gelişip güçlenen bu eğilim, aynı zamanda faşist darbenin tezgahlanmasının da bir nedenini teşkil ediyor. Emperyalist tekellerin ve mali kuruluşların 24 Ocak 1980'de Türkiye'de uygulamaya sokmayı başardıkları "sanayileşme" ve "kalkınma" modeli, esas uygulama olanaklarına faşist diktatörlük döneminde kavuşmuştur.

Emperyalist mali kuruluşlar ve tekeller, o dönemde, Türkiye'nin tarıma dayalı sanayileşmeyi hedeflemesini istiyorlardı. Yani Türkiye'nin "sanayileşme" ve "kalkınma" modeli, günümüzde ağır sanayi tekellerinin birinci planda pek rağbet etmedikleri alanlarda "ihtisaslaşma" ve "ihracata yönelik sanayileşme" olmalıydı. Montaj sanayi emperyalizme bağımlı gelişmeli, yeni yatırım alanları emperyalist tekellerin pazarını daraltmamalı; aksine, varolan pazarlara daha kolay girmeye olanak yaratmalı ve yeni pazarların oluşmasına yol açmalıydı. İşte emperyalist tekeller Türkiye'ye böyle bir yolu öneriyorladı ve nitekim bunu 24 Ocak Kararları ile kabul ettirdiler.

İlk etapta "ihracat patlaması"na yol açacağı söylenen bu model, uygulandıkça aksi sonuçlar vermeye başladı. Amaçlananın "ihracat patlaması" değil, emperyalist sermayenin bir avuç işbirlikçi tekelci burjuvaziyle işbirliğinde Türkiye ekonomisini ele geçirmek olduğu pratik örnekleriyle ortaya çıktı. Tarım ve tarıma dayalı sanayi de emperyalist ve yerli tekelci sermaye ortaklığına açıldı. Türkiye ekonomisinin diğer önemli alanlarında emperyalist sermayenin etkinliği arttı. "F-16 Projesi" çerçevesinde yapılan antlaşmalarla da etkinliğin ABD tekelleri lehine sağlanması amaçlanıyor.

Emperyalist sermayenin gelişip güçlenmesinde faşist Cunta büyük rol oynadı. 12 Eylül 1980 öncesinde de küçüksenemeyecek oranda emperyalist sermaye vardı, ama faşist dikta koşullarında bu oran yüzde yüzün üzerinde arttı. Yapılan bağlantılar ve antlaşmaları imzalanan projeler de dahil edildiğinde, emperyalist sermaye girişinin izlediği seyir daha iyi kavranmış olur.

Emperyalist sermayenin Türkiye ekonomisindeki etkinliğinin artması, ekonominin kilit alanlarındaki yatırımları, Türkiye'nin dış politikasını da emperyalizm ve özellikle de ABD emperyalizmi çıkarına "istikrar"a kavuşturdu. Dünya silahsızlanma ve barış girişimlerinde, ezilen halkların sorunlarının ele alındığı uluslararası platformlarda, anti-komünizm ve anti-Sovyetimizmin aşırı körüklenmesinde tamamen ABD yanlısı bir dış politika iz-

leyen faşist diktatörlüğün bu konumuna kaynaklık eden başlıca etken, emperyalist sermayenin boyutu ve bağlantıların niteliğidir. Böylesi bağımlı dış politikayı nesnel dayanaklarına oturtup, süreklileştiren emperyalist sermayenin doğru kavranması hem dış politikanın temellerinin ve hem de anti-emperyalist dönüşümlerin kapsamının (gerek anti-faşist demokratik bir iktidar için ve gerekse demokratik halk iktidarı için) saptanması açısından önem taşıyor.

EMPERYALİST SERMAYE YENİ DEĞİL

Türkiye, daha kapitalistleşme sürecinin ilk adımlarını atarken emperyalist sermaye ülkede önemli yatırımlara girişmişti. Bu yatırımlar, belli dönemlerde duraksamalar geçirse de TC'nin kuruluşundan beri hep gelişip güçlenmişlerdir. Kemalist diktatörlüğün sözümona "kamulaştırma"ları da emperyalist sermayenin gerçek gelişim sürecini hedeflemekten uzaktır. "Kamulaştırma"lar genellikle emperyalist sermayeye zarar vermiyor ve daha çok, koruyucu ve güçlendirici bir nitelik taşıyordu.

Kemalist burjuvazinin anti-emperyalistliği -o da belli ölçülerde- TC'nin kuruluşuna kadar sürdü. TC'nin kuruluşuyla egemen hale gelen Kemalist burjuvazi, kapitalizmi geliştirici ve emperyalist sermayeyi güçlendirici uygulamalara girişti. Önceden varolan yatırımlar varlığını korurken, Kemalist burjuvazi emperyalist sermaye ile işbirliğini geliştirmeye çalışıyordu. Devlet teşvikleri, sermayenin yoğunlaşmasını ve belli ellerde toplanmasını hızlandırırken, yerli işbirlikçi burjuvazinin emperyalist tekellerle daha ileri ilişki kurmasına da büyük olanaklar yaratıyordu.

Daha TC'nin ilk yıllarında petrol, deniz nakliyatı, tütüncülük, bankacılık, otomobil, inşaat, ziraat makinaları, kömür ve makina ticareti, süt, halıcılık, ormancılık, havayolları, elektrik, demiryolu, telefon, gaz, su işletmeleri, bakır ve diğer maden işletmeleri alanında emperyalist sermaye etkindi. Emperyalist tekeller, bu alanlardaki yatırımlarıyla devlet üzerinde de önemli etkide bulunuyordu. Tüm bunlar, işbirlikçiliğin ve bağımlılığın gelişmesi lehine olan avantajlardı.

Öte yandan o dönemde içte ve dışta bazı yanılgılara yolaçan "devletçilik" politikası da emperyalist tekellerin çıkarlarına uygundu. Daha çok, elektrik, havagazı, su, tünel ve demiryolu gibi alanlarda uzun yıllar tekel niteliğinde çalışan şirketler kamulaştırıldı. Ne ki bu alanlarda yapılan yatırımlar çoktan kendilerini geri ödemişti bile. Örneğin; 1923-33 yılları arasında, uzun yıllar

kullanılmaktan dolayı eskimiş ve yıpranmış olan 1667 kilometrelik demiryolu, kilometre başına 95 bin Türk lirası ödenerek kamulaştırılmıştı. Aynı dönemde yeni inşa edilen demiryolunun kilometresi ise 115 bin Türk lirasına mal edildi. Görüldüğü gibi eskimiş ve onarım isteyen demiryolunun kilometresi 95 bin liraya kamulaştırılırken, 115 bin liraya yenisi yapılabiliniyor. Bu örnek bile, "kamulaştırma"ların emperyalist tekellere kayda değer bir zarar vermediğini, hatta yükünü hafiflettiğinin kanıtıdır. Yine 1929 yılında 22'si altyapı hizmetlerinde, 104'ü ticaret, ulaştırma, inşaat, bankacılık ve benzeri alanlarda faaliyet gösteren 126 yabancı sermaye şirketi vardı.30'lu yıllarda bunlardan altyapı hizmetleri alanında çalışan 22'si kamulaştırıldı, diğerlerine dokunulmadı. Şunu belirtelim ki sözkonusu 126 şirketten 4'ü hariç diğerlerinin hepsi emperyalist sermayeli idi. O dönemlerde yapılan "kamulaştırma"lar, verilen örneklerle birlikte düşünüldüğünde esasen emperyalist sermayenin hedeflenmediği ortaya çıkıyor. Zaten yeni gelişen bir burjuva devletin, altyapı hizmetlerini eline alması kadar doğal bir şey olmazdı. (Bkz. Yalçın Küçük, Türkiye Üzerine Tezler I s.170-171)

Tabii ki bu tür "kamulaştırma"lar ve birçok teşvik edici önlemler, daha o zaman Türkiye'yi emperyalist sermaye açısından uygun bir yatırım alanı haline getirmişti. Karabük Demir Çelik Tesisleri inşaatının ihalesini alan İngiliz H.A.Brossert firmasının temsilcisi Sommereville Smith, 1937 yılında yapılan imza töreninde şunları söylüyor : "Türkiye, sermaye ve teşebbüs sahiplerinin istediği ve bugün pek az yerlerde bulduğu emniyet ve teminat elemanlarını tamamen ihtiva etmekte ve herhangi bir ecnebinin Türkiye'de herhangi bir iş için tereddütüne en küçük sebep bile bulunmamaktadır". (H.Avni-H.Güleryüz, Türkiye'de Sanayiin..... s.58, aktaran Y.Küçük agy, s.173-4) İşte Türkiye tekelci burjuvazisi, emperyalist sermayenin daha avantajlı olduğu ve yatırımları için her kolaylığın sağlandığı böylesi koşullarda doğmuştur. İşbirlikçi karekteri Kemalist rejimin desteğindeki büyük ticaret ve sanayi burjuvazisinden devralmıştır. O dönemin işbirlikçiliği genellikle acentacılık ve temsilcilik düzeyinde idi. Devletin ticaret ve sanayi burjuvazisine tanıdığı kolaylıklar ve yarattığı serbest ortam, tekelci sermayenin oluşum sürecini hızlandırdı.

1946'da emperyalist tekellerle ortak yatırımlara da girişen Türk tekelci burjuvazisi, sürekli olarak devletten destek görmüştür. 1950'li ve 60'lı yıllarda gelişip güçlenen tekelci sermaye

12 Mart faşist darbesiyle ilk defa devlet üzerinde egemenliğini açığa vurdu. Işbirlikçi tekelci sermayenin gelişim sürecinde, emperyalist mali kuruluşlar ve tekellerin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkinliği arttı ve bu etkinlik siyasi alana da yansıyarak, emperyalizmin genel çıkarlarının korunmasına yolaçtı. Türkiye tekelci sermayesinin emperyalist sermaye ile olan "tarihsel" işbirliği ve bağımlılık ilişkileri faşist diktatörlük döneminde uç noktalara vardı.

Ayrıca Türkiye tekelci burjuvazisinin bu "tarihsel" hayat bağları, emperyalist sermayenin Türkiye ekonomisinin kilit noktalarını ele geçirme yolunda hep teşvik edici etken olmuştur. Bağımlı tekelci kapitalizmin oluşmasına da bu etkenler yol açmıştır. Bu nedenledir ki emperyalist sermayenin bazı alanlardaki eksikliği, Türkiye tekelci sermayesinin bir eksikliği olarak kabul edilmiştir. Fakat bu eksikliğin giderilmesi 12 Eylül öncesinde başarılamadı -ekonominin temel alanlarını etkinliğe alma anlamında. Faşist diktatörlük bu konularda da "cömert" davrandı, tarım ve tarıma dayalı sanayi, turizm, madencilik, elektrik-elektronik alanları dahil hemen hemen ekonominin tüm alanlarını emperyalist ve yerli tekelci sermaye ortaklığına açtı.

Faşist diktatörlüğün bu alanda diğer burjuva egemenlik biçimlerinden başlıca farkı, emperyalist sermayenin güçlenmesine yolaçacak girişim ve çabaları doruk noktasına vardırmasıdır. Faşist diktatörlük, emperyalist sermayenin 12 Eylül öncesi etkinliğini kat kat artırmıştır.

FAŞİZM EMPERYALİST SERMAYEYİ GÜÇLENDİRDİ

Faşist Cunta, baştan beri emperyalist sermayenin güçlenmesi için çok yönlü uygulamalara girişti. Emperyalist tekellerin ve özellikle de ABD, F.Almanya ve İngiltere tekellerinin Türkiye ekonomisi üzerinde büyük oranda etkin olma olanaklarına kavuşmalarında faşist Cunta hızlandırıcı rol oynadı.

Bilindiği gibi Cunta, 8/168 sayılı "Yabancı Sermaye Çerçeve Kararnamesi" ile bu alanda önemli değişiklikler gerçekleştirmişti.Emperyalist sermayenin girişini artırmak için birçok kolaylık tanındı, Başbakanlık Yabancı Sermaye Dairesi kurularak yönlendirme, merkezileştirildi.

Öyle teşvik edici önlemler alındı ki, örneğin turizm sektöründe sağlanan kolaylıklar uluslararası silah tüccarı A.Kaşıkçı'nın bile iştahını kabarttı. O da Türkiye'de yatırımda bulunmanın ge-

tireceği "ganimet"lerden pay almak için kollarını sıvadı. Gerçekten de tanınan ayrıcalıklar emperyalist sermayenin çıkarlarını yansıtıyordu. Arazi tahsisi, altyapı hizmetlerinin devletçe üstlenmesi, düşük faizli kredi, yabancı personel istihdamı, Türkiye'de bulunmayan mallar için döviz tahsisi, bina ve gümrük vergilerinden muafiyet, yatırım indirimi ve orta vadeli krediler, İTT ve General Dinamics'i bile turizm sektöründe yatırıma girişmeye teşvik etti. Turistik işletmelerin elektrik, havagazı, su ücretleri ve haberleşme konularında tanınan ayrıcalıklar ve indirimli tarifeler, bu sektörü de yerli ve emperyalist sermaye ortaklıkları için bir tercih durumuna getirdi.

Yapılan düzenlemelerle tekellerin başta petrol olmak üzere madenciliğin hemen hemen tüm alanlarında rahatlıkla ve çeşitli avantajlarla yatırım yapmaları teşvik edildi. 12 Eylül öncesinde CHP Hükümeti tarafından madencilik alanında gerçekleştirilen kısmi "devletleştirme"den vazgeçildi ve dahası "devletleştirilen" madenler eski sahiplerine devredildi. Bir daha bu türlü girişimlerde bulunulmayacağı hakkında emperyalist sermayeye güvence verildi.

Faşist Cunta, başa gelir gelmez KİT'lerin emperyalist ve yerli tekelci sermayeye devredilmesi hazırlıklarına girişti. Yıllardır tekelci sermaye çevreleri ve uluslararası emperyalist mali kuruluşları tarafından "zararla çalışıyorlar", "devlete yük oluyorlar" diye koparılan fırtınaları, faşist Cunta bizzat pratik adımlarla dindirdi. KİT'lere yapılan devlet yardımları kaldırıldı. Yönetim ve denetim organlarında önemli değişiklikler gerçekleştirildi. Hatta bazan öyle oldu ki sanki Türkiye ekonomisinin bunalımının başlıca nedeni KİT'lermiş gibi gösterildi. Tabii ki amaç başka idi. 12 Eylül sonrasında gelişip güçlenen tekelci devlet kapitalizmi doğası gereği KİT'lere karşıydı. Tekelci sermaye, hangi yolla olursa olsun onları ya tasfiye etmeli ya da ele geçirmeliydi. Faşist Cunta'nın politikası da bu yönde oldu. "Zarardan kurtarılıp kara geçirilen KİT'ler" peyder pey "halk"a açılma adı altında emperyalist yerli tekelci sermaye ortaklığına açıldı.

Bu uygulamaların bir parçası olarak, 24 Haziran 1981'de Hürriyet Gazetesi'nde çıkan bir habere göre, Etibank'ın, toplam maliyeti 111 milyar lira olan 7 projesi emperyalist ve yerli tekelci sermayeye açıldı. Seydişehir Alüminyum Tesisleri, Siirt Madenköy Bakır, Rize Çayeli Bakır, Mermer ve Perlit Ürünleri, Volkanik ve Pomza taşı ile ilgili projeler emperyalist ve yerli tekelci sermaye ortaklığına açılan projeler arasındadır. Öte yandan

Türkiye Motor Sanayi (TÜMOSAN)da traktör motorları dışındaki projelerini emperyalist sermayeye açtı. TÜMOSAN'ın; traktör fabrikası, traktör motor fabrikası, dökümhane projesi, kamyon fabrikası, hafif diesel motorları fabrikası, aktarma organları ve dövme tesisleri alanında toplam 7 projesi mevcuttur.

Emperyalizmin, faşist işbirlikçisi Demirel Hükümeti döneminde dayattığı ve ön antlaşmaları imzalanan iki önemli antlaşmayı da onaylama, faşist diktatörlüğün ilk uygulamaları arasındadır. SİA (Savunma ve Ekonomik İşbirliği Antlaşması) ve TEM (Trans Avrupa Kuzey-Güney Otoyolu Projesi) olarak adlandırılan bu iki an tlaşma, 12 Eylül öncesinde emperyalizm ile Türkiye arasında kredi konusunda bir düğüm oluşturmuştu. Ancak bunların imzalanmasıyla emperyalizm, pazarlık konusu ettiği krediyi vermişti.

12 Eylül öncesinde Türkiye ve Kürdistan hakları nezdinde ve burjuva parlamentosunda bile büyük tartışmalara yol açan savun ma ve Ekonomik İşbirliği Antlaşması, kölelik ilişkilerinin yanında, önemli askeri yatırımları da öngörüyordu. Antlaşma, Türk Ordusu'na ait bazı tesislerdeki "ortak savunma faaliyetleri"ne ABD'nin doğrudan katılmasını hükme bağlıyordu. Türk Ordusu'nun NATO ve ABD ile ikili antlaşmalar çerçevesinde görevlerini "başarı"yla yerine getirebilmesi için gerekli "modernizasyon"un sağlanması konusunda ABD'nin üzerine düşeni yapacağı, sözkonusu antlaşmada karara bağlanmıştı. ABD ile imzalanan bu ikili kölelik antlaşması çeşitli ortak yatırımları içeriyordu. SIA çerçevesinde gerçekleştirilmesi kararlaştırılan ortak askeri projeler şunlardır: Tanksavar mühimmat üretimi, top üretimi, sevk barutu ve patlayıcı üretimi, çeşitli tipte tanksavar roketi üretimi, uçak yenileştirme yeteneklerinin geliştirilmesi, modern fırkateyn inşaatı, onarım tesisi projesi ve tank modernizasyonu alanlarındaki ortaklık projeleri. Bu ve "F-16 Projesi" çerçevesinde yapılan antlaşmalar birlikte ele alındığında askersel sanayi alanlarında da emperyalist sermayenin etkinliğinin arttığı ortaya çıkıyor.

Kukla Ulusu Hükümeti tarafından 7.11.1980 tarihinde onaylanan Trans Avrupa Kuzey-Güney Oto Yolu Projesi, Türkiye ekonomisine önemli yükler getiriyor. Sözkonusu antlaşmaya göre Türkiye, projenin gerektirdiği oranda katkıda bulunacak. Türkiye ayrıca, yapımı üstlenecek emperyalist tekele vergi muafiyeti dahil çeşitli ayrıcalıklar tanıyacak ve gerekli kolaylıkları sağlayacaktır.

Demirel Hükümeti döneminde Dünya Bankası ve İMF'nin vereceği krediye karşın tarım ürünleri ipotek edilmişti.Bu az bulunduğu için Cunta Türkiye veKürdistan toprakları dahil Türkiye'nın tüm"taşınabilir ve taşınamaz"mallarını Dünya Bankası'na ipotek etti.5.7.1982 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan konu ile ilgili antlaşmaya göre; Türkiye'ye verilen 304 milyon dolarlık krediye karşın TC Devleti'nin mülkiyetinde bulunan tüm "taşınabilir ve taşınamaz" malları ipotek edilmiştir. Bunun anlamı şudur: TC zamanında borcunu ödeyemezse Dünya Bankası, devletin tüm "taşınabilir ve taşınamaz" mallarına el koyabilecek, satışa çıkarabilecek veyahut "uygun" yollarla kendi mülkiyetine geçirebilicektir.

Faşist Cunta, emperyalist sermayenin önceden ortak olduğu veya doğrudan yatırımlarda bulunduğu alanları tamamen ve hiç bir sınır bırakmaksızın açmakla kalmadı. Emperyalist sermayenin doğrudan yatırım amacıyla giremediği alanları da emperyalist-yerli tekel ortaklığına açtı ve yeni alanlar yaratma çalışmasına girişti. "F-16 Projesi" olarak adlandırılan antlaşmaya bağıntılı antlaşmalarla, Türkiye'nin "sanayileşme" ve "kalkınma" modelinden dış politikasına kadar yansıyan önemli yatırım bağlantıları yapıldı. Emperyalist sermayenin işbirlikçi tekelci burjuvaziyle işbirliği ve bağımlılık temelinde gerçekleştirdiği yatırımlar, imzalanan projeler ve tüm bunları güçlendirici uygulamaları emperyalist sermayenin özellikle de ABD çıkışlı sermayenin Türkiye ekonomisindeki "patlaması" olarak değerlendirmek mümkündür.

Tarımsal alanlar tamamen emperyalist sermayeye açıldı

Bilindiği gibi ABD ve Türkiye tekelleri arasında tarım ve tarıma dayalı sanayi üzerine uzun süre gizli yürütülen çalışmalar 1983 ortalarında açıkça yürütülmeye başlandı. Karşılıklı ziyaretler ve konferanslar birbirini izledi. Şöyleki; Haziran 1983'te tekelci sermaye, büyük toprak sahipleri ve devlet kuruluşları yöneticilerinden oluşan bir heyet ABD'yi ziyaret etti. ABD tekelleriyle yapılan çok yönlü toplantılar sonucu, bir çok konuda işbirliği ve ortaklık projeleri hazırlandı. Önceden hazırlananlar karşılıklı olarak taraflara sunuldu. Bazen ikili ve üçlü olarak da yapılan toplantı ve görüşmelerde tohum geliştirme, entegre et tesisleri, yaş meyve, sebze yetiştirme, paketleme ve pazarlama,

sığırcılık, seracılık ve tavukçuluk alanlarında ortak projeler üzerinde duruldu. Benzer alanlarda üretim yapan Amerikan çiftlikleri gezildi, incelemeler yapıldı. Ayrıca bir konferans da düzenlendi. Türk-Amerikan İşadamları Konferansı'na katılan bir tekel sözcüsü, konferanstan çıkan sonucu şöyle belirtiyordu: "Konferanstan çıkan sonuç, ülkenin kaynaklarıyla ABD'nin teknolojisini birleştirip Orta-Doğu'da ekonomik terimle petrodolar olan pazarlara yöneltmek olarak ortaya çıkmıştır." Halbuki sonradan ortaya çıktığı gibi, işbirliği sadece teknoloji alanında değil sermaye ve donatımı da kapsamaktadır. Tarım ve tarıma dayalı sanayi alanlarının sömürü ve kâra daha fazla açık olmaları, ucuz işgücünün bolluğu, Türkiye'nin Orta-Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleriyle olan "dini ve tarihsel" bağları, Türkiye'yi bu alanlarda da "sıçrama tahtası" haline getirmenin şartlarını yarattı.

Ekim 1983 başlarında ise yatırımcı ABD tekel temsilcilerinden oluşan bir heyet Türkiye'ye geldi. ABD'de görüşülen ve hazırlanan projeler üzerine görüşmeler ve incelemeler yapıldı. Heyet Başkanı ABD Tarım Bakan yardımcısı Lyng, Türkiye'den 400'e yakın yatırım projesi için öneri aldıklarını ancak 15 ABD şirketinin, büyük bölümü tarım, ticaret ve sanayi alanında olmak üzere 25 projenin gerçekleştirilmesi için yatırımda bulunacaklarını açıklamıştı. Daha sonra ortaya çıktığı gibi ABD tekelleriyle 25 yatırım projesi üzerinde antlaşma yapılmıştır. Bu projelerin de çoğunluğu tarım ve tarıma dayalı sanayi alanındaydı. ABD tekel sözcüleri Türkiye'den ayrılırken, Türkiye'nin uygun yatırım haline geldiğini belirterek, gerçek eğilimlerini bir kez daha ortaya koydular. Karşılıklı yapılan açıklamalar bunun daha da boyutlanacağını gösteriyor. Ayrıca yapılan görüşmelerde tekelci sermaye temsilcilerine Amerikan tipi tekelciliği aşılayacak Türk-ABD İşletmecilik Derneği'nin kurulması kararlaştırıldı.

Son zamanlarda, emekçi kitlelerin önemli geçim kaynağı olan tütüncülük de emperyalist tekellerin ağı içine çekilmek isteniyor. ABD kökenli tütünün Türkiye'de üretilmesi halinde, bu alanda, "sanayileşme" adı altında emperyalist sermayenin yatırımına açılacak ve ilkel metodlarla tütüncülük yapan yüzbinlerce emekçi, işsizlik ve açlıkla karşı karşıya getirilecek. Tekelci sermaye çevreleri bu alanlardaki "sanayileşme"nin iş istihdamı yaratacağını söyleyedursunlar. Gerçek ortada. En gelişmiş teknikle yapılacak tütüncülük, şimdi tütünle uğraşanların ezici çoğunluğunu işsiz hale getirecektir.

Tarım ve tarıma dayalı alanlarda "sanayileşme" olarak gösterilen, fakat tarımında emperyalist-yerli tekelci sermaye ortaklığına açılması olan bu girişim ve çabalar yeni değil. 40'lı yılların sonlarında da özellikle yerli sermayenin ABD'ye "sevda"landığı dönemde bu yönde girişim ve çabalar olmuş, ancak o dönemin tekelci sermayenin gelişkinlik düzeyi, sınıflar arası denge, bu sorunu girişim ve çaba düzeyinin ötesine götürmeye olanak yaratmamıştır. Birçok sorunda olduğu gibi, bu işin de gerçekleştirilmesi faşist dikta koşullarında sağlanabildi, tarıma ve tarıma dayalı sanayi ABD tekellerine açıldı.

Çok yönlü antlaşmalarla yerli ve emperyalist tekellerin tarımsal alandaki ortaklığı gerçekleştirilirken, bu alanla ilgili birçok "yasal" düzenleme de yapıldı ve daha da yapılıyor. Amaç; bu ortaklık ve işbirliklerinin önündeki her "yasal" engeli kaldırmak ve işleri emperyalizm ve yerli tekeller lehine "düzene" koymaktır. Faşist Cunta, bu doğrultuda ilk adım olarak Ziraat Bankası Yasası'nı değiştirdi. Ekim 1983 sonlarında çıkarılan 60 sayılı "kanun hükmünde kararname" ile Ziraat Bankası Maliye Bakanlığı'na bağlandı. ABD tekelleriyle yerli tekeller arasındaki girişimlerin büyük oranda sonuçlandırıldığı dönemde yapılan değişiklik ile bankanın amacı değiştirildiği gibi, bundan sonra "tarıma dayalı sanayiye öncelik verileceği" kararlaştırıldı. Halbuki Ziraat Bankası Yasası, 1979 yılında 2227 sayılı yasa ile değiştirilmişti. 1979 yılında gerçekleştirilen bu değişiklik sonucu, Ziraat Bankası'nın amacı : "Tarımsal amaçlı kooperatiflerle, bunların üst kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri, yerel yönetim kurumları ve küçük tasarruf sahiplerinin birlikte ya da ayrı ayrı kurdukları her çeşit ortaklıkların, özellikle ve öncelikle küçük ve orta tarım işletmelerinin tarımsal üretimlerine, pazarlamasına" yönelik çalışma olarak formüle edilmişti. Gerçi bu ilke genel olarak küçük ve orta işletme sahipleri lehine işlemiyordu, ama kısmi de olsa bazı olumluluklar içeriyordu. Bu nedenle, faşist Cunta'nın Ziraat Bankası Yasası'nı değiştirmesi tarım ve tarıma dayalı sanayinin emperyalist ve yerli tekelci sermaye tarafından geliştirilmesi amacı dışında yorumlanamaz. Yeni değişikliğe göre, Ziraat Bankası "herşeyden önce karlılık ve verimlilik ilkesine göre" çalışacak. Yani her zaman "karlılık ve verimlilik ilkesi" paravan edilerek emperyalist sermaye ile işbirliğine gidilecek. Bu işbirliği ve ortaklıklar temelinde yapılacak yatırımlarla küçük ve orta tarım işletmelerinin tasfiyesi veya "büyük"ler tarafından ele geçirilmesi hızlanacaktır.

Tarım Kredi ve Satış Koopiratifleri de çeşitli yol ve yöntemlerle, emperyalist sermaye ile ortaklık ve işbirliğine yöneltiliyor. Gerek tahviller ve gerekse Bakanlar Kurulu'nun sözkonusu işletmeleri anonim şirket haline getirebilme yetkisi, emperyalist ve yerli tekelci sermayenin, gelecekte bu kuruluşları da denetimine almayı olanaklı hale getiriyor. Örneğin Fisko Birlik fındık işleme ve pazarlama alanında ABD'Sun Diamond"tekeli ile; Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifi Birliği melez türde ayçiçeği tohumu ve diğer tohumların üretimini gerçekleştirmek amacıyla ABD İnterstate Seedond Grain Company tekeli ile ortak yatırımlarda bulunacak. Zaten bu işler hep ortaklıkla başlar, sermaye artırımı ve borç verme ile sürer ve zayıf tarafın iflası veya devri ile sona erer. Ayrıca bu tür kooperatifler anonim şirket haline getirildiği takdirde yerli ve emperyalist tekeller belli hisselerle ortak olabilecek ve kooperatifler bu güçlerin "iştah"ını çektiği an sermaye artırımı yoluyla el değiştirebilecekler.

Tüm bu uygulamalar, birçok toplumsal ve siyasal sorunu da kendisi ile birlikte doğuracaktır. Tarımsal alanların emperyalizme ve yerli tekelci sermayeye tamamen açılması kırdan kente göçü hızlandıracak, kırsal alanlarda gizli ve açık işsizliğin artıracaktır. Daha şimdiden küçük ve orta köylülük iflas ve yok olmayla karşı karşıyadır. Hatta bu, büyük toprak sahipleri arasında bile yeni bir ayrışmaya yol açacaktır. Öte yandan köyden kente göç, düzensiz kentleşmeyi hızlandıracak ve çeşitli toplumsal hastalıkları daha da artıracaktır.

"F-16 Projesi" ve ötesi : Çok yönlü bağımlılık ve ihanet antlaşmaları

Son yılların, denilebilir ki TC. tarihinin en kapsamlı ve Türkiye'yi her yönden ABD emperyalizminin "sıçrama tahtası" haline getirecek ikili ve üçlü antlaşmaları içeren "F-16 Projesi", ABD tekellerinin Türkiye ekonomisine "akın"ı olarak değerlendirilebilir. 8 Eylül 1983'te ön antlaşması imzalanan, 9 Aralık 1983'te ise, Ulusu Hükümeti tarafından alel-acele ve "oldu-bitti" ile onaylanarak ABD'ye gönderilen "F-16 Projesi", görünüşte F-16 savaş uçaklarının Türkiye'de üretilmesi adı altında hazırlansa da, işin gerçeğine baktığımızda olanın hiç de iddia edildiği gibi olmadığı ortaya çıktı. Bu "proje", gelişim sürecini ele aldığımız tarım ve tarıma dayalı sanayinin emperyalist sermaye-

nin doğrudan yatırımına açılması dahil, Türkiye'nin "sanayileşme" modelinden dış politikasına kadar önemli değişimleri içeriyor. Antlaşmalar 1983 ortalarında,Türkiye ve ABD arasında gerçekleştirilen karşılıklı görüşmelerde sonuçlandırılmıştı ve uygulamaları F-16 savaş uçaklarıyla ilgili yapılan antlaşmanın taraflarca onaylanması sonrasına bırakılmıştı.

"F-16 Projesi" çerçevesinde yapılan antlaşmalara bakıldığında "ihracata yönelik sanayileşme" ve "kalkınmada tarımsal alanlara öncelik verme"nin esas mantığı da açıkça görülüyor. Emperyalist tekellerin pazar daraltmasına yolaçmayacak, aksine pazarlara egemen olmalarını kolaylaştırıcı her alanda, bağımlılık ve işbirliği temelinde yatırımlar gerçekleştirilecek. Türkiye ekonomik alanda bölgenin "kasab"ı ve "manav"ı olacak. Sorun sadece bununla sınırlı kalmıyor. Siyasi alanda Türkiye, ABD emperyalizminin bölge jandarmalığını üstlenmeye -hem de daha aktif rollerle- devam edecek. Türkiye, ABD ve NATO stratejilerine uygun görevler yüklenerek gerekirse en çılgınca eylemlere katılacaktır. Çünkü bu rol, ekonomik alandaki çok yönlü yatırımlarla daha da pekinleniyor ve esas dayanaklarına kavuşuyor.

ABD ve Türkiye tekelleri, "F-16 Projesi" kapsamında, burjuva basınına yansıyan biçimiyle 25 yatırımı birlikte gerçekleştirecekler. Bu yatırımların tümünün kimler arasında ve hangi alanlarda gerçekleştirileceği "resmen" açıklanmasa da 18 yatırım projesinin tüm tarafları ve yatırım alanları, üçünün "yabancı" tarafı ve yatırım alanları basına yansımış durumda. Buna göre; Latin Amerika'da faşist darbelerin başlıca tezgahlayıcısı İTT; santral sistemi alanında PTT, Sezai Türkeş-Fevzi Akkaya, ASELSAN ve Deniz Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı ile; otelcilik alanında Mengerler A.Ş. ile; "milli savunma" ve elektronik gereçleri alanında Mistaş-Bir Emek, Ordu Vakıfları ile olmak üzere üç yatırım projesine ortak olacak. Yine dünya savaş ve silah sanayi tekellerinin öncülerinden General Dinamics; F-16 savaş uçakları ve bazı savaş araçlarının yapımı alanında TUSAŞ ve ASELSAN (esasen OYAK ve Ordu Vakıfları) ile; gemi yapımında Çelik Halat A.Ş. ile; entegre et tesisi ve otel yapımında Profilo Holding ve Süzer Şirketler Grubu ile ortak yatırımlarda bulunacak. Philip Morris tekeli, sigara üretiminde Tekel ve Sabancı Holding ile; Sun Diamond tekeli, fındık işletme ve pazarlamada FİSKO-BİRLİK ile; Usatec ve Land O'Lokes, tohum üretimi alanında Bakırlı Ziraat İşletmeleri ile; Serahim, Salem And Khella, Diesel motor üretimi alanında Ege Mosan ile; Tompkis

İndustries, su boruları alanında Standard Son ve Hiropar A.Ş. ile; Tomkins, Stemco ve Cargill, melez tohum ıslahı alanında Alarko Holding ile; Usatec, tarıma dayalı gıda sanayi alanında Profilo Holding ile; Phelps Dodge, kobalt ve bakır işleme alanında Etibank-Koç Holding ve Gama Holding ile; Ford tekeli, otomobil ve kamyon üretimi alanında Koç Holding ile; İnterstate Seedond Grain Company, melez türde ay çiçeği tohumu ve tohumların üretimi alanında Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Satış Kooperatifi Birliği ve Unilever-İş Ticaret ve Sanayi Türk Limited Şirketi ile; Howard Hughes Tools, kaya delme matkapları üretimi alanında Transtürk Holding ile; Klenex tekeli, kağıt, mendil, peçete vs. alanlarda Transtürk Holding ile ortak yatırımlara girişecektir. Öte yandan Beatrice Foods tekeli, et işleme meyve ve sebze işleme ile hazır yiyecek üretimi alanında; Foreign Exchance Management, ihracat amacıyla sığır eti üretimi, kombina tesisleri, seralarda çiçek ve sebze yetiştirilmesi alanında; Atamed, sağlık hizmetleri alanında birer antlaşma imzalamışlardır.

Başta tarım ve tarıma dayalı sanayi alanında olmak üzere, uçak ve silah sanayii, madencilik, dış ticaret, haberleşme ve turizm alanlarında ABD çıkışlı tekellerle ortaklık ve işbirliği temelinde gerçekleştirilecek bu yatırımlar uygulanan ekonomik politikanın doğal sonucudur. Bunlarla gerçekleşecek "mucize" ABD emperyalizmine daha fazla bağımlılık ve işbirliğidir.

ABD tekelleriyle böylesi ortaklık ve işbirliği eğilimi, 12 Eylül 1980'den hemen sonra belirginleşmişti. O dönemde de ABD tekelleri çok yönlü olarak Türkiye'ye girmek ve yatırımlarda bulunmak istiyorlardı. Bunun için de serbest bir piyasanın yaratılmasını, bürokratik engellerin kaldırılmasını, "terörizm"in bastırılmasını "devletleştirme" girişimlerinden vazgeçilmesini, yatırımların döviz üzerinden kayda geçirilmesini ve kar hisselerinin buna göre ödenmesini ön koşul olarak öne sürüyorlardı. Gerçi tüm bunlar 24 Ocak Kararları ile formüle edilmişti. Ama bir türlü uygulamalardan sonuç alınamıyordu. Faşist diktatörlük, 24 Ocak Kararları doğrultusunda ne gerekiyorsa, hem de fazlasıyla yerine getirdi ve emperyalist tekellerin artık rahatlıkla yatırımda bulunabilecekleri yönünde "güvence" verdi. Böylesi bir ortamın sağlandığından hareketle, son olarak özellikle ABD tekelleri ile yerli tekeller, ekonominin kilit noktalarında onlarca antlaşma imzaladılar.

Bazı sermaye sözcüleri tarafından bile "Türkiye'nin ekonomi-

de ABD'ye yönelmesi" olarak değerlendirilen antlaşmalar, Türkiye ekonomisini de militaristleştirmekle kalmıyor, ekonominin tüm ağırlıklı alanlarını ABD tekellerine açıyor. Bu açıdan "F-16 Projesi" çerçevesinde yapılan antlaşmaları iki yönlü değerlendirmek gerekir. Birincisi, ekonominin militaristleştirilmesi, savaş ve silah sanayi açısından. Diğeri ise, madencilikten tarıma; dış ticaretten turizme kadar önemli değişiklikleri gerektiren yatırımlar açısından.

F-16 savaş uçakları ve bazı savaş araçlarının üretimi ile ilgili olarak yapılan antlaşmalar gittikçe gelişen Türkiye Askeri Sanayi Kompleksi'nde ABD savaş ve silah sanayi tekellerinin etkinliğini büyük oranda arttıracaktır. Bu antlaşmalar kapsamında F-16 savaş uçaklarının üretimi yanında, radar, atış kontrol sistemleri, uçakların dengelerini sağlayan "GYRO"lar, nişan teşkilatları, "düşman" radarlarını karıştıran düzenlerin üretimi de var. Tüm bunlar, emperyalist ve yerli tekelci sermaye ile OYAK, ordu vakıfları ve bunların etkinliğindeki askeri kuruluşların ortaklığıyla üretilecek. Bu da emperyalist ve yerli tekelci sermaye ile ordu arasındaki işbirliğini artıracak, varolan bağları alabildiğine güçlendirecek.

Öte yandan, savaş uçaklarıyla ilgili antlaşmaya göre; ABD istediği zaman F-16 savaş uçaklarının parçalarını göndermeme hakkına sahiptir. Yani milyarlarca dolarlık yatırım gerçekleştirilecek, fakat ABD istediği zaman üretimi durdurabilecek. Üretimin keyfiliği ve ABD'ye göbekten bağımlılık işte buna denir. Sabahtan akşama kadar "ulusal savunmayı güçlendirelim" demenin ne denli demagoji ve yalan olduğu ortada. Bu demagojilerle TC devleti tamamen militaristleştirildiği gibi, Türk Ordusu'nun NATO ve Pentagon merkezlerine bağımlılığı da arttırılıyor. F-16 savaş uçakları dışında üretilecek savaş araç ve gereçleri ABD'ye bağımlı birçok ülkeye de satılacak. Ayrıca, hem bu savaş araç ve gereçlerinin hem de yerli ve ABD tekelleri ortaklığıyla üretile bakır, kobalt, tarım ve tarıma dayalı sanayi ürünlerinin pazarlanması amacıyla İsviçre'de Trading-İnvesment Company adıyla bir ABD şirketi kurulacak.

Savaş uçakları ve savaş araç vegereçlerininABD tekelleri ortaklığında üretilmesi amacıyla gerçekleştirilecek yatırımların önemli bir yanı daha var. Çünkü sözkonusu yatırımlar, NATO ve ABD savaş araç ve gereçlerinin hem depolanması ve hem de satış adı altında bölgedeki diğer gerici ülkelere nakledilme olanağını da yaratıyor. F-16 savaş uçaklarının parçaları diye, özellik-

le ABD ve NATO'nun en geliştirilmiş savaş araç ve gereçleri, hatta nükleer füzeler bile Türkiye'ye getirilecek, depolanacak ve gerektiğinde diğer gerici ülkelere verilecek veya en nihayetinde Türkiye eliyle bölge halkları ve ilerici anti-emperyalist yönetimli ülkelere karşı kullanılacak. Geçmişte de radyo istasyonu diye ABD ve NATO dinleme üsleri kurulmuştu. Daha geçen yıl "modernizasyon" adı altında iki yeni üssün kurulduğu ve 10 havaalanının ABD ve NATO planlarına uygun olarak geliştirildiği hatırlardadır. İşte F-16 savaş uçaklarının üretimi planında bu tür şeyler de "fırsattan istifade" uygulamaya konulacak. Çünkü bu tür uygulamalar öyle çeşitli yollarla gerçekleştiriliyor ki bazen bir alarm bile, birçok geliştirilmiş savaş araç ve gerecinin depolanmasına yeterli olabiliyor. Örneğin, 1983'te Güney Kıbrıs'ta bulunan İngiliz üslerine füze yerleştirme, birkaç saatliğine ilan edilen alarm durumu ile sağlanabildi. Birkaç saatliğine ilan edilen alarmın füze yerleştirmeye yeterli olabildiği günümüz koşullarında, ortak askeri yatırımların daha geniş kapsamlı amaç için kullanılabileceği açıktır.

F-16 savaş uçaklarının üretimi, Türkiye ekonomisinin yükünü de önemli bir oranda artırıyor. Yapılan antlaşmaya göre Türkiye on yıl içinde 160 adet F-16 savaş uçağı için 4,5 milyar dolar harcama yapacak. Bunun 1 milyarı TC bütçesinden, 2 milyarı yıllık taksitlerle ABD'den ve 1,5 milyar doları da General Dinamics'in Türkiye'den yapacağı alım gelirlerinden sağlanacak. Bu rakamlara kurulan fabrikanın maliyeti, lisans ve patent ücretleriyle ABD teknisyenlerine ödenecek ücretler de eklenince silahlanma harcamalarının varacağı boyut ortaya çıkıyor. Bu da daha fazla vergi, ücretlerin geriletilmesi ve "bağış" adı altında para toplanması demektir. Uçaklar, Ankara yakınlarındaki Mürted hava üssünde yapımı halen devam etmekte olan Türk Uçak Fabrikası'nda monte edilecek. Fabrikanın kısa sürede bitmesi için "bağış" kampanyasının açılacağı söyleniyor.

Bu işin "resmi" tarafı. F-16 savaş uçaklarıyla ilgili antlaşma çerçevesinde yapılan çok yönlü antlaşmalar ise madalyonun diğer yüzüdür. Fakat hangi açıdan alırsak alalım, varılacak sonuç; ABD etkinliğinin günlük yaşamın bir parçası haline geleceği gerçeğidir.

Tüm bu antlaşmaların dış politikaya yansıması da ele alındığında, ABD jandarmalığı ve çılgınca planlarda aktif rol almanın dayanaklarının da güçlendiği hemen ortaya çıkıyor. 12 Eylül sonrası uygulamalar ve uluslararası sorunlarda takındığı tutum-

larla esas yönelimini ortaya koyan faşist diktatörlük, hele son girişim ve çabalarıyla ABD'ci dış politikada atağa kalktığını gösteriyor. K.Evren'in İslam Konferansı'na katılımı ve Ürdün ile Suudi Arabistan ziyaretleri, bölgede oynanan oyunlara angaje olma ve diğer bağlantılar, Türkiye'nin bölgede en aktif rolü üslendiğinin birer işaretleridir.

Serbest bölgelerde herşey "serbest" olacak

Faşist diktatörlüğün, emperyalist sermayeyi daha da güçlendirecek girişimlerinden birisi de serbest bölgelerin kurulmasıyla ilgili hızlandırılan çalışmalardır. Uzun süre hazırlık çalışmaları yapılan serbest bölgelerin kurulmasına ilişkin "kanun hükmünde kararname", 1983 Kasım ayı ortalarında kukla Ulusu Hükümeti tarafından çıkarıldı ve ilk etapta Mersin ve Antalya'da birer serbest bölge kurulması kararlaştırıldı.

"İhracata yönelik sanayileşme" modelinin önemli dayanağı olan serbest bölgeler, emperyalist ve yerli tekelci sermaye ortaklığına; ithalat ve ihracatta, yatırım yapmada büyük kolaylıklar sağlıyor. Çünkü bu bölgelere getirilecek her türlü mal Türkiye'ye girmiş sayılmayacak, vergi vb. uygulamalara tabi olmayacaktır. Bunun yanında Türkiye'den serbest bölgelere aktarılacak mallar ihracat olarak hesaplanacak. Yani Mersin ve Antalya'da kurulacak serbest bölgelere girecek Türk malları, tıpkı Avrupa'ya, Orta-Doğu ve Kuzey Afrika'ya satılan mallar gibi ihracat hacmine eklenecektir.

Serbest bölgeler, hem ticaret ve hem de üretimi kapsıyor. Emperyalist sermayeye ev sahipliği yapıyor. Engelleyici hiçbir "bürokratik" engelin olmadığı, tekelci sermayenin denetimindeki bu tür bölgeler birer "mini" devlet gibidirler. Bu "mini" devletlerin fiili denetimi de, sözkonusu bölgelerin ait olduğu TC.'den öte, emperyalist ve yerli tekelci sermayenin elinde olacaktır.

Serbest bölgelerin kurulması ile ilgili çalışmalar yeni değildir. 1920'li ve 50'li yıllarda da benzeri girişim ve çabalar olmuş, fakat serbest bölgelerin kurulması gerçekleştirilememişti. Faşist diktatörlüğün çıkardığı "kanun hükmünde kararname" ile Serbest Bölgeler Teşkilatı adıyla bir örgüt kuruldu. Bu örgüt bünyesinde de Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü, Serbest Bölgeler Yüksek Kurulu ve Serbest Bölgeler Koordinasyon Kurulu adıyla üç birim oluşturuldu. Serbest Bölgeler Teşkilatı, bölge içi ve dışında her türlü bankacılık, sigortacılık, mühendislik, müşa-

virlik, bakım ve servis faaliyetlerini düzenleyecektir. Yapısı ve üstlendiği görevler itibarıyla bu örgüt, uluslararası emperyalist sermaye ve yerli tekelci sermayenin faaliyetlerini büyük oranda kolaylaştıracaktır.

12 Kasım 1983 tarihli Resmi Gazete'da yayımlanan sözkonusu kararnameye göre, Türkiye dışında yatırımları olan tekeller araç ve gereçlerini serbest bölgelere gümrüksüz park edecek ve istendiği zaman başka yerlere nakledilebilecektir. Aynı kolaylıklar emperyalist tekeller için de geçerlidir. Bununla serbest bölgeler hem emperyalist tekellerin ve hem de son yıllarda Orta-Doğu ve Afrika'ya açılan yerli tekellerin iyi birer üsleri olacak. Üretimden ticarete kadar olan faaliyetlerin yapılacağı bu alanlar, özellikle emperyalizmin, bölgede birçok ülkeyi ekonomik olarak bağımlılaştırmasını da kolaylaştıracaktır.

İhracata yönelik üretimin yapılacağı bu alanlarda grev, toplusözleşme gibi temel işçi hakları da geçerli olmayacak. Emperyalist tekeller, kar transferi ve benzeri konularda hiçbir kısıtlama olmaksızın yatırımlarda bulunacak. Türkiye'de sermayenin merkezileşmesi ve yoğunlaşması daha da artacak. Yerli tekeller emperyalist tekellerle yeni yeni ortaklıklara girişecekler. Önceden varolan işbirliği ve ortaklıklar da pekişecektir. Ayrıca, yatırım ve üretim faaliyetlerinin gümrük ve gelir vergisiyle çeşitli harçlardan muaf olduğu bu bölgelerde her türlü ulaşım, haberleşme ve enerji olanakları devletçe sağlanacaktır. Serbest bölgelerde toplusözleşme ve grev geçerli olmadığı için işçi ve diğer çalışanların aşırı sömürülmesi sözkonusudur. Emperyalist tekelllerle rekabet olanağına sahip olmayan şirketler iflas edecek. Günlük temel tüketim mallarının bile piyasaya sürüleceği bu alanlar nedeniyle emperyalizme bağımlılık artacak ve montajcılık alıp yürüyecek. Öte yandan ithalat ve ihracatı elinde bulunduran büyük holdingler, her türlü vurgunu vurma serbestisine kavuşacaklardır.

T.Özal Hükümeti de başa gelir gelmez bu alanlardaki uygulamaları hızlandırdı. Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü Kaya Erdem'e bağlandı. Hükümet, 1953 yılında çıkarılan serbest bölgelerle ilgili yasayı yetersiz bularak değişiklik için yasa tasarısı hazırlıyor. Öte yandan serbest bölgelerin iç inşaat işleri ve işletmesine, Reagan Hükümeti'nin arkasındaki dev tekel BECHTEL talip. Bechtel tekeli, Reagan Hükümeti'ne en çok bakan veren tekeldir. Bechtel, Türkiye'de ENKA Holding ile ilişkilidir.

Serbest bölgelerin emperyalist sermayenin işletmesine verilmesi ile ilgili bir soruya Serbest Bölgeler Genel Müdür Veki-

li T.İskip : "Yabancıların işletmesi durumuna gelince, biliyorsunuz yabancı şirketler var yabancı sermaye şirketleri var. onlarda katılabilirler. Bunu engelleyecek bir mani yok. Bir de tamamen yeni Amerikan şirketine 'siz alın işletin' formülünü de belki ilerde başka bölgelerde düşünebiliriz. Mersin ve Antalya ise kendi imkanlarımızla yaratabileceğimiz bölgelerdir. Yani bu öncelikle üzerinde durduğumuz bir formül değildir. Bunu söyleyebilirim ama mani de değil. Yani bu bir pazarlık, müzakere meselesidir. Biz orada ekonomik işletme açıyoruz. Hangi formülle Türk ekonomisine daha fazla katkıda bulunabileceksek o bölgedeki ticareti, ekonomik hayatı canlandırabilecek firmayı seçeceğiz" (Nokta, 13-19 Şubat 1984) cevabını veriyor. Politika belli ve "pazarlık" sorunu. Mersin ve Antalya dışında,ilerde kurulacak serbest bölgelerin "siz alın işletin" formülüyle emperyalist sermayenin doğrudan yönetimine verilmesi hazırlığı yapılırken, Mersin ve Antalya serbest bölgelerinin de aynı işleyişle emperyalist sermayenin yönetimine verilmesi pazarlığa bağlanıyor. Gerçekten de Hükümet kozunu açık oynuyor. Pazarlık meselesi diyerek Mersin ve Antalya serbest bölgeleri de "resmen" emperyalist tekellerin yönetimine verildiğinde hiç şaşmamak gerekir. Çünkü Türkiye ve Kürdistan topraklarını Dünya Bankası'na ipotek ettiren faşist diktatörlük, Mersin ve Antalya serbest bölgelerini hay hay emperyalist tekellerin işletmesine verebilir.

T.Özal habire emperyalist sermayeyi teşvik ediyor

T.Özal Hükümeti de emperyalist sermayenin lehine önemli değişikler yaptı ve daha da yapıyor. İthalatın serbest bırakılması ve bu alanda sağlanan kolaylıklar, emperyalist tekellerin ürettiği günlük tüketim mallarının bile pazara egemen olmasına yol açacaktır. Yani emperyalist tekeller bir taraftan yatırımda bulunuyor, diğer yandan da günlük tüketim ürünlerini Türkiye'ye ihraç ederek iki yönlü bir etkinlik sağlamaya olanağına kavuşuyor. Ayrıca emperyalist sermaye girişini sağlamak amacıyla getirilen kolaylıklar Türkiye'yi emperyalist sermaye için "vergi cenneti'" ne dönüştürdü. Bakanlar Kurulu, kalkınma plan ve yıllık programlarda "özel" önemi olan sektörler ile "kalkınmada öncelikli yöreler"de yatırım yapacak emperyalist tekeller için yatırım indirimini yüzde yüze kadar artırabilecek. Hükümet, Türkiye'de faaliyet gösteren emperyalist tekellerden ücretler, menkul ve gayri

menkul kazançları üzerinden alınan kurumlar vergisini "sıfır"layabilecek. "Doğu ve Güneydoğu'da yatırımı teşvik" için bir tasarı hazırlandı. Bu tasarıya göre, Kürdistan'da yatırım yapacak emperyalist tekelin ihtiyaç duyduğu her türlü ithal malı makina ve techizat için gümrük alınmaması düşünülüyor. Yapılan düzenlemelerde, ayrıca Kürdistan'da yapılacak yatırımların beş yıl süreyle vergiden muaf tutulması öngörülüyor.

Yeni ithalat ve ihracat sistemi tamamen emperyalist ve bir avuç yerli işbirlikçi tekel çıkarınadır. Günlük zorunlu tüketim mallarının ithalının serbest bırakılması bu alandaki tekelleşme ve yoğunlaşmayı daha da hızlandıracaktır. Küçük ve orta üreticiler, hatta kalite ve pazarlama konusunda ithal malı ürünlerle rekabet edemeyecek büyük üreticiler bile emperyalist sermayenin "kurbanı" olacaklar.

Öte yandan son çıkarılan "Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması ve Tasarrufların Teşviki Hakkında Kanun" emperyalist sermaye girişinin artırılması için her alanı ortaklığa açıyor. Köprü, baraj, enerji santralleri, karayolları, denizyolları, demiryolları, limanlar ve benzeri alt yapı tesisleri "gelir ortaklığı senetleri" yoluyla "Türk vatandaşlarına ve yabancılara" açılıyor. Kamu kurum ve kuruluşlarına ait tesisler, yani istenirse hastahaneler, okullar, müzeler, üniversiteler, TPAO, THY, PTT, Emlak Kredi Bankası, Sümerbank, Etibank ve daha akla ne gelirse hepsi "hisse senetleri" yoluyla satışa çıkarılacak. Ayrıca, gerek altyapı tesislerinin ve gerekse tüm kamu kurum ve kuruluşlarının işletme hakkı devredilebilecektir.

"Bazı tesisleri vatandaş ortaklığına açmak" adına çıkarılan bu yasa, kukla parlamentoda tartışılırken HP ve MDP tarafından bile "yeni kapitülasyonlar" olarak değerlendirildi. Gerçekten de bu yasa, 1930'lu yıllarda Kemalist diktatörlük tarafından kamulaştırılan altyapı tesislerinin kapsamını genişleterek ve daha uygun koşullar ve ayrıcalıklarla yeniden emperyalist sermayeye açıyor. Hem de her türlü denetimden uzak olarak. Çünkü yasa, bu konularda Sayıştay'ı devre dışı bırakıyor.

Amaç çok yönlüdür. Sözümona kaynak arttırımı sağlanacak ve döviz girişi hızlanacaktır. Şurası da açıktır ki, "kaynak arttırımı" emperyalist sermaye girişi olmadan sağlanması mümkün değil. Bu anlamıyla sözkonusu yasanın başlıca amacı, emperyalist sermaye girişini artırmak olarak belirtilebilir. Bunun yanında yerli holdingler de yasa kapsamındaki tesislere ortak olarak, hem emperyalist tekellerle işbirliklerini güçlendirecekler ve hem de

en yaşamsal alanlarda etkinliklerini artıracaklar. Küçük ve orta "tasarruf sahipleri"nin tasarrufları ise tekelci devlet kapitalizminin dayanaklarının ve emperyalist tekellerin kasalarına akacaktır.

Esasen emperyalist tekeller ve mali kuruluşların yasa kapsamındaki tesisleri ele geçirmeleri için pek uzun süre ve de fazla döviz girişi gerekmeyecektir. Çünkü "garantisiz ticari borçlar" ın yatırıma dönüşmesi için teşvik edici kolaylıklar var. Zaten son yıllarda gerçekleşen emperyalist sermayeli yatırımların çoğu "garantisiz ticari borçlar"ın yatırıma dönüşmesi sonucu oldu. Türkiye'nin 25 milyar dolara varan dış borcu düşünüldüğünde, ilk etapta pek fazla net emperyalist sermaye girişinin olmayacağı ortaya çıkıyor. Özellikle 1985 yılında vadesi gelen dış borcun fazla olması ve sonraki yıllarda da bu yükün artarak ağırlaşması sözkonusu yasada belirtilen tesislerin satışa çıkarılmasını zorunlu kılmıştır. Bu da uygulanan ekonomik politikanın sonucudur. İMF ve Dünya Bankası'ndan kredi almak için tarım ürünlerini ve devlet mülkiyetindeki tüm "taşınabilir ve taşınamaz" malları ipotek ettiren sömürgeci tekelci burjuvazi, son yasayla işi çığırından çıkararak kendilerini emperyalizme sattıkları gibi Türkiye Devleti'ni de emperyalizme satmak istiyor. Hem de herşeyiyle. T.Özal Hükümeti, Güney Kore "mucize"sini Türkiye'de gerçekleştirme peşinde. Güney Kore'de tüm yatırımların yüzde doksanından fazlasını emperyalist sermayenin yaptığı biliniyor. Türkiye'deki uygulamalar, faşist diktatörlüğün aynı yolda olduğunu göstermektedir.

Diğer yandan emperyalist sermayenin etkinliğini artıracak bir proje de Türkiye'de nükleer santrallerin kurulması ile ilgilidir. Bilindiği gibi 600 MW'lık güçle 1990'da yarı kapasite ile üretime başlaması planlanan Mersin-Akkuyu Nükleer Santralı'nın ihalesi 1978'de yapılmış ve ihaleyi İsveç Asea Atom Firması kazanmıştı. Çıkan bir anlaşmazlık nedeniyle iptal edilen bu ihaleye şimdi Amerikan Westinghouse, Alman Siemens grubundan Kraftwerk Union ve bir Fransız tekeli talip. Hükümet yetkililerince yapılan bir açıklamaya göre 1984 Mayıs'ında 600-1000 MW'lık iki ya da üç nükleer santral ihaleye verilecek. Nükleer santraller ilk etapta Mersin-Akkuyu ve Sinop yöresinde kurulmak isteniyor. T.Özal nükleer santrallerle ilgili sürdürülen çalışmalara değinerek, "nükleer santralleri kurmaya kararlıyız" diyor. Nükleer santral yapımına başlanması ve bu alanda üretime geçilmesi, emperyalist sermayenin etkinliğini arttıracağı gibi, nükleer silahların Türki-

ye'de üretilmesi de sözkonusu olabilecektir.

EMPERYALİST SERMAYE UYGULANAN POLİTİKALARIN KAÇINILMAZ SONUCUDUR

24 Ocak Kararları'nın öngördüğü "sanayileşme" ve "kalkınma" modeli bu kaçınılmaz sonucun nedenidir. Zaten sözkonusu kararların temel yöntemlerinden birisi olan "ihracata yönelik sanayileşme" modeli, kapsam olarak emperyalist sermayenin daha büyük oranda Türkiye'ye girmesini gerektiriyor. Çünkü Türkiye'nin bugünkü yapısıyla dış pazarlarda rekabet edebilecek, maliyet ve pazarlama bakımından güçlü yatırımlara girişmesi için emperyalist sermaye girişi zorunludur.

Türkiye benzeri ülkelerde de emperyalist sermayenin yerli işbirlikçileriyle işbirliği ve bağımlılık temelinde ülke ekonomisine egemen olması,hep aynı politikanın sonucu olmuştur. Örneğin Friedman modelinin uygulandığı bir kısım ülkelerde 1970'li yılların sonlarında emperyalist sermayenin varlığı şöyleydi: Brezilya'da 13,5 milyar; Arjantin'de 3,3 milyar; Şili'de 1,2 milyar; Kore'de 5,8 milyar; Filipinler'de 2 milyar dolarlık emperyalist sermaye yatırımı vardı. Bu yatırımların çoğunluğu ucuz işgücüne dayanan "ihracata dönük" sanayi alanlarında gerçekleştirildi. Sözkonusu ülkelerde işbaşında bulanan ger ici, faşist diktatörlüklerin toplumsal ve siyasal alanda yarattığı olanaklar ve atılan adımlar, bu ülkelerde emperyalist sermaye "patlaması"na yol açtı. Türkiye'de uygulanan model aynı olduğu için antlaşmaları imzalanan proje ve yatırımlar da gerçekleştiğinde emper yalist sermaye açısından "patlama" sözkonusu olacaktır.

Resmi açıklamalara göre, 1953-80 döneminde Türkiye'ye giren emperyalist sermaye 325 milyon dolar iken; 1980-83 döneminde gerçekleşen emperyalist sermaye girişi 704 milyon dolardır.Bu rakama"F-16 Projesi"çerçevesinde yapılan antlaşmalar sonucu gelecek emperyalist sermaye miktarı dahil değildir. Tüm bunlar birlikte ele alındığında faşist dikta koşullarında emperyalist sermayenin ne denli dallanıp budaklandığı ortaya çıkıyor.

24 Ocak kararlarının dört yıllık uygulaması, Friedmancı politikanın emperyalist sermaye lehine "marifeti"ni göstermesi açısından önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır. Tabloya bakıldığında emperyalist sermaye girişindeki hızlanma hemen görülür.

YILLARA GÖRE
(milyon dolar)

	emperyalist sermaye girişi	garantisiz ticari borçlar	net emperyalist sermaye girişi
1980	97	35	62
1981	337	300	37
1982	167	89	78
1983	103	27	76
1980-83	704	451	253

SEKTÖRLERE GÖRE
(milyon dolar)

	Emperyalist sermaye
İmalat sanayi	523
Tarım	2
Madencilik	3
Hizmetler	162
Diğerleri	15
Toplam	704

TABLO 1-Emperyalist sermaye girişi

102 Federal Almanya tekeli 137 milyon; 84 İsviçre tekeli 226 milyon; 45 ABD tekeli 97 milyon; 22 İngiltere tekeli 25 milyon; 16 Hollanda tekeli 19 milyon dolarlık yatırımda bulunmuştur. 704 milyon dolarlık emperyalist sermaye girişinin yüzde 64'ü "garantisiz ticari borçlar" olarak gerçekleşmiştir. Bu sermayenin önemli bir kısmı doğrudan doğruya yatırıma dönüşürken, bir kısmı da mevcut emperyalist sermayeli kuruluşlarda sermaye artışı olarak gerçekleşmiştir.

1984 yılında da emperyalist sermaye girişi hızlanacak. Yabancı Sermaye Dairesi Başkanı N.Kemal Kılıç, 1984 yılı için bir milyar dolarlık yabancı sermayeli yatırım beklediklerini belirterek, bunun 300-400 milyon dolarlık bölümünün yabancı sermaye payı olacağını söyledi. (Bkz. Cumhuriyet, 7 Şubat 1984) Gerçekten bu yıl emperyalist sermayenin beklentilerin kat kat üstüne çıkma olasılığı büyüktür. Aynı artış önümüzdeki

birkaç yıl için de geçerli olacaktır.Çünkü,hem son çıkarılan bir yasayla bütün altyapı ve kamu kurum ve kuruluşlarına ait tesislerin satışa çıkarılması ve Türkiye'nin borç takviminin bir hayli yüklü olması hem de "F-16 projesi" benzeri anlaşmaların yapılması için Türkiye ile F.Almanya ve İngiltere arasındaki trafiğin yoğunlaşması önümüzdeki yıllarda emperyalist sermaye girişinin korkunç boyutlara varacağının işaretleridir.

Bilindiği gibi Türkiye özel kamu ve devlet kuruluşları temsilcilerinden oluşan 150 kişilik bir heyet 27 Şubat 1984 günü F. Almanya'ya gitti. Türkiye basınına yansıyan kadarıyla ekonominin önemli alanlarında çeşitli projeler görüşüldü, ortaklık ve işbirliği üzerinde duruldu.Bir de Türk-Alman İş Konferansı adıyla toplantı düzenlendi.Türkiye'yi her yönden sıçrama tahtası haline getirecek anlaşmaların yapıldığı "F-16 projesi" çalışmaları da ilk önce böyle başlamıştı. Aynı kapsamlı bir konferans ABD'de biri de Türkiye'de düzenlenmişti. Sonradan 25 yatırım projesinin imzalandığı ortaya çıkmıştı. F.Almanya ile Türkiye arasında sıklaşan trafik, hiç olağan dönemlerinkine benzemiyor.

Öte yandan Türkiye'nin dış borcunun 25 milyar dolara varması emperyalist sermaye etkinliğinin artması lehinedir. Bu etkinliğin artması emperyalist sermayeli yatırımları hızlandırdığı gibi, borcun kolaylıkla yatırıma dönüşmesine de olanak yaratıyor. Önümüzdeki sekiz yılın dış borç takvimi (Bkz. tablo 2) ve Türkiye'nin emperyalist sermaye özlemi birlikte ele alındığında bu borçların büyük bir kesiminin yatırıma dönüşeceğini gösteriyor.

MİLYON DOLAR OLARAK

Yıllar	Ana para	Faiz	Toplam
1984	1039	924	1963
1985	1617	849	2466
1986	1481	707	2188
1987	1402	575	1977
1988	1329	441	1770
1989	1276	308	1584
1990	769	188	957
1991	646	165	811

TABLO 2- Türkiye'nin dış borç ödeme takvimi

Gerçi 1982'de İstanbul Sanayi Odası'nın yaptığı bir anket sonucu tespit ettiği "Türkiye'nin en büyük 50 özel firması" incelendiğinde, daha o zaman emperyalist sermayenin önemli bir etkinliğe sahip olduğu görülür. Sözkonusu sıralamada yer alan 50 şirketin 17'si emperyalist sermayeli, biri ise tamamen emperyalist sermaye yatırımıdır. Emperyalist tekeller bu sıralamada yer alan Türk Traktör, OTOMARSAN, OYAK-Renault, Ünilever-İş, TOFAŞ, LASSA, MAN, T.Prelli, Üniroyal, Akdeniz Gübre, Çukurova Sanayi, The Shell, Goor year, Sifap İplik, Turyağ, Çukurova Çelik, Anadolu Cam Sanayi ve NASAŞ'a yüzde 3 ile yüzde yüz arasında değişen oranlarda ortak veya sahiptirler. Sözkunusu sıralamanın birincisi olan Türk Traktör ve Ziraat Makinaları A.Ş'nin yüzde 25'i İtalyan faşizminin sınıfsal dayanaklarından olan FİAT tekeline aittir ve yılda 25 bin adet Fiat marka traktör üretebiliyor. F.Alman Mercedes Benz tekelinin yüzde 36'lık paya sahip olduğu OTOMARSAN, yılda binin üzerinde otobüs üretme kapasitesine sahiptir. OYAK-Renault'un ortağı Fransiz Renault tekelidir ve yılda 45 bin adet Renault üretme gücüne sahiptir. Diğer şirketlerinde emperyalist ortakları, kendi alanlarında önemli etkinliğe sahiptirler.

1982'de önemli bir etkinliğe sahip olan emperyalist sermaye 1983'te etkinliğini daha da artırmıştır. Buna rağmen faşizmin koruyucusu ve sürdürücüleri daha da yabancı sermaye azlığından yakınıyorlar. Onun için de her yola başvuruyorlar. T.Özal Hükümeti'nin "bakanlıklar üstü" müsteşarı E.Pakdemirli yabancı sermayeden korkulmaması gerektiğini söyleyerek; "bir bürokrat olarak bu konuda olumsuz bir etkim olduysa kendimi affedemiyorum" diyor ve açıklamasını şöyle sürdürüyor: "Şimdi Almanya'da çalışan 1,5 milyon vatandaşımız istismar edilmiyor mu? Almanya'da çalışan vatandaşlarımız Türkiye'de kurulan yabancı sermayeli firmalarda olsalardı, daha iyi olmayacak mıydı? O firmanın başına bir Mehmetçik koymakla istediğimiz gibi kontrol ederiz. Ama Almanya'daki işçilerimizin haklarını rahatlıkla koruyamıyoruz. Oradakilerin insiyatifine terkedilmiş durumdadırlar.

Onun için yabancı sermayeden korkmamak gerekir. Korkmuş olan ülkeler, kalkınmada gecikmiş ülkelerdir. İkinci Dünya Harbi'nden sonra Birleşik Amerika yardımıyla Avrupa ülkeleri hamlelerini yapabilmişler ve bu noktaya gelebilmişlerdir." (Cumhuriyet, 7 Ocak 1984) İşte tipik bir 24 Ocakçı ve emperyalist sermaye hastası. Bu açıklama hem 24 Ocakçıların demagojilerini

ve hem de esas yönelimlerini ortaya koymaya yetiyor bile.

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki; 24 Ocakçılar emperyalist sermayeyi çekmek için kararlıdırlar. Yalan ve demagojilerle, bu anlayış başka bir biçimde gösterilmeye çalışılsa da her şey ortada. Fasist diktatörlük emperyalist sermayesiz edemiyor.

Görüldüğü gibi faşist dikta koşullarında emperyalist sermayenin güçlendirilmesi için her türlü çaba sarfedilmiş ve daha da sarfediliyor. Tüm bunlar, Türkiye'nin emperyalizme olan bağımlılığını kökleştirdiği gibi Türkiye ekonomisinin çarpık gelişmesini daha da çarpıklaştıracak ve bunalımları derinleştirecektir. Türkiye veKürdistanlı komünistler ve devrimci demokratik güçlerin uzun ve kısa erimli hedefler uğruna verdikleri mücadelede önemle üzerinde durulması gereken bir konunun da emperyalist sermayenin Türkiye'deki varlığı olduğu hiç bir şekilde yadsınamaz.Gerek faşizme ve gerekse burjuva diktatörlüğünün temel varlığına yönelik mücadelede,hangi ölçülerde ve kapsamda emperyalist sermayeye yönelinmesi gerektiği bizzat emperyalist sermayenin ülke içindeki varlığı ve bağlantılarının iyi bilinmesine bağlıdır.Emperyalist tekellere karşı sağlıklı politika izlemek ancak böylesi bir anlayışla mümkündür.

www.arsivakademi.org

Kürdistan gençliğinin örgütlenmesi üzerine

Roni KOÇER

Faşizm iktidara geldiği günden başlayarak gençliği militarizm, şövenizm teorileriyle eğitmeye, demagojilerle aldatmaya, uşaklaştırmaya, lumperleştirmeye ve böylece de kendi sisteminin ömrünü uzatmaya alet etmek için çalışmıştır. Gençlik yozlaştırılmak, halkına yabancılaştırılmak ve dikkati toplumsal sorunlardan uzaklaştırılmak isteniyor. Öte yandan, anti-faşist gençliğin seçkin elemanlarına karşı yoğun bir saldırı kampanyası başlatıldı. Kimileri katledildi, kimileri işkenceden geçirildi, kimileri de insanlıkla bağdaşmayan koşullarda cezaevlerinde tutuluyor.

Generallerin iktidara el koymasının ardından gençliğe karşı geniş çaplı bir baskı, sömürü ve teröre girişildi. Tüm demokratik yasal gençlik örgütleri yasaklandı. Gençliğin demokratik hakları ellerinden alındı. Okullar kışlalara çevrildi. Öğrenim kurumlarının özerkliğine son verildi.

Baskı ve terör gençlik hareketini ciddi biçimde yaraladı. Hareket ezildi, bunalımlar başgösterdi. Bugüne kadar devrimci demokratik gençlik hareketinin Türkiye ve Kürdistan'da toparlandığına ilişkin gözle görülür bir belirti ortaya çıkmış değil. Dağınıklık sürüyor.

Türkiye ve Kürdistan halklarının devrimci-demokratik politik partileri, faşizmden yedikleri darbelerin etkisinden kurtulabilmiş değiller. Sol güçler arasında anti-faşist bir birliğin temelleri atılabilmiş değil. Bu durum gençlik hareketini olumsuz yönden etkilemeye devam ediyor. Gençlik sorunlarının arttığı bir dönemde, bu sorunlar üzerin-

de durmak emekçi halklarımızın çıkarlarının gereğidir.

Gençlik arayış içerisindedir. Komünistler gençliğin arayışlarına yanıt olabilecek çözüm yollarını bularak hayata geçirmekle görevlidirler.

Şimdi görev, emperyalizme, sömürgeciliğe, faşizme ve yerel gericiliğe karşı Türkiye Kürdistanı gençliğine yol göstermek ve örgütlenmesine destek olarak sınıf savaşımında daha aktif yer almasını sağlamaktır.

Bu açıdan gençliğin örgütlenme sorunu ele alınırken geçmişin değerlendirilmesini de içeren bazı noktalara değinmekte yarar vardır. Ancak bu yazımızda gençlik sorunlarını detaylı işlemeyeceğiz, daha çok örgütlenmesi sorununa eğileceğiz.

GENÇLİĞİN TOPLUMDAKİ YERİ VE ÖNEMİ

Gençlik, sınıf niteliği olmayan, psiko-biyolojik, sosyolojik bir kategoridir. O, insanlığın ilerlemesinde önemli bir role sahiptir. Zaten bundan dolayıdır ki toplumun geleceği ile ilgilenen herkes gençliğin sorunlarıyla ilgilenmek zorundadır. Gençlik sorunlarını çözme çabaları toplum sorunlarından önemli bir bölümünü çözme çabasıdır ve toplum sorunlarının çözümü çabalarıyla kopmaz bir bağ oluşturuyor. Şu bir gerçektir ki; gençliğin sorunlarını çözme çabaları, her zaman gericilikle ilericilik arasındaki politik savaşımın bir parçası olmuştur.

Lenin, gençliğin toplumdaki yeri ve rolüne yüksek değer biçmiştir. O, 11 Şubat 1905'te A.A.BOGDANOV ve S.İ. GUSEV'e yolladığı mektupta şöyle diyordu : "Bütün mücadelenin sonucunu gençler; öğrenciler ve daha çok genç işçiler belirleyecektir."

Gençlik, toplumun önemli bir sayısal bölümünü oluşturur. Enerjik ve sağlam yapılı olduğu kadar, coşkulu ve öğrenmeye en meraklı toplum kesitidir. Gençlik; geleceği önceden görebilme, toplumsal gelişim süreci içinde ortaya çıkan sorunları çözme doğrultusunda yol ve araçlar bulma yeteneğine ve yenilikçi bir duyguya sahiptir.

Doğa ve toplum yasaları gereğince gelecek gençliğindir. Tarihin kanıtladığı gibi, gençliğin sınıf savaşımında yandaş olduğu kesim kaçınılmaz olarak zafer kazanır ve diğer taraf da yenilgiye uğrar. Köklü toplumsal dönüşümler her zaman gençliğin aktif destek ve katılımını gerektirir. Atasözünün dediği gibi; "gençlik kimden yana ise gelecek onundur."

Gençliğin toplumdaki önemli yer ve rolü hem devrimden yana güçler ve hem de karşı-devrimci güçlerce biliniyor. Kapitalizm koşullarında devrimci ilkeler doğrultusunda örgütlenerek yönlendirilen gençlik

hareketi, burjuva egemenlik sistemi için küçümsenmez bir tehlike oluşturur ve sistemin yöneticilerini sürekli tedirgin eder. Bundan dolayı da burjuvazi bu tip girişimleri engellemek için ellerinden gelen çabaları sarfeder.

Emperyalistler de kendi sömürü düzenlerini güvenceye alabilmek için gençliği sürekli bir yönetim, denetim ve etki altında bulundurmaya çalışırlar. Gençliği kendi amaçları doğrultusunda yönlendirebilmek, burjuvazi için çok önemlidir. Burjuvazi, gençliği yozlaştırmak amacıyla basın-yayın organlarını, eğitim araç, alet ve kurumlarını, sporu, fuhuşu, alkolü, uyuşturucu maddeleri ve daha akla gelebilecek her yolu, her aracı dener. Gençlik arasında haklararası düşmanlık duygularını, ırkçı-şöven, faşist görüşleri, militarist duyguları körükler, gençliği kendi teorilerine inandırmaya ve yayılmacı emellerine alet etmeye çalışır.

Burjuvazi açık anti-komünist, anti-Sovyetik kampanyalarla kendi ideolojik etkisi altına alamadığı gençlik kesimlerini daha sinsi yöntemlerle denetimi altına almaya çalışıyor. Egemen sömürücü sınıf, reformist ve maceracı görüşleri devrimci örgütler arasında yaygınlaştırmaya, gençlik örgütlerini çeşitli oyunlarla parçalamaya özen gösteriyor.

Faşizm, kitle tabanı elde etme uğraşlarında gençliğe tüm gücüyle yüklenir. O, gençliği, mevcut düzenin koruyucusu, vurucu gücü haline getirmeye büyük çaba harcar. Militarist, terörist örgütlerin insan gücünün temel kaynağı olarak gençliği kullanmaya çalışır. Bu amaçla bütün olanaklarını seferber eder.

Üstün yeteneklerine karşın eğer gençlik proletaryanın öncü müfrezesinin eğitici, yönetici, yol gösterici ve denetleyici gücüne dayanılarak harekete geçirilmezse; burjuvazi tüm araç ve yöntemlere baş vurarak onu kapitalizme dayanak yapabilir. Bu, proletarya partisinin ideolojik, politik ve örgütsel öncülüğünün zorunlu olduğunu gösterir.

Gençliğe yaşadığımız koşulların somut özü, halkımızın gerçek kurtuluşunun hangi yolla olabileceği ve mücadelede kendisine düşen görevlerin ne olduğunun net bir şekilde kavratılması gerekiyor. Gençlik, toplum sorunları ve bu sorunların çözüm yolları konusunda açık bir fikre sahip olmalıdır.

Gençlik ve örgütlenme sorunu ele alınırken geçmişte yaşanmış deneyimleri gözardı etmemek, bu deneyimleri değerlendirerek dersler çıkarmak gerekir. Edinilen kültür birikimi, bundan sonraki örgütlenme ve örgütlü mücadelenin güçlendirilmesi için değerli bir hazinedir. Meseleye bu açıdan yaklaşıldığında, yaşanan iki örneği ; DDKO ve DDKD örneklerini incelemeden geçemeyeceğiz.

DDKO (DEVRİMCİ DOĞU KÜLTÜR OCAKLARI)

Emekçi Kürdistan gençliği tarihin hiçbir döneminde sömürgeci güçlerin barbarlıklarına karşı sessiz kalmadı. O, halkı ile birlikte çile çekti ve halkı ile birlikte -hem de en ön saflarda yer alarak- direndi. Kürt burjuva aydınları ve diğer ileri gelenleri, ulusal örgütler kurduklarında her defasında da gençlikten büyük destek aldılar. Yer yer patlak veren direnişlerde gençlik büyük kahramanlık örnekleri sergiledi. Hevi, Azadi, Hoybun v.s. gibi Kürt ulusal teşkilatlarının faaliyetlerinde Kürt gençliğinin rolü büyük oldu. Bu örgütlerin başta gelen bir üye kaynağı da gençlikti. Ne var ki her ayaklanma kanla, barutla bastırıldı. Onbinlerce emekçi en barbar yöntemlerle katledildi. Önemli faaliyetler gösteren ulusal örgütlerin üyeleri vahşi saldırılara maruz kaldı. Kimileri kurşunlanarak, yakılarak, işkence edilerek veya idam edilerek katledildi; kimileri ise, ağır hapis ve sürgün cezalarına çarptırıldılar. Dönemin uluslaşma, bilinç ve örgütlenme düzeyiyle ayakta kalmayı beceremeyen bu örgütler tek tek dağıldılar.

1938 yılında, Dersim Kürt Halk Hareketi'nin yenilgisinin ardından başlayan kısmi sessizlik dönemi , 60'lı yıllarda yerini yeni bir hareketlenmeye bıraktı. Sınıf savaşımının İkinci Dünya Savaşı ardından uluslarası alanda meydana getirdiği sonuçlar; dünyada, Türkiye'de ve Kürdistan'da meydana gelen objektif ve subjektif gelişmeler bu canlanmaya temel oluşturuyordu. Dünya sosyalist sisteminin oluşması, kapitalist-emperyalist ülkelerde işçi sınıfı hareketinin yeni boyutlara ulaşarak kazanımlar elde etmesi,klasik sömürgecilik sisteminin çöküşü, Türkiye'deki politik gelişmeler Irak ve İran Kürdistanı'ndaki başkaldırı hareketleri, Türkiye'de ilerici, sosyalist, anti-emperyalist görüş ve çabaların yaygınlaşması, Kürdistan halkı, Kürdistan aydınları ve özellikle de öğrenci gençlik üzerinde derin etkiler yaptı. Sosyalist düşünceye sempati gün geçtikçe artmaya, ulusal duygular kabarmaya ve arayışlar içine girilmeye başlandı. Ama o tarihlerde Türkiye Kürdistanı halkının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini Marksist-Leninist bir rayda yürütebilecek bir parti yoktu. Kürt ulusal hareketine damgasını vuran eğilim milliyetçilik idi.

Kürt aydınları arasında yaygınlaşan ilerici-yurtsever düşüncelerin etkisiyle, 1969'da DDKO hareketi oluşturuldu. Kürdistan'nın il ve ilçelelerinde, Türkiye'nin Ankara ve İstanbul şehirlerinde DDKO'lar kuruldu. DDKO'lar Kürt gençliğini yığınsal bir biçimde bağrında toparladı. Kürdistan halkı ve onun bir parçası olan Kürdistan gençliğini yurt ve dünya sorunları konusunda duyarlı hale getirmek için faaliyet-

ler yürütüldü. Bu arada eğitsel çalışmalar ve mitingler düzenlendi, bildiriler dağıtılarak halk yığınları daha duyarlı ve aktif hale getirilmeye çalışıldı. DDKO hareketi ideolojik-politik anlamda homojen bir yapıya sahip değildi. Hareketin bünyesinde sosyalizme meyilli devrimci-demokratlar, küçük burjuva milliyetçileri, burjuva milliyetçileri ve ortada yalpalayan "bağımsız" eğilimli unsurlar bir araya gelmişlerdi. Her ne kadar DDKO üyelerinin büyük çoğunluğunu gençler oluşturmakta idiyse de, DDKO'ların bir gençlik örgütü işlevine uygun olarak çalıştığı söylenemez. Zaten DDKO'lar gençliğin taleplerini aşan talep ve hedefler koymuşlardı önlerine. DDKO hareketi adeta bir ulusal kurtuluş hareketi rolüne bürünmüştü. Yasal olanaklar çerçevesinde kurulmuş bulunan DDKO'lara bu misyonun yüklenmesi yanlış idi. Onlar böylesi bir yükün altından kalkamazlardı nitekim kalkamadılar. DDKO hareketi bir parti tarafından yönetilen, denetlenen bir hareket de değildi. Fakat partilerarası, eğilimlerarası çekişmeleri sürekli olarak içinde barındırdı. Her bir siyasi hareket DDKO hareketi üzerinde kendi yönetim ve denetimini tam anlamıyla oturtmak istiyordu. Bu dönemde burjuva milliyetçiliğinin sağ politikasına karşı başkaldıran -Dr.Şıvan ve arkadaşlarının oluşturduğu- küçük burjuva radikal eğilim, DDKO'da etkin rol oynadı.

DDKO'larin tam bir merkezi yönlendiricilikten yoksun olmaları ve federatif örgütlenmeleri önemli bir zaaflarıydı. Ama o günkü koşullarda bu dernekleri güçlü bir merkezi yönlendirici konum çerçevesinde tutacak bir parti, örgüt ya da başka herhangi bir olanak da vardı denilemez. Hele-hele Marksist-Leninist bir örgüt hiç yoktu.

DDKO'lar, Türkiye devrimci-demokratik hareketiyle çeşitli işbirliği ve dayanışmalara da giriyordu. Özellikle , o dönemde çeşitli devrimci demokratik güçlerle yapılan ittifaklar oldukça etkili oldu. Bu işbirliği ve ittifaklar sonucu Türkiye ve Kürdistan'ın çeşitli yörelerinde yığınsal eylem ve gösteriler düzenlendi.

İhtiyaca cevap olabilecek sağlıklı bir politika ile yönetilmekten yoksun ve o günün legal, yarı-legal faaliyetler çerçevesini aşmamış olmalarına rağmen DDKO'lar, Kürdistan halkı ve gençliği üzerinde olumlu bir etki bıraktılar. O dönemin koşulları gözönüne alınırsa, DDKO hareketinin Kürdistan'daki politik savaşımda saygın bir yer tuttuğu hemen görülür.

12 Mart 1971'de çıkarları uyum içinde olan emperyalist tekeller ve işbirlikçi Türk tekelci burjuvazisinin isteğiyle bir darbe yapıldı. Bu, amacı varolan ekonomik ve politik bunalamı atlatmak, "tehlikeli boyutlara varan" Türkiye devrimci ve Kürt ulusal kurtuluş güçlerini dağıtmak, mücadelelerini bastırmak, sömürüyü daha da yoğunlaştırmak

ve sermayenin merkezileşmesi sürecini hızlandırmak, emperyalizm ile ekonomik politik ve askersel işbirliğini geliştirmek olan askeri faşist bir darbeydi. İşbaşına gelen askeri faşist Cunta, ilerici güçlere ve emekçi yığınlarına saldırılarını yoğunlaştırdı. "Operasyon"lar birbirini izledi. Yüzbinlerce insan işkenceden geçirildi. Hapishaneler siyasi tutuklularla dolup taştı. Cinayetler biribirini izledi. Sokak ortalarında onlarca genç kurşunlandı. Binlerce, onbinlerce tutuklu ağır cezalara çarptırıldı. İşçi sınıfının ve diğer emekçi halk kesimlerinin demokratik hakları askıya alındı. Kürdistan'ın binlerce köy ve kasabasına komando baskınları yapıldı. Anti-komünist ve anti-Sovyetik propagandanın dozu kat kat artırıldı. Militarist, şövenist, ırkçı, hegemonyacı propagandalar yoğunlaştırıldı. Tekeller milyarlar vurdu, palazlandı. Ekonomi üzerindeki denetimleri arttı. Bu dönemde DDKO'lara karşı saldırılar birbirini takip etti. Üye, yönetici ve sempatizanları tutuklanıyor, insanlık dışı yöntemlerle işkence ediliyor, ağır hapis ve sürgün cezalarına çarptırılıyordu. Saldırılar sonucunda DDKO'lar kapatıldı.

Kürdistan halkının gençliği için DDKO hareketi önemli tarihsel bir deneyimdir. Hareket değerlendirilerek, eksiklik ve yanlışlıkları gözönüne alınarak önemli dersler çıkarılabilir. Bu derslerin bugünkü koşullarda oynayacağı eğitici rol yadsınamaz.

DDKD (DEVRİMCİ DEMOKRATİK KÜLTÜR DERNEĞİ)

Türk tekelci burjuvazisi ve uluslararası finans kapitalinin çıkarlarını korumak amacıyla işbaşına gelen, ama, kitle desteği bulamayan faşist askeri Cunta iktidarda fazla kalamadı. 1973 sonbaharında seçimlere gidildi. Kısıtlı demokrasi ortamına geçildikten sonra yeni bir devrimci kabarma başgösterdi. Genç aydınlar, özellikle de öğrenci gençlik arasında bilimsel sosyalist düşünce hızla yayılmaya başladı. Devrimci-demokratik güçler, yeter bir olgunlukta olmasa bile yoğun bir ajitasyon ve propaganda faaliyetine giriştiler. Yayınlar basıldı, dağıtıldı, protesto yürüyüşleri düzenlendi, çeşitli partiler, örgütler kuruldu. Demokratik kuruluşların üye ve sempatizan sayısında hızlı bir artış oldu. Bu sırada Kürdistan gençliği de ülkenin Türkiye egemenliğindeki parçasının dört bir yanında çeşitli isimler altında yerel dernekler kurdu. Bunlar, anti-demokratik uygulama ve yasalara karşı çıkıyor; halkı aydınlatmaya, duyarlılaştırmaya, aktifleştirmeye çalışıyorlardı. Sayıları oldukça kabarık olan bu derneklerin kendi aralarında düzenli bir işbirliğinin, merkezi yönetim ve denetimin olmayışı ve hare ketlerinin daha çok yerel düzeyde kalması en büyük zaaflarıydı. Öte yandan burjuvazi de çeşitli yöntemlere başvurarak bu dernekleri et-

kilemeye, provakasyonlar düzenlemeye çalışıyordu. Derneklerin kendi aralarında ideolojik birlikleri yoktu. Olaylar karşısında farklı tavırlar alıyorlardı. Çalışma sistemi ve taktiklerde ayrılıklar vardı. Kimi gençlik dernekleri de politik parti misyonunu yüklenmeye girişiyordu. Maceracılık, Maoculuk ve reformizm gibi eğilimler gençliği kendi etkisi altına almaya çalaşıyordu. Gençlik doğru bir politikayla yönlendirilmeye, sağ ve sol sapmalardan korunmaya son derece muhtaçtı.

Gençliğin bu potansiyelini değerlendirmek, sağlıklı bir rayda yönlendirmek gerekiyordu. Dağınık halde bulunan gençlik dernekleri bir araya getirilip birleştirilirlerse Kürdistan gençliği kısa bir süre içinde hem nicel hem de nitel anlamda önemli bir güç haline gelebilir. Ülke koşullarına uygun düşen bir örgütlenmeye gitme gereği benimseniyor ve karşı karşıya gelinen soruna çözüm olabilecek yollar, araçlar ve somut adımlar tartışılıyordu. Türkiye Kürdistanı'ndaki değişik il ve ilçelerde bulunan dernekleri temsilen bir araya gelen temsilciler, toplantılar düzenlediler. Yapılan tartışma ve çalışmalardan sonra karar kesinleşti : Gençlik tek çatı altında toplanacak...

Bundan sonra da işçi,köylü ve öğrenci gençliği merkezi bir gençlik örgütünde birleştirme faaliyetlerine hız verildi. Burjuvazi ve sapık akımların tüm engelleme çabalarına rağmen Türkiye Kürdistanı tarihinin ilk merkezi gençlik örgütü olan DDKD, 28 Eylül 1977'de kuruldu. Bundan kısa bir süre sonra (1978 Şubat'ı)da Kürdistan gençliğine seslenen "Devrimci Demokrat Gençlik" dergisi yayın hayatına başladı. "Devrimci Demokrat Gençlik" dergisi, gençliğin harekete geçirilmesinde yol göstericilik yapıyordu. Kürdistan'da gençlik çevrelerinde en çok okunan ilerici dergi olmasının yanı sıra, "Devrimci Demokrat Gençlik" aynı zamanda bugüne kadar Türkiye Kürdistanı'nda "gençlik dergisi" işlevine uygun olarak yayın yapan ilk bilimsel sosyalist yayın organı ünvanını kazandı. "Devrimci Demokrat Gençlik", DDKD gençliğinin ideolojik silahı Marksizm-Leninizm'in gençlik arasında yaygınlaşması doğrultusundaki yayını ile gençliğe ideolojik öncülük görevini yerine getirmede önemli adımlar attı.

Merkezi Diyarbakır'da olan DDKD'nin, Türkiye Kürdistanı'nın il, ilçe ve köylerinde ve Kürdistan gençliğinin yoğun olduğu Türkiye'nin İstanbul, Ankara, İzmir şehirlerinde 40'a yakın şubesi kuruldu. Bunun dışında onlarca il, ilçe ve köyde de DDKD şubesi kurma hazırlıkları sürdürülüyordu. Kimi yerlerde bu hazırlıkların bir parçası olarak Devrimci Demokrat Gençlik büroları kuruldu.

DDKD, sömürgeci burjuvazinin asker, polis, ajan ve provakatörlerinin tüm saldırılarına rağmen hızla gelişti. Sömürgeci tekelci burjuvazi ve müttefikleri bu "korkunç gelişme" karşısında ürktüler. Bir yandan

DDKD'nin gelişimini durdurmak için kaba kuvvet kullandılar, öte taraftan da basın ve yayın yoluyla saldırılarını yoğunlaştırdılar. Yönetici, üye ve sempatizanlara karşı uygulanan baskı ve terör, DDKD'yi mücadelesinden alıkoyamadı.

Sömürgeci tekelci burjuvazinin devlet mekanizması içerisinde yer alan üst düzeydeki bazı yetkilileri, düzenledikleri toplantılarda "DDKD konusu"nu sık sık gündeme getirdiler. Asker, sivil ve istihbarat yetkililerinin düzenledikleri bu toplantılarda DDKD konusu uzun uzun tartışılıyor ve buna bir "çözüm" bulmak gerektiğinde birleşiyorlardı. Onlara göre; "bölücülük hortlamış" ve hızla tüm emekçi Kürt gençliğini etkisi altına alıyordu.

Sıkıyönetimin 26 Nisan 1979'da Diyarbakır'da ilan edilmesiyle birlikte, DDKD'nin faaliyet göstermesi "resmen" yasaklandı. Aynı dönemde, Merkez Bürosu Diyarbakır'da olan Devrimci Demokrat Gençlik dergisinin yayınlanması da yasaklandı. Büroya baskın yapıldı. Arşiv, kitap ve diğer araştırma merkezlerine el kondu, devlet zimmetine geçirildi.

DDKD, Mücadelesiyle Saygın Bir Yer Edindi.

Kürdistan'ın parçalanarak zorla işgal altına alınmış, sömürgeleştirilmiş olmasına, Kürt ulusunun asimilasyon ve soykırıma tabi tutulmasına karşı savaşımı ve gençliğin özgün sorunlarının çözümünü başlıca görevi olarak benimsemiş olan DDKD; Kürdistan gençliğinin sorunlarının köklü çözümünün Kürdistan halkının sorunlarının köklü çözümüne bağlı olduğu ve onun tarafından belirlendiği bilinciyle hareket etti.

DDKD, artan faşist terör ve tırmanan faşizm tehlikesine karşı savaşımın önemini gençliğe kavratmaya çalıştı, anti-faşist savaşımın yüklediği görevleri yerine getirmede kararlı davrandı. "Her mücadele biçiminde olduğu gibi faşizme karşı mücadelede örgütlü olmak başta gelen koşuldur"(*) düşüncesinden hareketle yola çıkan Devrimci Demokrat Gençlik faşist tırmanışa ve faşist teröre karşı gençliğin,"işçi sınıfının güç ve eylem birliği doğrultusunda,kendi arasında da güç ve eylem birliğini kurmak"(**)göreviyle karşı karşıya olduğunu savundu DDKD; dünya halklarının barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm doğrultusundaki savaşımında aktif yerini alarak; barışın pekiştirilmesi, yumuşamanın derinleştirilmesi, silahlanma yarışına son verilerek silahsızlanmanın gerçekleştirilmesi, dünyamızın nükleer savaş

* Devrimci Demokrat Gençlik, Kasım 1978, sayı: 10, s.5

** Devrimci Demokrat Gençlik, Aralık 1978, sayı:11, s.4

tehlikesine karşı korunması, uluslararası arenada güven verici ve güvenliği arttırıcı ilişkilerin, işbirliklerinin geliştirilmesi, devletlerarasında anlaşmazlık konusu olabilecek sorunların şiddete başvurulmaksızın, adil-demokratik-barışçıl yollardan çözümlenmesi uğruna savaşımı hiçbir zaman esnetmeden sürdürdü. DDKD, ülkemizin emperyalist ABD ve NATO'nun askeri çıkarları doğrultusunda kullanılmasına ve yabancı üsler bulundurulmasına karşı koydu.

DDKD; militarizme, şövenizme, ırk ayırımına karşı savaşımı bir an için bile olsa gözardı etmedi. O, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkelerine her zaman sıkı sıkıya bağlı kaldı. Ülkemiz gençliğini bu ilkeler doğrultusunda eğitmeye çalıştı. Türkiye ve Kürdistan gençliği arasında dostluk ve işbirliği bağlarını geliştirmeye büyük önem verdi. DDKD, uluslararası demokratik gençlik hareketinin dayanışmasını paha biçilmez bir değerde buldu, "barış-dostluk-dayanışma" belgisine sıkı sıkıya sarılarak 1978'de Küba'nın başkenti Havana'da düzenlenen "Dünya Öğrenci ve Gençlik Festivali"ne Türkiye Kürdistanı gençliğinin biricik merkezi örgütü olarak katıldı.

DDKD; gençliği burjuva ideolojisinin tüm biçimlerine, sağ ve sol sapmalara karşı korumada etkin çabalar harcadı. Kürdistan halk gençliğini yolundan alıkoymaya çalışan güçler, her zaman DDKD'yi karşılarında gördüler. Ülkemiz işçi sınıfının öncülüğünde Ulusal Demokratik Halk Devrimi'mizin gerçekleştirilmesi için tüm gücünü kullanan ve hiçbir fedakarlıktan kaçınmayan DDKD, "yolumuz işçi sınıfının ve emekçi halkımızın yoludur" şiarına uygun bir savaşımı hayata geçirdi.

DDKD; emperyalizme, sömürgeciliğe, faşizme ve yerel gericiliğe karşı savaşımın teorik, taktik ve örgütsel ilkeleri konusunda gençliği aydınlatıyor; eğitim çalışmaları, seminer, panel, konferans, kültür geceleri, yürüyüş ve mitingler düzenliyordu.

DDKD; anti-demokratik, asimilasyoncu gerici eğitim sistemine karşı inatla savaştı. DDKD, anti-demokratik sınav sistemine, eğitimdeki fırsat eşitsizliğine, üniversitelerin özerkliğinin kısıtlanması ve ortadan kaldırılması girişimlerine karşı çıkıyor, Kürt çocuklarına ve gençliğine anadilde eğitim hakkının sağlanması, anaların, çocuklarına anadillerini öğretmesi ve kadınlarımıza yapılan baskıların son bulması, ilerici Kürt geleneklerinin korunması ve geliştirilmesi, sanat ürünlerimize sahip çıkılması, tarihimizin gençliğe reel bir açıdan kavratılarak içinde bulunduğumuz durumun tarihsel nedenleri konusunda gençliğin aydınlatılması, Kürt dilinin gelişimi önündeki tüm engellerin ortadan kaldırılarak daha da zenginleştirilmesi, gençliğin halkına yabancılaştırılarak sömürgeci güçlere ve onların işbirlikçilerine uşak durumuna

getirilmesi çabalarına karşı konması; Marksist-Leninist bir politikanın yolgöstericiliğinde "Ülkemiz Gençliğinin Örgütsel ve Hareket Birliği" nin gerçekleştirilmesi için inatla çalıştı.

DDKD, eğitim kurumlarında faşist teröre karşı koydu. Okullarda eğitim ve öğretimin demokratikleştirilmesi için gençliği yığınsal olarak harekete geçirdi. Tek tek okullarda bazı demokratik hakların kazanılması ve kazanılmış hakların korunmasında gençliğe öncülük etti. Okulların faşist çetelerden arındırılmasında tüm gücünü kullandı, önemli başarılar kazandı.

Sömürgeciler, DDKD'nin aktif savaşımı karşısında sessiz kalmadılar. Sürekli saldırdılar. 26 Nisan 1979'da Diyarbakır'da sıkıyönetimin ilan edilmesinin ardından faaliyetleri "resmen" yasaklanan DDKD, 12 Eylül darbesiyle birlikte 1980'de "resmen" kapatıldı. Ama Devrimci Demokrat Gençliğin savaşımı fiiliyatta sürdü.

Gençliğin, DDKD'nin kapatılması durumunda nasıl yönlendirilmesi gerektiğinin karara bağlanarak hayata geçirilmemiş olması, gençlik hareketini ciddi şekilde olumsuz yönde etkiledi. 12 Eylül 1980 darbesi, değişik birimlerdeki devrimci demokratik gençlik arasındaki bağlantıya ve örgütsel hiyerarşiye ağır bir darbe indirdi. Bağlar koptu, mahalli birimlerdeki gençlik gruplarının her biri mücadelesini Kürdistan İşçi Sınıfı Hareketi yönlendiriciliğinde, ama daha dar sınırlar içerisinde tutarak sürdürdü.Saldırılar safları daraltti.Şimdiye kadar gençliğin merkezi bir örgüte kavuşturulamamış olması önemli bir zaaftır.

DEVRİMCİ DEMOKRAT GENÇLİK HAREKETİ YENİ KOŞULLARA NASIL UYDURULABİLİR ?

Burjuvazi baskı ve terör yöntemiyle devrimci demokrat gençliği yıldırmak istedi. Ama çok geçmeden bunu beceremiyeceği bir kez daha ortaya çıktı. Devrimci Demokrat Gençlik mücadeleyi elden bırakmadı. Partimiz, onu yanlız bırakmadı; yönlendirdi ve elinden gelen tüm yardımları yaptı.

12 Eylül darbesiyle birlikte yeni bir döneme girdik. Biz de kendimizi mümkün olabilecek en kısa sürede bu döneme uydurmak sorunuyla karşı karşıyaydık. Ama, sağ oportünist-tasfiyeci eğilim parti içerisinde önemli tahribatlara neden oldu ve partiyi tam anlamıyla tasfiyeye yeltendi. Partiyi yaraladı. Parti, hem bünye dışındaki düşmana ve hem de bünyedeki mikroplara karşı amansız bir savaşım yürüttü. Parti-içi kavgamız çetin oldu. Sonunda Marksist-Leninist anlayış tasfiyeci-teslimiyetçi eğilimi bozguna uğrattı.

Oportünist eğilim, Parti içerisinde yer aldığı süre içerisinde, partinin kendini yeni döneme uydurması önünde engel teşkil ediyor ve

çalışmaları sekteye uğratıyordu. Onlar sadece partiye zarar vermediler; gençliğe ve bir bütün olarak Kürdistan halkına zarar verdiler. Partinin gelişimi önünde olumsuz rol oynayan oportünist eğilim, gençlik hareketini olumsuz yönde etkiliyor; gençliğe pasifizmi, teslimiyeti öneriyordu. Ama gençlik direnmesini bildi. Partinin saflarından ayrı düşen oportünistlere yüz vermedi. İhtilalci ruhunu korudu ve partiden yana tavır aldı.

Şubat-Mart 1983'te toplanan Parti İkinci Kongresi'nde tartışılan konulardan biri de gençliğin örgütlenme sorunu oldu. Gençliğin yeni koşullarda nasıl örgütlenmesi gerektiğine ilişkin bir de karar taslağı onaylandı. Kongre kararımızda Kürdistan Devrimci Demokrat Gençliğinin illegal merkezi bir gençlik birliğinin kurulmasının gerekli olduğu belirtiliyor.

DDKD örneği, gençliğimizin illegal bir örgüte kavuşturulmasının gereğini ortaya koyuyor. 12 Eylül sonrasında, devrimci demokrat gençlik böylesi bir örgütün yokluğunun eksikliklerini derinden hisetmiştir. Kürdistan İşçi Sınıfı Hareketi öncülüğünde oluşturulmuş bulunun biribirinden kopuk gençlik gruplarıyla yetinilmemesi gerektiği gün gibi açıktır. Bu grupları birleştirmek, merkezi bir illegal örgütte bir araya getirmek kendisini dayatmıştır.

Partimizin yeni atılımlar sürecini yaşadığı bir dönemde, gençlik hareketinin de yeni koşullara uygun bir biçimde toparlanması için çalışmalarımızı artırmak bizim için tarihi ve acil bir görevdir.

Her iş gibi mücadele de kendisine uygun araçlar gerektirir. Ezilen, sömürülen yığınların, egemen sömürücü güçlere karşı savaşımı, hayatın çeşitli alanlarında, çeşitli biçimlerde sürdürülmektedir. Çeşitli biçimlere bürünen mücadele, çeşitli örgüt tipleri vasıtasıyla yürütülür.

Burjuvazi en kolay gençliği örgütsüz olduğu veyahut da sağlıklı bir örgütlenmeden yoksun olduğu zaman kendi etkisi altında tutabilmekte; onu kendi amaçları doğrultusunda yönlendirerek kirli işlerine alet edebilmektedir.

Burjuvazi, örgütlü gençlik hareketinden-ve hele hele bu hareket işçi sınıfı partisinin ideolojik, politik, örgütsel yönlendiriciliğinde ise-çok korkmaktadır. Bundan korkması için de kendisine göre pek çok "haklı neden" vardır. Örgüt, gençliğin kendi amaçlarına ulaşabilmek için kullandığı savaş aracıdır. Gençlik burada eğitilir, yarına hazırlanır. Bilimsel sosyalist bir politikaya uygun olarak yönlendirilen gençlik örgütü, komünizmin bir "okulu" işlevini görür.

Şu anda Türkiye Kürdistanı gençliği sağlıklı bir örgütlenmeden yoksundur. Bu nedenle de atacağımız birinci adım, gençlimizi sağlıklı bir örgüte kavuşturmak olmalıdır. Uluslararası komünist hareket ve komü-

nist gençlik hareketinin tarihi bize değerli bir hazine sunmaktadır. Kürdistan gençliğini bir örgüte kavuşturmaya çalışırken, uluslararası tarihi değerlere ve ülkemizin yakın tarihine bakmak, incelemek ve bu Bu deneyimler ışığı altında karar vermek, en doğru yolu seçme imkanına bizi kavuşturuyor.

Bugün, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda, faşist diktatörlük altındaki koşullarda, "legal" bir gençlik örgütü vasıtasıyla ülke gençliğini bir örgüt çatısı altında toplayabilmemiz mümkün değildir. Faşizm, merkezi bir "legal" örgütü kurabilmemizin tüm koşullarını ortadan kaldırmış olmasına rağmen, legal, illegal ve yarı-legal çalışma biçimlerini ustaca birleştirerek mücadele edecek bir gençlik örgütünü yaratabilmemizin koşullarını ortadan kaldıramamıştır. Kaldırabilmesi de zaten olanaksızdır. Bu onun gücünü aşar.

İllegal bir gençlik örgütünü kurmak, legal bir gençlik örgütü kurmaktan çok daha zor bir görevdir. Bu, daha fazla fedakarlık, daha yaratıcı, daha duyarlı bir çalışmayı, daha fazla direnç, ustalık, cesaret ve girişkenlik gerektirir. Devrimci Demokrat Gençliği kalıcı bir örgüte, burjuvazinin tüm saldırılarına göğüs gerebilecek bir örgüte kavuşturmak; ama, sistemin tüm boşluklarından istifade ederek, illegal mücadele biçimi yanı sıra legal ve yarı-legal mücadele biçimlerini de kullanmak ... İşte doğru taktik budur...

Kürdistan gençliğinin acil gereksinimi olan savaş aracı; Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri doğrultusunda yönetilen, denetlenen bir illegal merkezi gençlik örgütüdür. Gençlik,içinde yaşadığımız ağır baskı, terör ve sömürü koşullarında, yer altı çalışmasının kurallarını ancak böylesi bir örgütte yer alarak öğrenebilir. Örgüt ağını düşemek, geliştirmek, sağlamlaştırmak doğrultusundaki çabalar Devrimci Demokrat Gençliğimizi çelikleştirecektir. Gençliğin toplumdaki politik etkinliği hem nicel ve hem de nitel anlamda artacak. Gençlik sağlıklı teorik ve pratik eğitimden geçirilecek, tecrübe kazanacaktır. Bu okulda eğitilen ve sınanan gençler, ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşımımızın önderliğini yapan işçi sınıfı hareketi saflarında yer alarak etkin olarak çalışacaklarından kuşkumuz yoktur. Bu anlamda da gençlik örgütü, bir yandan gençliğe öncülük görevini yerine getirecek, diğer taraftan da parti kadrolarının elde edildiği bir rezerv görevini yapacaktır.

PPKK; "Ülkemiz Gençliğinin Orgütsel ve Hareket Birliği"nin sağlanması, gençliğin merkezi bir illegal komünist gençlik birliğinde bir araya getirilerek, emperyalizme, sömürgeciliğe, halklarımızın gaddar, terörist düşmanı faşist diktatörlüğe ve yerel gericiliğe karşı en etkin savaşımı sürdürmesi için tüm olanaklarını kullanacaktır.

Bu yazı, M. DEWİJ Yoldaşın PPKK 2. Kongresine sunduğu "MÜCADELEMİZDE KÜLTÜR, DİL VE SANATIN ÖNEMİ" adlı tezin giriş bölümüdür.

mücadelemizde kültür, dil ve sanatın önemi

M. DEWİJ

İnsanın yaşamının bir türevi diyebileceğimiz kültür, günlük dilde kullanılandan çok daha geniş bir anlamla yüklüdür. Kültür: insanın yaşam mücadelesinde ürettiği maddi ve manevi öğelerin bütünüdür. Bu anlamıyla yaşamın bütün alanlarını içerir. Üretim sürecindeki materyal ve ilişkiler, maddi kültürü oluştururlar. Biz burada daha çok manevi kültür sorununa değineceğiz. İnsanlığın uzunca bir süreç içinde çalışması,çabalaması ve topluluk halinde doğayla ve de hemcinsi insanla cebelleşmesi, insan beyninde etkisini düşünce olarak gösterdi. Yoğunluk kazanıp bilince dönüşen bu etki işleyişi, insanı yeni eylemlere yöneltmiştir. İnsanoğlu sınayıp denemiş, yanılmış, tekrarlamış, yenmiş yenilmiş ama giderek düşüncesinde, bilincinde gelişme olmuştur. Bu gelişmeler yeni nesillere sosyal pratik içinde aktarılmıştır. Gelişme periyodik ve sistematik olmamıştır. Bazan binlerce yıl ancak birkaç adımlık mesafe alınmış, bazen de kısa bir sürede sosyal gelişme çok hızlı olmuştur.

Maddi hayat üzerinde oluşan düşünce, bilinç, yaşam tarzı, daha geniş ifadeyle kültür, zaman zaman kaynaklandığı bu temel üzerinde derin bir etkide de bulunur. Üst yapı dediğimiz ve geniş anlamıyla kültür ile kültürel kurumları içeren bu yapı, ekonomik alt yapıya bağlı olup onun değişmesiyle değişikliğe uğrar. Ama bu genel kural şematik olmayıp yukarıda belirttiğimiz gibi üst yapı kurumları da alt yapı

üzerinde kimi zaman etkisini gösterebilir. İşte bu nedenledir ki kültür ve kültürel kurumları da kapsayan üst yapı kurumları küçümsenemezler.

Bilindiği gibi ulus tanımlanırken onu oluşturan özellikler arasında sözkonusu toplumun ruhi şekillenme birliği de sayılır. Ruhi şekillenme birliği, uzun bir tarihsel süreçte birlikte yaşamışlığın sonucunda toplumun edindiği bir takım ortak kültürel değerleri de kapsar. Emperyalistler ve sömürgeciler bu gerçeğin farkında oldukları için çağımızda,ekonomik ağlarıyla olduğu gibi kültürel bağlarıyla da dünyayı sarıp boğmak çabasındadırlar.Günümüzün Neronları,Dehakları güncel yöntemlerle insana yakışan ne varsa kasıp kavurma sevdasındadırlar. Emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı mücadele edilirken, onların ağır baskı yöntemlerine ancak gerekli biçimde karşılık verilirse başarı sağlanabilir. Bu anlamda kültür emperyalizmi ve kültürel asimilasyon politikasına karşı çok ciddi bir mücadele gereklidir. Sosyalistlerin en iyi kavraması gereken konulardan biri kültür sorunudur. "Sosyalizmi bu şekilde (sadece sosyalist sloganlar öğrenerek) yaratamazsınız. Kafanızı insanlığın yarattığı hazineleri öğrenerek zenginleştirdiğiniz zaman ancak sosyalist olabilirsiniz...adamın biri kalkar da, ben sosyalistim her şeyi en iyi şekilde bilmem gerekmez derse, sosyalist falan olamaz asla." (Lenin)

Kuşkusuz kültür başlı başına soyut bir olgu değildir. Marksizm, dünün güzel ve doğrularınınmeşru varisidir. Ama feodal toplumda olsun kapitalist toplumda olsun kültür bir elit tabakanın veya ayrıcalıklı sınıftan kişilerin yararlandığı bir nimettir. Geniş işçi, köylü, emekçi yığınları ise çoğunlukla din adamlarının, kapitalistlerin hokkabazca oyunlarının ve varlıklarını onlara yaranmaya borçlu bir avuç sözde aydının sunduğu içi boş ve yozlaştırıcı sahte kültür, sanat etkinlikleriyle oyalandırılır. Özellikle sömürgeciler, asimilasyon için, yani yerli halkların değerlerini barbarca yokedip kendi yoz ve aşağılayıcı, uşaklaştırıcı, kölelik ruhu aşılayıcı kültürlerini benimsetmek için bin bir türlü maskaralığa başvururlar. Kültürel ortamı bir "çöl"e dönüştürmek isterler.

Her türden varlığı, adı ve ülkesi dahi sömürüle sömürüle yok sayılmak istenen Kürdistan gibi bir ülkede özgül güçlerin doğal gelişimi önlendiği için kültürel açıdan bir harabe ile karşı karşıya kalmamız pek tuhaf değildir. Kürdistan'da nehir, dağ, köy adlarından tutunuz da doğan çocukların adlarına kadar "Türk" olmayan ne varsa zorla "Türk"leştirilmek isteniyor. Çocuğuna ad verme hakkı dahi anne-babasının elinden alınan ülkemiz insanı bunlara rağmen kültürel varlığını tümüyle yitirmedi. Bu bile bize halkın gücünü gösterir, çünkü Türk

sömürgecilerinin asimilasyon politikası, dünyada eşine ender rastlanan bir zorbalıkla sürdürülüyor. Bunun için tüm güçlerini seferber etmiş durumdalar.

Emekçi kitlelerin, bu zorbaların elinden kurtulup kendi kültürlerine yabancılaşmaması için çok yönlü, genişliğine ve derinliğine çalışmalar yürütmek gerekmektedir.

Kültürel mücadele açısından şu noktaya da dikkat etmek gerekir. Feodaliteden kapitalizme geçiş döneminde burjuvazi "ulusal kültür" sloganını iyi kullandı. O dönemde bu slogan, ilerici bir nitelik taşıyordu. Oysa ulus, bilindiği üzere değişik sınıf ve katmanlardan oluşmuş bir toplum olarak elbette homojen sosyal bir yapı arzetmez. Oluşan ulusal kültürün içinde bu sınıfların her birinin şu ya da bu düzeyde payı sözkonusudur. Bu değişik kültürel öğeler her zaman net bir ayrışma içinde görünemezler. Ama toplumsal ve tarihsel yapıyı, kültürel yapıyı kavramak suretiyle ezilen sınıflarla hakim sınıfların kültürel öğeleri ayırtedilip ayıklanabilir. Hem de bu mutlaka yapılmalıdır. Çünkü burjuvazi, "ulusal kültür" sloganının arkasına sığınıp sınıfsal ayrılıkları gizleyerek örtbas etmek ister. Burjuvazi tarafından öyle bir hava yaratılır ki sanki tüm ulusun kültürü, kaynaşmış homojen bir kültürmüş gibi sunulur. Halklar arasında bu vesile ile düşmanlıklar yaratılmaya çalışılır, şövenizm körüklenir.

Kaldı ki ulusal kültür içinde ağır basan, hakim sınıfların kültürüdür. Çünkü maddi olarak topluma egemen olanlar da onlardır. Bu nedenle bizim yapmamız gereken, işçi sınıfının ve geniş anlamıyla emekçi sınıfların kültürüne sahip çıkmaktır. "Ulusal kültür"ü bir bütün olarak benimseme oyununa gelinmemelidir. Burada ulusal bazı öğelere sahip çıkılırken ulusçuluğa (milliyetçiliğe) saplanmamak gerekir. İşçi sınıfının sahip çıktığı kültür, gelişme önündeki engelleri pekiştirmeyen, tersine ileriye yönelik gelişmeyi ivedileştiren kültürdür. Bu kültüre sahip çıkan işçi sınıfı, bunu kendi kültürel gelişkinliği ve uluslararası işçi sınıfının zengin motifleriyle süsleyerek geliştirir. Bu kültür, emekçilerin çıkar ve özlemlerini yansıtır. Bu anlamda sahip çıkılan demokratik kültürdür. Rededilen ise ulusal kültürün gerici yanlarıdır. Çünkü emekçi sınıfların ürünü olan demokratik ve ilerici kültürün de aynı zamanda içinde ulusal bir yanı vardır. Her kültür, yaratıldığı tarihsel ve ekonomik koşullarla bağıntılıdır. Keza her kültür, üzerinde yeşerdiği eski kültürü ilk anda tümden yoketmez, edemez. Bu dönüşüm, belirli ekomik-toplumsal gelişme düzeyine uygun olur.

Ulusal kültürel sorunları ve öğeleri kavrayıp değerlendirebilmek için ulusal kaynakları detaylı olarak araştırıp incelemek gerekmektedir. Sözgelimi Kürt Dili ve edebiyatının bugünkü sorunlarını ve yapısını daha

iyi kavramak için Kürt Edebiyat tarihi ile ilgili bilgiye ihtiyaç vardır. Bunun için de tarihin değişik dönemlerinde yazılmış Kürt edebi eserleri ciddi araştırma ve incelemelere tabi tutulmalıdır. Böylesi çalışmalar yapılmadan istenen verim elde edilemez.

Ulusal kültürün gerici ve ilerici öğeleri, aynı zamanda sınıflararası çelişki ve mücadeleyi de yansıtır. Bu nedenle toplumun tarihsel evrimini kavramak için de ulusal kültürü iyi bilmemiz gerekir.

Ulusal kurtuluş mücadelesi açısından kültür mücadelesi, yukarıda belirtilen ölçüler gözardı edilmeksizin daha da önemlidir. Çünkü sömürge ve ezilen ulusların emekçileri ile sömürgeci ve ezen ulusun hakim sınıfları arasında ulusal çelişki sözkonusudur. Zaten baskı ve ayrıcalıkların oluştuğu bir yapıda çelişme var demektir. Her çelişme, kendine özgü çözümü gerektirir. Sömürgelerde kültürel sorun için mücadele verirken unutmamak gerekir ki kültürel mücadele tek başına çözüm değildir. Bu mücadele günümüzde ancak işçi sınıfı ideolojisi öncülüğünde örgütlü olarak verilen politik mücadele ile başa baş yürütüldüğü zaman gerçek çözüme kavuşabilir. Bu, aynı zamanda kültür mücadelesinin kollektif örgütsel anlayışıyla yürütülmesini de gerektirir, pratiğin gösterdiği devrim öncesi ulusal ve sınıfsal kurtuluş savaşında kültürel mücadelenin ağır yanı, kitleleri mücadeleye çekmeye yönelik yanıdır.

Kültürün genellikle sanıldığı gibi sadece düşünsel bir olgudan ibaret olmadığını, aynı zamanda yaşamsal değeri olan düşüncenin pratiğe uygulanmasıyla meydana getirilen eşyayı ve eserleri de içerdiğini tekrar vurgulayalım. Bu anlamda Kürt Kültürü engin bir alanı kapsar. Engin olduğu kadar incelenme açısından bakirdir de. Kürt Kültürünü başlı başına araştırıp inceleyen eserler ne yazık ki henüz ortaya konamamıştır.

Konutundan, giysisinden, yiyeceğinden, folklorundan, araçlarına ve yarattığı tarihsel sanat eserlerine kadar maddi Kürt Kültürü olsun, sözlü halk kültürü olsun derli toplu incelemelere tabi tutulmamıştır.

DİL

İnsanlar arasında bir anlaşma aracı olan ve toplumun kültürel yapısını bir ayna gibi yansıtan dil, toplumun düşüncelerinin ifadesidir. Anadil, bu anlamda topluma damgasını vuran kültürü ifade eder. Ulusun belirgin özelliklerinden biri olan dil genellikle ulusal uyanış dönemlerinde daha bir önem kazanır. Kürt ulusunu eritip yoketme hayali peşinde koşan sömürgecilerin dile ambargo koyması boşuna değildir. Kürdistan'da sömürgecilerin dil politikası bu anlamda değerlendirilmeli

ve ona göre tedbirler alınmalıdır. Bu anlamda günlük konuşma dilini korumakla yetinilemez aynı zamanda Kürt Yazı dili ve kültür dilinin geliştirilmesi de gerekmektedir. Bu, kimilerinin beceriksizliklerine bir kılıf olarak ileri sürdükleri gibi "sonra"ya ertelenemez.

Kaldı ki Kürt Dili tarihsel olarak birçok dilden daha önce yazılı ürünler verebilmiştir. Ancak buna rağmen dil sorunumuz özellikle Kürdistan (Türkiye Kürdistanı) açısından önemli bir sorun olarak durmaktadır.

Dil konusunda önemli sorunlarımızdan biri de lehçeler arasındaki farklılıklardır. Bu sorunun üstesinden gelebilmek için ilkin tüm lehçelerin yazı dillerinin geliştirilmesi ve dilbilimsel yapılarının ortaya konulması gerekir. Bu konuda bilim dışı yollara baş vurmadan ve aceleye getirilmeden sağlıklı ciddi çalışmalara ihtiyaç olduğu ortadadır.

Uzun süreli ve çok yönlü mücadelenin bir parçası da dil alanındaki mücadeledir.

SANAT

İnsanı insan kılan özelliklerden biri de onun sanatçı yeteneğidir. Toplumsal bir olgu olarak değişik dönemlerde, değişik toplumlarda şu ya da bu biçimde var olagelen sanat, genellikle insanın zevk ve duygularını olumlu anlamda etkileyen estetik değerleri ifade eder.

Sanatın görevi, kimilerinin sandığı gibi sadece zevk vermek değildir. Gerçek sanat, aynı zamanda toplumun olumlu yönde değişimine de katkıda bulunur. Üstelik bunu yaparken bir haz ve heyecan verir.

Bireyde olsun, toplumda olsun soyut düşünce, somut kavramlara göre daha sonra ortaya çıkmıştır. Sanat bir bakıma soyutu algılamayı da sağlar.

Sanat da sınıflı toplumlarda diğer üst yapı kurumları gibi hakim sınıfların denetiminde ve onun hizmetinde kullanılır. Zaten sanatın doğuşu da toplumsal iş bölümü ile bağlantılıdır. Gündelik işleriyle uğraşan emekçiler, sanatsal çalışmaya zaman ayıramadığından sanat genellikle hakim sınıfların boy gösterdikleri bir alan olagelmiştir. Sanatçılarda hakim sınıflara hizmet etmek durumunda kalmışlardır. Ancak buna rağmen her toplumda şu ya da bu sayıda olsun halkın bağrından çıkıp halktan yana ürünler veren sanatçılar da olmuştur. Özellikle kapitalizm çağında işçi sınıfı, kendi sanatını da yaratmasını bildi. Kimi devrimci sanatçılar bu dönemde ortaya şaheserler çıkarabildiler. Devrimci sanat özellikle toplumsal mücadele sürecinde doğup gelişmiştir. Bu sanatın özelliği, rehavete kavuşturucu, uyuşturucu değil; mücadelenin bir silahı gibi uyarıcı, eğitici ve heyecan verici olmasıdır.

Kuşkusuz bu silahın kaba, pasli, antik türden bir silah olması gerekmez. Bu silah, çağdaş biçim ve normlarla estetik duyguyu ve aklı kaynaştıran bir silah olmalıdır. Elbetteki bu anlamda sanatçının görevi ağır bir görevdir. Toplumcu sanatçı, toplumla bağlarını geliştirebildiği ölçüde başarılı sayılabilir.

Çağımızda sanatçının topluma hizmet etmesini önlemek için burjuvazi, çeşitli yöntemler kullanmaktadır. Sanatı da bir meta olarak değerlendiren burjuvazi, piyasaya sanat adına bir yığın yoz ürün sunmaktadır. Burjuvazinin baskı ve kuşatmasına karşı devrimci sanatçı, kişinin duygu ve düşünce yönünden gelişmesine katkıda bulunmak ve toplumsal bilincin yükseltilmesi için ciddi bir çalışma içinde olmak zorundadır. Sanatçı, toplumun nesnel yapısını iyice kavramadan bireyin duygu ve düşüncelerini yansıtmada ve onları etkilemede başarılı olamaz. Burjuva sanatçılarının dile getirdiği "sanatın siyasetten bağımsızlığı" gibi anlayışlar ise burjuvaziye hizmet eder. Bununla birlikte belirtmek gerekir ki siyasetten bağımsız olmayan sanat, siyasetle aynı şey de değildir. Çünkü sanatın kendine özgü estetik normları vardır. Bu yönden devrimci sanat, kitlelerin zevklerinin gelişmesinde de rol oynar. Toplumcu sanatın gözardı edemeyeceği bir diğer nokta da birey-toplum bütünselliğidir. Bu bütünselliğin yansıttığı noktalardan biri sanatçının örgütlülüğüdür. Toplumsal kurtuluş mücadelesinin bağrında olmak isteyen sanatçı bu nedenle partili sanatçıdır. Partili sanatçı, sanatın ve örgütlü mücadelenin birlikteliğinin hem simgesidir hem de bunun kaçınılmaz olduğunu bilir. Partinin görevlerinden biri de bağrında toplumcu sanatçıları yetiştirmek veya böylesi örgütsüz sanatçıları bağrına basmaktır.

Ayrıca belirtilmesi gerekir ki, sanat eserleri genellikle biçim olarak ulusal bir nitelik taşırlar. Çünkü her sanatçı kendi ulusal malzemesi ile eserine biçim verir. Devrimci sanat eserinin ulusallığı biçime ilişkindir. Bunun yanı sıra sanat eseri işlenirken yerli ulusal motifler kullanılabilir. Ancak ulusal olanla evrensel özü kaynaştırmak gerektirmektedir. Nitekim en güzel sanat eserleri, bunu başaran sanatçıların ürünleridir.

Ulusal kurtuluş hareketlerinde sanatçılar da önemli bir rol oynayabilirler. Çünkü mücadeleye herkes kendi gücü ve yetenekleriyle omuz verme durumundadır.

Çok yönlü nedenlerden ötürü Kürdistanlı sanatçı sayısı son derece azdır. Ayrıca olanlar da yukarıda belirtilen ölçüler açısından görevlerini yapamamışlardır. Ancak halk sanatımızın birçok örneği, gelecek için bu konuda karamsar olmamızı önlüyor.

ATOM SAVAŞININ ÖNLENMESİ, SOVYETLER BİRLİĞİ POLİTİKASININ MERKEZİNİ OLUŞTURUYOR (*)

Saygıdeğer Başkan !

35 devletin temsilcileri, Avrupa'da güvenlik ve silahsızlanma çalışmalarını yürütmek üzere konferansta toplanmış bulunuyorlar.

Konferansın dışişleri bakanlığı seviyesinde açılması iyidir.

Avrupa'daki gelişmeler Helsinki'den Madrid'e zorlu ve önemli olan bir yol katetti. Çalışmalar bazen çıkmaza girdi. Yine de sonuç olarak zorluklar yenilebildi.

Şu anda tarihleri, ulusal gelenekleri, yüzölçümü ve toplumsal sistemleri ayrı olan devletler, Helsinki'de alevlenen umut ışığını Stockholm'e taşımayı başarabildiler. Bu bugün halkların barış ve işbirliği isteminin gözardı edilemeyeceğinin bir kanıtı değil midir?

Bu istem konferans delegelerince, halkların hayati çıkarlarını içeren, ağırlıkta olan çözüm yollarıyla gerçekleştirilmelidir. Madrid Toplantısı,değişik toplumsal sistemlere sahip devletlerin,ciddi ve karmaşık olan uluslararası ilişkilere rağmen, eğer isterlerse karşılıklı kabul edilebilir bir temelde anlaşabilme imkanlarının olduğunu gösterdi. En acil görevlerden biri ülkeler arasında güvenliği -hem politik hem de askeri alanda güvenliği- güçlendirmektir. Şu andaki uluslararası gergin durum açıkça bunu gerektiriyor. Kötü olan tersine dönüş ve savaş tehlikesinin artmasının nedenlerini Y.V.Andropov, geçenlerde yapmış olduğu konuşmada çok açık bir şekilde dile getirdi. Bu konuşmada Sovyetler Birliği'nin barıştan yana Leninist dış politikası gözler önüne serildi.

Batı Avrupa'nın bazı ülkelerine yerleştirilmeye başlanan yeni Ame-

rikan roketleri, ne uluslararası güvenliği ne de bu yerleştirmeyi risklenen ülkelerin güvenliğini artırır. Politikaları halka karşı hile üstüne kurulmuş Batılı liderlerin iddia ettiklerinin tersine bu roketler güvenliği yoketmektedir. Bu roketlerle Batı Avrupa'ya militarizm, düşmanlık ve savaş psikozu ihraç edilmektedir. Batı Avrupa ülkelerindeki halkları, Amerikan roketlerinin barışı getireceği sahte sözleriyle uyuşturmaya çalışanlar, bu sahtekarlığın en ağır sorumluluğunu taşımaktadırlar.

Bu foruma katılan devletler sorumluluk ile dolu bir tavır içine girerlerse bu tehlikeli kaymayı durdurabilirler. Tekrar ediyoruz; eğer ABD ve diğer NATO ülkeleri, Amerikan orta menzilli nükleer roketlerinin Avrupa'ya yerleştirilmesinden önceki ortama geri dönerlerse Sovyetler Birliği de aynı şeyi yapmaya hazırdır.

DİYALOG TORPİLLENDİ

Avrupa'da atom başlıklı silahların sınırlandırılması ile ilgili Sovyet-Amerikan görüşmeleri ABD yönetimi tarafından torpillendi. ABD yönetimi görüşme ve anlaşma isteyeceğine, elde edilen güç dengesini bozmayı amaçladı. Atom başlıklı silahları ile muazzam bir silahlanmayı kendisine hedef edinen ABD, Sovyetler'e karşı kendisinin, Varşova Paktı'na karşı da NATO'nun askeri üstünlüğünü sağlamak istiyor. Amerikan stratejisini çizenlere göre böyle bir üstünlük bir atom savaşında kendilerine zafer sağlayacak. Daha dün apoletli veya apoletsiz Amerikan yöneticileri bunu tartıştılar.

Acaba onlar bugün atom savaşı sahnelerinin ne kadar mantıksız olduklarını anladılar mı? Kesinlikle hayır. Halklar ve genel kamuoyu bu çılgınca planları nasıl karşılıyor? Telaş ve protestolar ile dile getirerek. Planlar, ABD bütçesinden askeri harcamalara hiç görülmemiş bir hızla ayrılan ödemeler ile birlikte yürütülüyor. Kısacası, şu andaki ABD yönetimi öyle bir yönetim ki, ayrı savaş kategorilerini düşünüyor ve buna bağlı olarak anlaşma görüşmeleri yapıyor.

Savaş ile ticaret yapanlar doğaldır ki silahlanmayı sınırlandırma konusunda anlaşma ile pek ilgilenmezler. Zaten bu nedenle Waşington daha önce ABD tarafından imzalanan SALT -2 Anlaşması'nı geçersiz kıldı. Yine aynı nedenle ABD, tek adil prensip, eşitlik ve güvenlik temelinde görüşmeleri rededivor, bununla da kalmıyor, üzerinde görüş birliğine varılan çözümleri de önemsemiyor. Eşitliği kabul edebileceklerine bizleri temelsiz ve uzun süren istemlerde zorlamaya çalışıyorlar, bunu da herhangi bir anlaşmanın olmaması için yapıyorlar. Sovyetler Birliği her zaman imzalanan anlaşmaların itinalı olarak

izlenmesini israr etmiş ve israr ediyor. Bu hem ikili anlaşmalar hem de uluslararası anlaşmalar için geçerlidir. Bu, halklar arasındaki ilişkilerde esas olan bir kuraldır. Herşeyi mahkum etmekten başka bir şey yapamayan Waşington politikacıları, bu esas kuralı öğrenmiş değiller. ABD'nin uluslararası anlaşma ve sözleşmeleri en açık bir şekilde çiğnediği her zaman somut olarak görülmektedir.

Sovyetler Birliği, yüklendiği şeylere karşı ciddi ve sorumlulukla eğilmekte ve bunları dürüst bir şekilde yerine getirmektedir. Bizim bu dürüstlüğümüze karşı şüphe ile bakmak, Waşington'da kötüye kullanılan bir hüner haline gelmiş ve bundan amaç da kendi günahlarını örtbas etmektir. Ama bu tür kanunsuz hilelere ne kadar baş vurulursa vurulsun onlar, durumu objektif olarak oeğerlendirmede yetenekli olanları yanıltamazlar.

Bizim ülkemizin dış politikasının odağını savaşı ve özellikle bir atom savaşını önlemek oluşturuyor. Buna denk düşen ve SSCB-ABD arasında imzalanan anlaşmayı burada hatırlatmak yerinde olur.

Biz, dost ve müttefiklerimizle birlikte Avrupa'yı atom silahlarından -hem orta menzilli hem de taktiksel olan- arındırma önerisini sunduk.Bu,en iyi ve en radikal bir çözüm olmayacak mıydı? Tüm Cenevre görüşmeleri boyunca bizler, her zaman bunun için çalıştık ve orta menzilli atom silahlarının büyük bir oranda azaltılması için uğraştık. Ancak diğer taraf, bugüne kadar kendi roketlerinin bizim eşiğimize daha da yakın bir şekilde nasıl yerleştirilebileceğini düşündü ve düşünüyor.

Sovyetler Birliği, gelişkin olan uluslararası sorunların görüşme masasındaçözülmesindenyana olmuş ve bu alanda emin olan bir taraftır. Bu bizim uluslararası işlerde ilkesel çizgimizdir. Ancak biz, askeri planların gizlenmesi için bir perde olarak kullanılan görüşmelerden değil, ciddi olan görüşmelerden yanayız.

Biz, ABD Pershing ve uzun menzilli roketlerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi halinde esas seçim olan görüşmelerin imkansızlaştırılacağı ve ortadan kalkacağı ikazını daha önce defalarca yapmıştık. Waşington, roketlerini yerleştirmekle görüşmeleri anlamsızlaştırdı. ABD yönetiminin Pershing roketlerinin yerleştirilmesi sürdürülürken görüşmelerden yana olduğunu dile getiren açıklamaları kendi politikalarını açıkça gizlemek içindir.

Militarizm her zaman ve her şartta insanlığın düşmanıdır. Bugün bu Lübnan'da somut ifadesini buluyor. Ülke halkı parçalanıyor ve Lübnan toprakları bu salonda temsilcileri bulunan devletlerin askerlerinin botları altında çiğneniyor. ABD'nin savaş gemileri Lübnan şehirlerini ateşliyor.

ÖLÜM VE YIKIM

Amerikan savaş makinası orada ölüm ve yıkımı getiriyor. Kendi isteklerini zorla kabul ettirmek üzere yabancı bir eve gelmiş olan saldırgan, kendisinin tahrik edildiğini iddia ediyor; "bize saldırırlarsa kendimizi savunmak zorundayız". Kime karşı savunacak? Düşmanın kurbanı olan, saldırıya uğrayana karşı mı? Varolan en ciddi tehlike Avrupa'ya bir kol uzaklığında olan bu bölgede savaş ateşinin alevlerinin tüm bölgeye yayılmasıdır. Ve Helsinki Sonuç Bildirgesi'ne göre tüm devletler Akdeniz bölgesinde barış için, silahlı güçlerin ve gerginliğin azaltılması konusunda güvence vermişlerdi. Bugün bunu da vurgulamak gerekir.

Ve bugün dürüst bir insan Grenada'da olanları kabullenebilir mi? Bu büyük komşu ülkenin, Grenada halkına korsan ve teröristçe saldırısı tüm dünyaya meydan okumaktır. ABD, Grenada'dan güçlerini çekmek zorundadır. Onların orada yapacakları herhangi bir şey yoktur.

Nikaragua'ya karşı paralı asker ve teröristleri kimin gönderdiği, Honduras'ı bir askeri üs haline kimin getirdiği, El Salvador'da halk düşmanı katil rejimi kimin desteklediği bir sır değildir. Bu ülkelerde eksikliği görülen tek şey engizisyon ateşidir.

Militarizm bir yönüyle narkomanlık ile akrabadır, ancak doğal olarak daha tehlikelidir. Alışkanlık haline geldiği zaman, eğer tüm barış güçleri zorlamalar ile bunu durduramazlarsa, insanları yokedecek araçları elde etmek için daha çok doz isteyecektir.

Bugün barışın en büyük düşmanı ABD'nin saldırgan dış politikasıdır. Uluslararası sorunlarda militarist yöntem ve silahlanma bu politikayı güden ülkelerin bir ürünüdür. Ki bu ülkelerde silahlanma silah tüccarlarına en büyük kârı sağlamaktadır. Büyük sermayenin militarist endüstrisinin kâr ve talan hırsının, halkın yaşama istemiyle karşılaştırılınca ne kadar lumpenvari olduğu gerçeğini kavrayan insanlar giderek çoğalıyor.

Birleşmiş Milletlerin genel toplantısının yeni biten 38. oturumunun sonuçlarına bir göz atalım. Bu oturumda günümüzün en önemli ve can alıcı sorununda iki zıt anlayış gözler önüne serildi.

Bu uluslararası örgütün, bir atom savaşının kararlı bir şekilde mahkum edilmesi ve halklara karşı bir suç olarak açıklanması önerisine tavrı nasıl oldu? Ayrı kıtalarda yer alan, ayrı sosyal ve politik sistemlere sahip olan Birleşmiş Milletler üyesi devletlerin büyük bir çoğunluğu bu istemi olumlu karşıladı ve benzeri bir deklerasyonu coşkunlukla kabul etti. Ya Amerika Birleşik Devletleri? O bu uluslar-

rası birliğe karşı koydu ve karşı oy kullandı.

Bir başka öneriyi -atom silahlarının sınırlandırılması, esaslı sınırlandırılmalar ve radikal indirimlerin yapılması amacıyla anlaşmalara hız verilmesinin aktifleştirilmesi- ele alalım. Bu öneri de BM üyesi devletlerin büyük bir çoğunluğu tarafından desteklendi. Amerika Birleşik Devletleri'nin tavrı ne oldu? O'nun cevabı tekrar "hayır" oldu ve tamamen izole oldu.

Biz uzayda silahlanmanın durdurulması için gerekli önlemlerin alınmasının Sovyet insiyatifinin merkezini oluşturduğunu vurgulamak istiyoruz. ABD bu öneriye de karşı çıktı. Eğer uzay militaristleştirilirse, yalnız körler uzaydan hangi tehlikelerin insanlığı tehdit ettiğini görmemezlikten gelebilirler.

AŞAĞILIK PLANLAR

Nedir bütün bunlar, tesadüfler mi? Elbette hayır. Halklar atom savaşı ile ilgili tüm görüşleri kesinlikle rededivor ve bu atom savaşı planlarını hazırlayan ve yayanları suçlu görüyor.

Değişik toplumsal sistemlere sahip devletlerin,barış içinde bir arada yaşama ve işbirliğinden daha mantıklı bir alternatifleri yoktur. Bizler Batı ile Doğu arasında politik bir diyaloğun olmasını her zaman istedik ve gelecekte bundan vazgeçme niyetimiz de yoktur. Ancak bu elbetteki sözde değil;ama,görüşmeler yoluyla dünyada gerginliği yumuşatmaya, savaş tehlikesini atlatmaya yönelik olmalıdır.

Evet, son günlerde özellikle Waşington'da yasa dışı uygulanmakta olan fiili manevralar değil, görüşmeler gereklidir. Bu tür menavralar konjoktür anlamda hesapların bir kararıdır ve bütün metodların değerini insanlar çok iyi biliyor. Onlar ne kadar hile yaparlarsa yapsınlar -ister adi olsun isterse de virtüöz olsun- gerçek somut durumu değiştiremezler. Politikada tam bir dönüş -militarist ve saldırgan politikadan barışçı ve uluslararası işbirliği politikasına- gereklidir.

Sovyetler Birliği kendi hesabına ki, SSCB Yüksek Sovyetler'in geçenlerde aldığı kararında bir kez daha altını çizdiği gibi kendisine düşen oranda gelecekte de uluslararası durumun iyiye değişmesi için gerekli adımları atacaktır.

ABD yönetici çevreleri, bilinçli ve tehlikeli olan mantıksız tutumları ile, işbirliği temelinde inşa edilen ilişkilerin yerine açıktan-açığa bir karşı karşıya gelme ile, görüşmeler yerine silahlanma ile, diplomasi yerine yumruk hakkı ile egemenlik kurmak istiyor. Bu konferans yapmacık bir şekilde, günümüzün Avrupa ve uluslararası gerçekliğinden, kendini bu salonun duvarlarının ötesinde meydana gelen olaylardan

ayıramaz. Fakat biz Stockholm Konferansı'ında mükemmel olarak tüm Avrupa'daki sürecin gelişmesi, uluslararası güvenlik ve güvenlik arttırıcı yeni yolların araştırılıp bulunması için bütün ülkelerin bir katkıda bulunması görüşündeyiz.

Eğer güvensizlik buzlarını kırmaya muvaffak olup, reel olarak silahlanmayı azaltıp silahsızlanırsak, Avrupa kıtasında durumu ağırlaştıran birçok sorun büyük bir başarıyla çözülecektir.

Bunun için ne gerekli? Bunun için siyasi iklimin düzeltilmesi ve tüm devletlerin gerçeklerin farkında olmaları gereklidir. Yoksa süregelen düşmanlık, nefret, mantıksızca "Haçlı Seferleri" tüm ülke ve halklara yapıştırılan çiğ etiketlerle buna ulaşmak mümkün değildir.

Ve atom savaşı propagandası yapan düşünceler üretilirken, insan güvenlikten bahsedebilir mi? Bu iki şey bir arada olamaz. Güvenlik sağlamanın en önemli yolu, her türlü savaşı önlemektir, bu tesadüfen bile çıkmış olsa. Yuri Andropov'un da belirttiği gibi, "silahlanmayı durdurmak, devletler arasında yumuşama için mükemmel ilişkilere girmektir."

Stockholm Konferansı çağrısı uluslararası ilişkilerde akılcı bir prensibin ifadesidir. Hepimiz aynı oranda değer vermeliyiz. Hiç kimse burda kibarlık değiş tokuşu yapmıyor. Sovyetler Birliği Konferans'a iyi amaçlarla gelmiştir. Biz, devletler ve halklar arasında barış için mücadele eden bir tutum alacağız. Konferans'ın önemli görevler yerine getirmesi, devletler arasındaki ilişkilerin düzeltilmesi ve Konferans'ın akılcı olmayan silahlanmayı dondurma yolunda etkin bir katkıda bulunması için çalışacağız.

Biz, devletlararası güven dolu bir atmosferden yanayız. Bu uzlaşmazlıkların düzeltilmesi ve karşılıklı yararlı ilişkilerin geliştirilmesi de gereklidir.

Sovyetler Birliği'nin tutumu Helsinki Konferansı Sonuç Belgesi'dir, Stockholm'da bunun yeni biçimlerde geliştirilip, önemli pratik anlaşmaların sağlanmasıdır.

Biz ilkesel düzeyde devletler arasında güvenliği tartışırız. Buna ilişkin olarak şimdiki ABD yönetimi ilk adımdan olmak üzere, güvenliği ortadan kaldırmak üzere her şeyi yaptı. Ve bunda şimdiden önemli başarılar elde ettiği söylenmelidir. Waşington'un gizli silahlanma, yıkıcı faaliyet ve diğer devletlere karşı terör uygulamasına dikkatleri çekmemek mümkün mü? Onun resmi dış politikasına tüm bu nefret edici metodlar, aşağılık davranışlar deng düşmektedir. Ve bunlar pratikte bir dizi ülkeye, devlet adamına ve onların sosyal düzenlerine karşı uygulanmaktadır.

İnsan kendi kendisine soruyor: Bu tür çalışmaların derhal durdurulmasını beklemeye hakkımız yokmudur?

Eğer bu konferansın tutumunun bir miktar değeri varsa, bunu açıkça belirtmeli, bu tür çalışmalarda bulunanlardan bunlara son vermelerini istemeli, devletler arası işlerde kabul edilmiş normlar uygulamasını ve diğer devletleri küçük düşürücü güzel söylevlerini sona erdirmelerini istemeliyiz.

Devletlerin toplumsal siyasal sistemleri ve onların ideolojik farkları, kabul edilmiş uluslararası davranış biçimlerine uymamak için devletler arasında ve onların önderlerine karşı kötüye kullanılmamalıdır.

Sovyetler Birliği, güvenlik ve güvenliği artırıcı yararlı geniş ve çok yönlü önlemleri ele almaya hazırdır.

Bu tedbirler askeri-politik karekterde ve güvenliği sağlayıcı başka adımları kapsamalıdır. Burada, kendimizi bir yönle sınırlamak, mevcut diğer olanakları kısıtlamış olmak demektir.

Konferans'ın sonucu somut politik yaklaşımlara yakından bağlıdır. Eğer tüm devletler Stockholm'e ciddi amaçlarla gelmişlerse, bu, Konferans'a güvenliğin artırılması olanağını verecektir.

Biz, bu formda düşüncelerimizi açıkça belirtiyoruz. Sorun ilk ve önce bir atom savaşı tehlikesini önlemektir. Dünyanın her yerinde milyonlarca insan, kararlıca sesini yükselterek, insanlığı tehdit eden atom silahlarına karşı güvenli tedbirlerin alınmasını şart koşuyor. Eğer bizler ciddi olarak ülkeler arasında gerekli güven ortamını sağlamak istiyorsak, bu ciddi tehlikeyi de ortadan kaldırmalıyız.

Bu ne kadar da güvenliği güçlendirmeyecekti, eğer atom silahlarına sahip devletler atom silahını ilk kullanan devlet olmama sözünü verselerdi. Öyle olsaydı, bu basit önlemin alınması insana kolay gelecekti. Eğer ilk saldırı olmazsa, zaten ikincisi de olmaz. Bu, güvenlikli bir ortamın sağlanması için gerçekten politik bir dönüşüm olmayacak mıydı? Ve yalnızca atom silahlarına sahip ülkeler arasında da değil.

Sovyetler Birliği, zaten tek yanlı olarak, atom silahını kullanan ilk ülke olmayacağı garantisini vermiştir. Biz Stockholm Konferansı konuşma kürsüsünde buna yeniden dikkatleri çekiyoruz. Atom silahlarına sahip diğer ülkeler henüz böyle bir söz vermiş değiller. İnsan kendi kendine soruyor: Bu koşullarda, onların politikasına güven beslemek mümkün mü?

Bizim çıkış noktamız, tüm devletleri -atom silahına sahip olan veya olmayan- aynı oranda ilgilendiriyor. Böylesi bir yükümlülük üstlenilmeli ve buna şartsız olarak saygı duyulmalıdır. Eğer barışı koru-

mak istiyorsak, hiçbir gerekçe, ne kadar kutsal olursa olsun, bu söze karşı inandırıcı olmamalıdır.

Güvenliği sağlayıcı önemli bir başka önlem daha vardır. O da devletlerin karşılıklı yükümlülük üstlenerek ne atom silahını ne de anlaşmaların kapsamına giren diğer silahları birbirine karşı kullanmamalarıdır. Başka bir deyişle, birbirine karşı zor kullanmamalarıdır. Varşova Paktı ülkeleriyle birlikte 1983 yılında, karşılıklı olarak askeri zora baş vurmamayı ve barışçıl ilişkiler kurmayı önerdik. Bu koşullarda, önerimiz güncelliğini koruyor. Askeri paktlara girmiş veya girmemiş bağlantısız devletlerin böyle bir yükümlülüğü üstlenmeleri tabii karşılanacaktı. Bu Helsinki Sonuç Belgesi ile çakışmakta ve Stockholm Konferansı'ndan beklenmektedir. Orada açık olarak, "devletlerin karşılıklı ilişkilerinde tehdit veya zor kullanmamak" gerekliliği belirtilmektedir Bu, devletlerin tarafsız veya bağlantısız olma statüleri ile çelişmemektedir. Onlar yalnızca bir şey için bir araya geleceklerdi. O da kuşkusuz barıştır. Hatta anlaşmaya başka önemli belirlemeler de girebilirdi. Katılımcı devletler silanlanmanın durdurulması ve silahsızlanma istemleri için, tüm olanaklarla bu tarihi görevin çözümü için etkinlikte bulunma yükümlülüğünü üstleneceklerdi. İşbirliğinin geliştirilmesi, askeri alanda karşı karşıya gelme riskini azaltıcı ve güvenlik sağlayıcı doğrultuda, anlaşma başka tezleri de içerebilirdi.

İLERİ İÇİN BÜYÜK ADIM

Biz burda, iki büyük kesimden güvenlik yaratıcı önlemler hakkında görüşlerimizi açıkladık. Hatta bunlardan sadece birisi pratiğe geçseydi, bu gelecek için büyük bir adım olurdu. Biz elbette her iki önlemi de öneriyoruz. Eğer Konferans bu aksiyonda anlaşabilme başarısını gösterirse, bu şüphesiz ki bu form için, büyük bir başarı olur. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tarafından insiyatifi alınan öneriler, güvenlik yaratıcı bir atmosfer ve güvenliği güçlendirici büyük imkanlar içeriyor. Biz, Stockholm Konferansı'nda temsil edilen tüm devletlerin gerekli katkılarda bulunacağına inanıyoruz. Örneğin, askeri harcamaların azaltılması probleminin ele alınmasının sırası değil mi? Böyle bir anlaşma, güvenlik sağlamaya büyük bir katkıda bulunacak ve aynı zamanda reel olarak silahlanmayı gemleyebilecektir. Devletler arasında güvensizliği ortadan kaldırma görevinin başarılması hiç şüphesiz ki, Avrupa'yı yığınsal kırım silahı barbarlığından, kimyasal savaş araçlarından kurtarmaya katkıda bulunacak ve herşeyden önce, böylesi savaş araçlarının şimdi olmadığı yerlere yerleştirilmeleri önlenebilecektir. Kamufle yapılmaya çalışılmasına rağmen, insancıl olmayan bu

kimyasal silahların planları yapılmaktadır. Bu görevin güncelliğinin altı çizilmelidir.

ATOM SİLAHLARINDAN ARINDIRILMIŞ BÖLGELER

Bir dizi Avrupa devletleri, Avrupa'nın çeşitli bölgelerinin atom silahlarından arındırılmasının sözcülüğünü ediyor. Bu direkt olarak, savaş tehlikesinin azaltılması ve güvenliğin artması ile bağlantılıdır. Eğer Konferans bu soruna büyük ilgi gösterirse doğru yapacaktır. Sovyetler Birliği, İskandinavya'nın bir başkentinde yerinde olarak, hatırlatmak ister ki; Sovyetler Birliği, atom silahlarından arındırılmış Kuzey önerisini desteklemektedir. Bizim anlayışımıza göre, böyle bir bölgenin oluşması hem mümkün hem de istenilendir. Biz, Helsinki Sonuç Belgesi'ne göre uygulanan güvenlik sağlayıcı önlemlere gerçekten değer veriyoruz. Onlar yararlı olduklarını kanıtladılar. Sovyetler Birliği Komünist Partisi 26. Kongresi'nde ve Varşova Paktı ülkeleriyle bir dizi ortak belgede bunların daha da genişletilmesi açıklamalarında bulundu, elbetteki meydana gelen yeni durumları nazara alarak. Sovyetler Birliği gelecekte de bu çizgide kararlıdır. Biz askeri sahada daha anlamlı, eksiksiz ve geniş güvenlik yaratıcı önlemlerin yaratılması çalışmalarına hazırız. Örneğin büyük askeri tatbikatlar sorunun önceden bildirilmesi daha da geliştirilebilir. Tatbikatlara katılan asker ve birlik sayısının kısıtlanması özellikle güncelleşebilir. Hatta büyük orduların yer değiştirilmeleri bile ciddi bir ilgiyi gerektirebilir. Helsinki Sonuç Belgesi'nde Avrupa Güvenlik Konferansı'na katılan devletler için şöyle deniyor; "büyük orduların yer değiştirmeleri sorununu önceden bildirmelerini tartışmalıdırlar".

Görüldüğü gibi Avrupa'yı sınırlayan deniz ve diğer sahalardaki tatbikatların önceden bildirilmesi barışın ve güvenliğin yararına olacaktır. Sovyetler Birliği, gerçekten her zaman güvenlik ve güvenliği artırıcı önlemleri, yani askeri alanda açıktan açığa karşı karşıya gelmeyi azaltıcı önlemleri desteklemeye hazırdır. Eğer herhangi birisi kendini Konferans'ı çıkarları için tek yanlı kullanma düşüncesine kaptırırsa, buna tüm enerjimizle karşı konulacaktır.

HAKLI TEMEL

Konferans'a katılmış tüm ülkeler aynı oranda ilgi gösterirlerse, Konferans başarılı olur. Tüm sorunlar adil bir şekilde ve objektif temeller üzerinde ele alınmalıdır. Gerçekçi olmayan istemleri dayatma denemeleri, Konferans'ta güvenliği artırıcı arayışlar içinde olmama, dürbün-

le komşusunun evinde olup bitenleri gözetlemek, yalnızca üretken bir çalışmayı engellemektir. Sovyetler Birliği,Madrid Konferansı kararlarına bağlıdır, yani direkt olarak güvenlik ve güvenliği artırıcı önlemler "Avrupa Güvenlik Konferası'na katılan devletlerin güvenliğine karşılıklı saygı ve aynı haklar temelinde" alınmalıdır.

Avrupa halkları Stockholm Konferansı kararlarından, onların gerçekleşmesi halinde, gelişmeleri iyiye doğru yönlendirme beklentisi içindedir. Eğer biz kararlar almayı başarırsak, yapılan anlaşmaların gerçekleşmesi taraftarıyız, bunlar sonsuza dek ertelenmemelidir. Madrid'ten sonra 1986'da Viyana'da yapılacak konferans, diğer görevleri arasında konferansın ilk etabında yapılan ilerlemeleri değerlendirecektir. Yapılacak bu toplantının amacı Stockholm'da sağlanan güvenlik ve güvenlik artırıcı önlemler, artık önerilmiş belgeler değil somut bilgiler gerçekleşmiş olacak. Stockholm Konferansı'nda olumlu sonuçlar, Avrupa'da yumuşama inancını güçlendirerek, ona istikrarlı bir yaşam gücü verecektir. Yumuşamayı yasa çevirmek istiyen güçlerin olduğu biliniyor. Fakat halklar 70'li yılların yumuşama sürecini meyvelerine değer biçiyor. İnsanların yaşam ve barış eğilimini ifade eden bu gerçeklik yaşatılmalıdır.

Muhtemelen Avrupa tüm diğer kıtalardan daha fazla, halkların ekonomik, tarihsel ve kültürel ilişkilerinden dolayı, bir çok alanda barışçıl işbirliğine sahiptir. Diğer kıta halkları da konferanstan aynı şeyleri beklemektedirler. Onlar, aklın ve mantığın Stockholm Konferansı'nda üstün geleceğini, Konferans'a katılan tüm herkesin siyasi istemler ve sorumluluk duygularını belgelemeleri umudu içindeler.

Son olarak İsveç halkına, hükümetine, Stockholm Belediyesi yöneticilerine, Konferans'ın iyi koşullarda sürmesi için gösterdikleri misafirperverliklerine teşekkür etmeme müsaade ediniz.

(*) 17 Ocak 1984'te Stockholm'de çalışmalarına başlıyan "Güvenlik Arttırıcı Önlemler ve Avrupa'da Silahsızlanma Konferansı"nda SSCB Dışişleri Bakanı Andrei GROMİKO'nun yaptığı konuşma.

Kendisini barışa ve insanlığın mutluluğuna adayan bir savaşçı (*)

SBKP MK Genel Sekreteri, Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı, sosyalist emek kahramanı Yuri Vladimiroviç Andropov, 9 Şubat 1984 günü sürekli hastalık sonucu 69 yaşındayken aramızdan ayrıldı. Komünist Partisi ve Sovyet halkının, dünya komünist ve işçi hareketinin seçkin militanı vefat etti. Halk ve parti birliğinin daha da güçlendirilmesi, gelişmiş sosyalist toplumun daha da yetkinleştirilmesi, halk refahının geliştirilmesi, vatanımızın ekonomik ve savunma gücünün sağlamlaştırılması, Leninci barış politikasının gerçekleştirilmesi Y.V. Andropov'un adıyla ayrılmaz biçimde bağlıdır.

Y.V.Andropov 15 Haziran 1914'te Stvaropolski bölgesinin Nagytskaya demiryolu istasyonunda çalışan bir işçi ailesinin ferdi olarak dünyaya geldi. Çalışma yaşamına 16 yaşındayken ASSR'nin Kuzey Doğusu'ndaki Mozdok şehrinde işçi olarak işe başladı .Bu dönemde, 1930 yılında VLKSM'ye girdi. 1932 yılında Ribinski teknik okulunun deniz taşımacılığı bölümüne girdi. Öğrenimini sürdürürken Voljko gemiciliğinde, bahriyeci, dümenci ve kaptan yardımcılığı gibi işlerde çalıştı. Daha sonra Petrozavodski devlet üniversitesini, SBKP MK'sine bağlı Parti Yüksek Okulu'nu bitirdi. 1936 yılında Y.V.Andropov teknik okulundaki deniz taşımacılığı bölümündeki Komsomol'un Kurmay Sekreterliği'ne seçildi. Kısa bir süre sonra VLKSM-MK'nce Ribinski şehrinin gemi yapım yerinde "Volodarski"de örgütlenme görevine getirildi..

Yıl 1937, Y.V.Andropov VLKSM Yarovlaski'deki şube yönetimine,

daha sonra sekreterliğe ve 1939 yılında ise birinci sekreterliğe seçildi. Aynı yılda Komünist Partisi'ne üye oldu. 1940 yılında Y.V.Andropov Karel'deki LKSM-MK'sinin birinci sekreteriydi. Büyük anavatan savunmasının ilk günlerinden başlamak üzere Y.V.Andropov Karel'deki partizan hareketinin aktif katılımcıları arasındaydı. O, işgal altındaki Sovyet topraklarında Komsomol'un illegal çalışmalarını, gençlik arasında politik çalışmayı, cephe hattına savaşçı birliklerini gönderme ve oralarda düşmana karşı eylemler örgütlemek görevini yürüttü.

Faşist işgalcilerin 1944 yılında Petrozavogsk şehrinden kovulmalarından sonra Y.V.Andropov, sırasıyla şu parti görevlerine getirildi: Önce şehir komitesinin ikinci sekreterliğine daha sonra 1947 yılında Komünist Parti MK'nin Karel'deki ikinci sekreterliğine, 1951 yılında SBKP MK'nin kadrosunda ilkin müfettiş, daha sonra ise MK'nin şube yöneticiliği görevlerine getirildi.

1953 yılında Parti Y.V.Andropov'u SSCB'nin Dışişleri Bakanlığı'nda diplomatik işlerde görevlendirdi ve 1954'te Macaristan Halk Cumhuriyeti'ne SSCB'nin büyük elçisi olarak atandı.

1957'de Y.V.Andropov SBKP MK'nin Yönetim Şubesi'ne girdi.

1961'de 22.Kongre'de ve daha sonraki tüm parti kongrelerinde Y.V. Andropov SBKP MK üyeliğine seçildi. 1962-1967 yılları arasında SBKP MK Sekreteri olarak çalıştı.

1967 yılında Y.V.Andropov SBKP MK Polit Bürosu'nun aday üyeliğine seçildi. 1973'ten itibaren Y.V.Andropov SBKP MK Polit Bürosu'nun üyesiydi.

Partinin istemi üzerine 1967'den 1982 yılına kadar Y.V.Andropov SSCB Devlet Güvenlik Komitesi'nin (KGB) Başkanı olarak çalıştı.

1982 yılının Mayıs ayında Y.V.Andropov yeniden SBKP MK Sekreterliği'ne seçildi.

SBKP MK'nin 12 Kasım 1982'de yapılan olağanüstü plenumunda Y.V.Andropov Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreterliği'ne seçildi.

Y.V.Andropov üçüncü ve altıncıdan onuncuya kadarki SSCB Yüksek Sovyet Şurası'nda milletvekiliydi. SSCB'nin Onuncu Yüksek Sovyet Şurası'nın sekinci toplantı devresinde Temmuz 1983 yılında Y.V. Andropov SSCB Yüksek Sovyet Şurası Başkanlığı'na seçildi.

Y.V.Andropov getirildiği tüm görevlerinde parti iradesine sımsıkı bağlı kalarak Lenin'in yüce davasına olan sadıklığını her zaman gösterdi. O, tüm gücünü, bilgisini ve deneyimini partinin politik ve örgütsel çalışmalarına, partinin Sovyet toplumundaki yönetici rolüne ve

bütün komünistlerin partiye ve halka karşı olan yüce sorumluluklarının yerine getirilmesine veriyordu. Y.V.Andropov her zaman parti yaşamında Leninci prensiplerin korunmasına, kollektif çalışmanın tüm parti kademelerinde -MK Polit Büro'sundan partinin mahalli komitelerine kadar- sağlamlaştırılmasına büyük önem veriyordu.

Y.V.Andropov'un çağımızın güncel problemlerini teorik olarak işlemek konusunda da katkısı büyüktür. Demeç ve eserlerinde köklü ve geniş olarak Sovyet toplumunun yeni özellikleri, bugünkü parti ve Sovyet devletinin komünizm kuruculuğundaki çalışmaları, güncel ve temel görevler olarak belirtilmiştir.

Y.V.Andropov, 26. Kongre'de, SBKP MK'nin Kasım 1982'deki plenumunda ve sonraki plenumlarda hazırlanan yaratıcı planların gerçekleştirilmelerine büyük önem veriyordu. Söylevlerinde, çalışma niteliğinin ve yönetimin yetkinleştirilmesi, planlama ve işletme mekanizmasının geliştirilmesi problemleri işlenmiştir. Y.V.Andropov, çalışanların disiplin ve düzenin sağlanması amacıyla örgütlenmelerinin iyileştirilmesi ve sorumluluğun artırılması konusundaki girişimlerine büyük değer veriyordu.

SBKP MK'nin Aralık 1983 plenumundaki raporunda Y.V.Andropov ülke ekonomisinin gelecekteki gelişmesinin temel yönlerini değerli ve köklü sonuçlar çıkararak çizdi. Bu önemli politik belgelerde, çağdaş aşamada partinin ve Sovyet Devleti'nin sosyal-ekonomik politikası ifadesini buluyor.

Leninci ulusal politika Y.V.Andropov'un "SSCB'nin 60 Yılı" adlı söylevinde daha da geliştirildi. Söylevde ülkemizde gerçekleşen halklararası dayanışma ve kardeşlikfikirlerinin,tüm ulusal ve ulusal azınlıklar için tam eşit hakların sağlanması deneyiminin genel bir değerlendirilmesi yapıldı. Y.V.Andropov sürekli olarak partinin ideolojik çalışmasının geliştirilmesine, komünist moralin yüksek düzeyde tutulmasına, çalışanların komünisteğitimininher yönüyle iyileştirilmesine büyük önem veriyordu.

SSCB'nin savunma Sovyeti'ni yönetirken, Y.V.Andropov sürekli olarak SSCB'nin savunma güçlerinin güçlendirilmesine ve yurdumuzun savunma gücünün gerekli düzeyde tutulmasına özen gösteriyordu.

Y.V.Andropov barış programının gerçekleştirilmesi için büyük güç ve çaba sarfediyordu. Y.V.Andropov söylev ve deklarasyonlarında dış politika sorunları konusunda çağdaş uluslararası durumun geniş, köklü sınıfsal tahlili yapılıyor, gerginliğin esasları açıklanıyor ve insanlık üzerine çöken tehlikenin esasları gösteriliyor. Bu önemli belgelerde genel barışın ve uluslararası güvenliğin korunması konusunda partinin

yapıcı girişimleri sergilenmiştir. Y.V.Andropov yorulmaksızın sosyalist ülkeler arasındaki birlik beraberlik ve işbirliğinin sağlamlaştırılmasına, uluslararası komünist ve işçi hareketinin ve halkların ulusal bağımsızlık mücadelelerinin güçlendirilmesine ve desteklenmesine çalışıyordu.

Y.V.Andropov uluslararası ilişkilerin sağlam ilkelerinin gerçekleştirilmesi konusunda, silahsızlanma, ayrı ayrı toplumsal yapılara sahip olan devletlerin barış içinde bir arada yaşaması, silahlanma yarışının durdurulması ve nükleer savaş tehlikesinin önlenmesi konusunda epey güç sarfetti. Y.V.Andropov'un bu çalışmaları tüm Sovyet halkının ve diğer ülkelerde yaşıyan milyonlarca insanın sıcak desteğini kazandı.

Komünist Parti'nin ve Sovyet Devleti'nin yöneticisi Y.V.Andropov yurdu için yaptığı hizmetten dolayı 1974'te "Sosyalist Emek Kahramanı" ünvanıyla ile onurlandı. Y.V.Andropov, dört kez "Lenin", "Oktobr Devrimi", "Kızıl Bayrak" ve üç kez de "Kızıl Emeğin Bayrakları"yla ve diğer çok sayıda madalyalarla nişanlandırılmıştır.

Tüm Sovyet komünistleri, çalışanlar ve dışardaki dostlarımız Y.V. Andropov'un şahsında yeni tip Leninci yöneticiye tanık oldular. Halkla sıcak ilişkiler ve alçak gönüllülük O'nun özellikleriydi. Y.V.And ropov Sovyet halkının derin saygısını ve güvenini kazanmıştı. Y.V. Andropov'un tüm yaşamsal geçmişi işçilikten SBKP'nin Genel Sekreterliği'ne ve SSCB'nin Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanlığı'na kadar, görevlerinde partiye ve halka adamışlığın en parlak örneğidir.

Barış ve insan mutluluğu savaşçısı Y.V.Andropov'un parlak anısı her zaman için Sovyet komünistlerinin ve tüm Sovyet halklarının gönüllerinde kalacaktır.

SBKP MERKEZ KOMİTESİ
SSCB YÜKSEK SOVYET PREZİDYUMU
SSCB BAKANLAR KURULU

(*) Bu yazı, 10 Şubat 1984 günü TASS Haber Ajansı'nda ,Y. V ANDROPOV'un ölümü nedeniyle yayımlanan bildirinin çevirisidir.

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org